

III ENCONTRE CIUTADÀ INTERNACIONAL

Per a una nova ciutadania: alternatives al discurs únic

Panel 1. Globalització i Participació

Moderador: Salvador Martí, Professor de Política Comparada a la Universitat de Salamanca i a la Universitat Autònoma de Barcelona

Ponència de Zygmunt Bauman

Sociòleg de les universitats de Varsòvia i Leeds

(disponible en castellà)

Ponència de Roberto Savio

Secretari general de la Society for International Development

(disponible en castellà)

Álvaro J. Portillo

Professor titular de la Universitat de la República de Montevideo, Uruguai

‘Noves formes de participació als nous escenaris polítics i culturals d’Amèrica Llatina’.

(resum)

En les darreres dècades a l’Amèrica Llatina s’han produït canvis impressionants. Des del final de la Guerra Freda i de la doctrina de seguretat nacional, a l’Amèrica Llatina s’ha produït un consens entorn a la democràcia i als Drets Humans del que han participat fins i tot els sectors més conservadors i els EUA.

El procés d’urbanització ha continuat de manera molt dinàmica; la desigualtat ancestral en la distribució de la riquesa ha tendit a créixer; les formes productives amb motiu de la globalització han rebut forts impactes que han causat importants transformacions i a nivell sociocultural, tot plegat repercuteix en nous comportaments i nous emergents en l’imaginari col·lectiu que redefeixen la subjectivitat social.

Per una lògica pròpia i també precipitat pels canvis anteriorment mencionats, el sistema polític de la majoria de les societats llatinoamericanes també s’ha transformat, per camins molt diferents però amb alguns denominadors comuns: un cop més, l’enfortiment de les institucions democràtiques i dels Drets Humans però en moltes ocasions enmig d’un escenari polític enterbolit per la corrupció i amb actors polítics incapaços de generar cap forma de desenvolupament, i amb el consegüent allunyament d’amplis sectors socials pel que fa a les preocupacions polítiques generals.

L'aplicació de les polítiques neoliberals ha produït d'aquesta forma l'erosió de la participació i la pèrdua de legitimitat de les institucions que han implementat aquestes polítiques.

Aquest quadre de situació és el que permet comprendre l'aparició de nous actors socials i polítics, alguns no tant nous però en procés de readecuació. Un repàs sistemàtic d'aquestes noves emergències pot ser il·lustratiu per comprendre la nova fase històrica del desenvolupament social, polític i cultural a l'Amèrica Llatina.

L'hegemonia de la cultura massmedia, feta sobretot des dels Estats Units, i l'augment de l'alfabetització als últims 20 anys han provocat una redefinició cultural, acompanyada del ressorgiment de les identitats culturals.

Finalment, pretenc abordar un esforç de prefiguració en quant a què pot preveure's en un futur immediat a partir de les premisses constatades. Fer una prefiguració d'aquestes característiques ineludiblement porta a considerar els punt forts i les debilitats dels processos de canvi, i el sentit d'aquests últims en cas de consolidar-se.

En primer lloc, el nou indigenisme té a veure amb la defensa de les identitats i amb reivindicacions històriques. Ja no només té presència en l'àmbit rural, sinó que s'expressa amb força a les ciutats.

Davant l'afebliment d'alguns moviments tradicionals, com els sindicats, apareixen nous moviments socials vinculats a la creixent exclusió social. Els 'sense-sostre', feina, el moviment dels sense terra.

Algunes excepcions a la crisi de l'esquerra llatinoamericana són Brasil, Uruguai, El Salvador. Això sembla demostrar que ha adoptat un nou programa polític i que pretén aprofundir en la democràcia.

I al contrari i com ja s'ha mencionat, les forces conservadores que governen des de fa 20 anys han patit un enorme desprestigi pels resultats de les polítiques neoliberals.

Panel 2. Els moviments socials i el diàleg entre cultures

Moderadora: Núria Vives, SOS Racisme

Rigoberto Quemé Chay

Alcalde de Quetzaltenango, Guatemala

La participació indigenista

(traducció literal - resum)

A Guatemala hem entès des de 1970 ençà que el moviment indígena emergent no està enclaustrat en una posició bipolar d'ideologies. No és de dreta, no és d'esquerra. Nosaltres creiem que el moviment indígena ha de ser també reinterpretat a la llum de la teoria política, per tal de veure on es troba, doncs: si encaixa aquest sistema occidental de dreta i esquerra dins de la pràctica, dins del pensament dels moviments indígenes; o si és al contrari, que els moviments indígenes puguin nodrir aquesta diferenciació, aquesta dicotomia ideològica existent a nivell mundial. Crec que a Guatemala hi ha un element bastant fort des del punt de vista conceptual, teòric, metodològic i pràctic que podria aportar molts elements als moviments socials de l'Amèrica Llatina. Finalment, nosaltres entenem que els moviments socials, encara que no tinguin la formalitat reconeguda per l'estat d'actuar políticament, perquè l'estat només reconeix els partits polítics, nosaltres pensem que és possible fer un moviment que a partir del camp social faci propostes polítiques. I que fóra beneficiós per als partits polítics entendre la proposta dels grups socials, assumir-los com a propis i llençar-los des del formalisme polític a la lluita electoral.

Almenys és això que estem intentant de fa diversos anys, aglutinar molts grups socials que no tenen formalitat política, ni l'estructura jurídica requerida per a participar; però en tant que grup de pressió, grup visible, grup que aporta elements per a construir l'estat, moviments que aporten pràctiques també, reals i efectives, nosaltres estem fent una proposta perquè a Guatemala hi hagi la primera participació indígena a nivell presidencial. I que a partir d'això els polítics afrontin el repte d'assumir la pluralitat. Afrontin el repte d'assumir una major democratització. Que afrontin el repte de ser veritables interlocutors de la societat. És a dir, que estem posant en un veritable compromís els partits polítics que s'han limitat a allò que plantejàvem al principi; tot molt limitat, molt reduït; classistes, corporativistes. La idea és que no volem suplantar el sistema dels partits polítics, bé que en definitiva potser caldria veure si els partits polítics encara omplen les expectatives del sistema democràtic.

Així, doncs, nosaltres ho hem entès d'aquesta manera: els partits polítics, dins el sistema occidental, són una suma d'individus, no pas de col·lectivitats. I en el pensament dels pobles indígenes d'Amèrica la realitat col·lectiva té un paper tan important com la individual.

Així, doncs, apareixeria allí un element analitzable per al desenvolupament polític de l'Amèrica Llatina. Així, doncs, els partits polítics no havien d'ésser únicament la suma d'individus; no l'individualisme per se, no: també s'hauria de tenir en compte a col·lectivitats en tant que actors socials i polítics susceptibles de dur a

terme un paper important a nivell polític. Això estem intentant ara a Guatemala: que els grups socials, els grups maies, presentin alternatives de construcció del estat, de propostes de desenvolupament social, econòmic i cultural als partits polítics; que aquests afrontin el repte d'això que hauran de fer per a retroalimentar-se, per a poder ser viables novament, atès el descrèdit on han caigut. El punt de partida de la població es força consistent: no creuen en els partits, no creuen en la democràcia, no creuen en els líders, no creuen en les propostes. El populisme és molt present; no hi ha una pertinença ideològica; sí que hi ha un munt d'absències i mancances en el sistema polític. I això no permet que les societats nostres afrontin problemes i processos com la globalització, com la integració regional, com la diversitat cultural.

Així, doncs, crec que el repte ha estat per a nosaltres bastant consistent, bastant fort; anem plantejant coses molt, molt significatives, molt definides, i estem enfrontant al repte aquest sistema occidental que hem heretat de l'Occident.

I amb això voldria acabar, voldria fer-me eco d'allò que s'ha dit avui: que és possible un altre sistema polític a Guatemala. Moltes gràcies.

Aplaudiments

Moltes gràcies. Té ara la paraula Nouzha Skalli, que ens parlarà dels drets de les dones en la lluita pels drets humans al Marroc.

Nouzha Skalli

Diputada del Partit del Progrés i el Socialisme, Marroc

Els drets de les dones en la lluita pels Drets Humans: el cas del Marroc
(traducció literal)

Moltes gràcies, senyores i senyors, bona tarda; he intentat preparar diapositives traduïdes a l'espanyol. Si hi ha faltes, els demano disculpes. Em permetran donar primerament les gràcies a la Càtedra UNESCO de la Universitat Autònoma de Barcelona i també a l'Ajuntament de Barcelona per haver organitzat aquesta tercera trobada internacional sobre la ciutadania.

Bé, la vostra preciosa ciutat de Barcelona i el senyor Joan Clos, el seu alcalde, ens ha donat la benvinguda, com ho ha fet el govern local, la ciutadania i la ciutat de Barcelona, capital de la ciutadania com la qualificava aquest matí el senyor Fisas. Bé, doncs, la senyora moderadora m'ha presentat i no cal que insisteixi més; tan sols voldria dir que sóc militant dels drets de les dones. Des de fa bastant temps també sóc diputada.

Al centre de la nostra reunió tenim el món; el món que es troba en un estat lamentable. És un món unipolar, dirigit pels Estats Units d'Amèrica que han començat una guerra il·legal en contra del poble d'Iraq. Una guerra on s'han violat drets, com ja ha dit Núria Vives, sota el pretext que l'Iraq tenia armes de destrucció massiva o el pretext de portar la llibertat al poble d'Iraq. I aquesta guerra està sostinguda per l'associació política i militar dirigida pels Estats Units i la Gran Bretanya. Jo crec que és l'ocasió de dir no a la política d'aplicació de la llei de l'embut, i també hem d'aturar la impunitat d'Israel; s'han de respectar la relació de les Nacions Unides per que respecta a totes les normes que s'estan aplicant, hem de veure que també hi ha una sèrie de bombardaments massius a l'Iraq. Conjuntament hem de dir prou a la guerra. I nosaltres

apreciem la vostra solidaritat amb l'Iraq i Palestina. Amb els centenars de milers de persones, gent que ha vist la destrucció dels seus barris, de les seves llars, gent ferida, gent morta: trobo que ha arribat l'ocasió i el moment de dir que la vida d'un iraquí val el mateix que la vida d'un israelià o d'un americà. La vida d'un palestí val el mateix d'un israelià. Encara que a vegades sembla que els responsables d'aquests països tenen una certa tendència, finalment, a oblidar aquest fet.

Igualment saludem el moviment pacifista d'Espanya. La seva història,... sabem que el poble espanyol va patir la guerra a la seva pròpia carn amb centenars de milers de víctimes innocents de la guerra, com ho testimonia l'obra immortal de Pablo Picasso que tothom coneix, Guernica, contra la guerra. Podria dir-vos que a l'altra banda de la Mediterrània, a totes les viles del Marroc, hi ha hagut manifestacions per a donar suport al poble iraquí i per a denunciar la guerra contra l'Iraq. Aquesta és la foto d'una manifestació que ha tingut lloc el darrer diumenge a la capital, Rabat, on hem vist més d'un milió de participants i on he tingut l'honor i plaer de participar-hi. Participar a aquesta manifestació on tots hem cridat el mateix que vostès: no a la guerra. No a la guerra.

Forts aplaudiments.

M'ha emocionat molt veure tots els balcons aquí a Barcelona, tots aquests cartells demanant aturar la guerra de l'Iraq en mig de la lluita contra el terrorisme; a la vegada que garantir la seguretat del món, és justament el respecte al principis del dret internacional, de la democràcia i de la justícia.

El tema que jo voldria tractar avui són els drets humans de les dones i la ciutadania al Marroc. Les dones del Marroc han viscut uns problemes molt clars, que segur són específics de les dones d'allà, però que també tenen uns punts en comú amb les dones de molts altres països del món, i per certs aspectes crec que també amb Espanya. Hi ha uns certs aspectes compartits per les vostres i les nostres dones.

Un comentari més sobre el Marroc: és un país àrab musulmà, i com a país àrab musulmà us pensareu que pertany a l'Orient el Magreb. Però Magreb significa l'extrem d'occident, és a dir, el Marroc és un país àrab musulmà que es troba a l'extrem occidental del món àrab musulmà. Durant la darrera dècada el país ha conegut una sèrie de reformes constitucionals, a la vegada que ha experimentat un important avanç en el camp dels drets humans, i m'agrada utilitzar aquesta expressió; i també aprofundint en la democràcia. Efectivament, el 1992, la constitució, per primera vegada ha expressat la participació del Marroc al respecte dels drets de l'home, igual que s'accepten i reconeixen universalment. I això ha estat una part importantíssima del desenvolupament de la democràcia del Marroc.

Bé, actualment tenim factors de canvi importants. Darrerament tenim l'arribada del rei jove, sensible al drets humans i també als drets de les dones; al mateix temps tenim uns factors de canvi que són el desenvolupament de la societat civil i també de la societat democràtica, que és una cosa vertaderament important al Marroc. De fet, per primera vegada, el setembre del 2002, hem tingut eleccions que han estat transparents, lliures. Bé, això forma part del procés democràtic que ha començat a la fi dels anys setanta. Abans hi havíem viscut unes altres eleccions amb molts problemes de frau electoral, i aquesta és la primera vegada que hem tingut unes eleccions que han estat incontestades per part de l'assemblea dels països.

Pel que respecta a l'estatut de la dona o de les dones, aquest és un punt que constitueix una de les més grans coses en en quant al canvi. La societat actual del Marroc ... intentaré primer explicar com reacciona, perquè tinguin vostès una idea

global sobre aquesta situació. De fet, la situació de les dones al Marroc pot ser comparada al vas que a vegades està mig buit i a vegades està mig ple. Hi ha un clar dèficit en el que respecta a la situació de les dones en en quant a l'educació, en quant a drets socioeconòmics, en en quant a estatuts jurídics i protecció contra la violència i en en quant als drets polítics. Hi ha un pla d'exercici de la plena ciutadania. La taxa d'analfabetisme al Marroc és alta, és molt alta, sobre tot entre les dones, però al mateix temps hi ha un accés massiu de les dones a l'ensenyament. I voldria testimoniar el fet que el 60 % de les dones del Marroc són analfabetes, però també hi ha el 30 o el 40 % de les professions de ... metges, advocats, jutges, farmacèutics ... que són dones, dones que estan en aquests llocs. I a títol d'exemple tenim 3.000 dones que són professores a la universitat. I també és molt més alta la taxa de dones que ensenyen a les escoles als infants. També la pobresa i l'atur de les dones és important. I la feminització de la pobresa és un altre fet que tothom coneix. Però també he de dir que les dones participen en les activitats econòmiques cada vegada més i representen un 30 % de la ma d'obra activa del país. I també a títol d'exemple, per a ser breus, diré que hi ha 5.000 dones que són caps d'empresa al Marroc.

Tenim el pla jurídic, el tema de la **mudhahuana**, que és el codi d'estatut personal, el codi de la família, el dret familiar, el dret dels estatuts personals. Bé, la mudhahuana és un codi que malauradament és tremendament discriminatori per a les dones. El codi d'estatut personal, el codi, com dic, està recopilat en un llibre molt antic, però la mudhahuana data del 1957 i és, per tant, una cosa desfasada. És molt discriminatòria a tots els nivells. En quant a l'edat de matrimoni, l'edat mínima és de 15 anys per a les dones i de 18 per als homes; igualment en quant a la tutela: les dones no poden casar-se lliurement, s'han de casar amb el permís dels pares – del pare, sobretot; una vegada arribat a l'acord és el pare qui l'ha de portar al matrimoni, per regla general. Això pot portar problemes; a ciutat això moltes vegades no es fa, però al camp hi ha matrimonis precoços, hi ha matrimonis a unes edats molt joves. I és clar, no hi ha divorci. El pare de la família és el ... i la filla, la dona, doncs ha d'anar a buscar el pare, perquè la torni a casar, si hi ha un divorci.

El tema del divorci i el tema de la custòdia dels fills i el tema de la distribució dels béns adquirits després del matrimoni. En quant a divorci tenim dues mesures: si és el marit que desitja el divorci es pronuncia aquest divorci immediatament. És, per tant, una acció executiva immediata. En quant a les dones que demanen el divorci, aquesta situació a vegades és una situació molt particular, potser hi ha excessos de violència. Temes que són a vegades específics de cada família i de cada persona que demana el divorci. Però no oblidem que s'ha de seguir un procés judicial que és llarg i complex, i també incert. Pot durar dos, tres, quatre anys; dependrà del tribunal. Per tant, requerirà un judici llarg i tediós.

També tenim el **hol**. No té traducció al francès o al català. **Hol** significa que quan la dona exerceix el seu divorci pot agafar la quantitat del dot que li van donar. O sigui, li pot reborsar el seu marit la quantitat de la dot i en aquest cas ... aquest fet és un fet que es preveu a la jurisprudència musulmana. I a vegades els homes exigeixen sumes importants per part de la dona per acordar aquest divorci. I malauradament, en la majoria dels divorcis al Marroc és la dona que el demana, i s'oblida de recórrer al **hol**, és a dir de pagar per a obtenir la seva llibertat, la qual cosa es requereix a vegades. El matrimoni es basa sobre una falsa equació: és la submissió com a contrapartida del manteniment. És a dir, els marits paguen totes les despeses de la casa, totes les despeses de la família – es a dir, cuiden la dona i els fills –, i a contrapartida la dona l'ha d'oobeir. Però, malauradament, no és veritat: les dones treballen, participen en els ingressos de la casa, i com a contrapartida no tenen una igualtat entre els homes de la seva família.

Aquesta situació és una situació injusta, atempta contra els drets de la dona i les exposa a la violència. Es poden imaginar una dona que participa en un procés de divorci amb el seu marit i que ha de conviure amb ell durant dos, tres anys, el temps que duri aquest procés judicial; i en aquest període hi ha violència a la llar d'aquesta dona. Aquesta violència conjugal existeix a totes les societats, no és específica del Marroc, ho sabem; però a la mateixa vegada, i també al Marroc, he de dir que hi ha una feble protecció jurídica de les dones. I també hi ha una sèrie de fets problemàtics que incapaciten la millora d'aquesta situació. També hi és la presa de consciència respecte d'aquesta violència a les llars; veiem que hi ha associacions que s'ocupen de la violència a les llars i hi ha centres on s'escolta a les dones i s'intenta de donar un ajut als que pateixen la violència domèstica. I, des de fa uns quants anys, hi ha hagut una gran campanya nacional de lluita i sensibilització contra la violència a les llars, i hi ha una estratègia, també, que ara s'està preparant.

Gràcies al govern d'alternança, un govern de coalició nacional, que agrupa partits d'esquerra amb partits del centre i que és una novetat que va començar a l'any 98 amb dones que van ser al poder; i aquí s'ha generat un pla d'acció per a la integració de les dones al desenvolupament, que té un doble mèrit: el doble mèrit d'haver permès la perspectiva global i tocar el tema del gènere de les dones sota una perspectiva jurídica, no sols sota la qüestió social o la pobresa.. També es pot veure en un conjunt d'àrees socioculturals, econòmiques, polítiques i jurídiques. I també he de dir que s'ha intentat desenvolupar una sèrie d'accions per part dels ministeris per a afavorir la presa d'accions en casos de situacions problemàtiques amb les dones. Malauradament, aquest pla d'acció ha provocat una reacció gairebé violenta per part de les forces obscurantistes. Perquè respecte als motius religiosos aquest pla per la integració de les dones al desenvolupament rep el suport d'un gran nombre d'associacions i de la societat civil, i també per part de partits polítics i els sindicats. Hi ha hagut una gran marxa a Rabat el dia 12 de març de l'any 2000 que ha agrupat desenes de milers de persones. Malauradament, aquesta gran marxa de Rabat ha estat contrarestada per una altra marxa que ha rebut el suport de forces reaccionàries i conservadores. Un govern que es recolza per la ràdio i la televisió ha fet una marxa contra els drets de les dones. I que mobilitzava moltíssimes dones per a defensar el tema no dels drets de les dones, sinó el tema de la religió. Hi ha corrents de canvi que volen canviar, doncs, l'actitud religiosa; això, tot aquest contingent de gent s'ha mobilitzat. Malauradament, en aquestes circumstàncies el govern d'alternança s'ha tirat enrere i el pla d'acció no ha tingut èxit. Però pensem si aquest pla d'acció tira endavant o no hi tira; pot ser degut al mal accés de les dones als diferents nivells del poder polític. De fet, en aquest pla polític veiem que el 0,50 % de les dones és al parlament fins l'any 2000, fins al setembre del 2002. Tan sols tenim el 0,50 %. En quant a les assemblees locals i municipals tenim el 0,34 % de dones que participen en aquestes assemblees locals. Tan sols hi ha tres dones al govern entre els 39 ministres, i zero dones primeres ministres. No hi ha cap dona en la posició de governadora o *alcaïd*, alcalde. Ni tampoc les instàncies de presidència d'associacions importants. Les conseqüències són realment deplorables per als drets de les dones i també per al desenvolupament sostenible del país. Es busca una condició de desenvolupament democràtic i s'ha de respondre, de fet, a les necessitats de totes les categories de la població. I les dones no constitueixen únicament la meitat de la població sinó s'ha de considerar que les dones prenen uns certs problemes d'infància... i les dones i els infants són la base del país, i si s'exclou les dones de la presa de decisions, de fet el que estem fent és treure la veu de dos terços de la població que són dones i infants. Per tant, doncs, cal una llarga sensibilització, donant suport als drets de

les dones i voldria amb això dir associacions femenines i sectors femenins i partits femenins i les associacions de drets humans en general.

Bé, com a objectiu d'aquesta lluita hem d'intentar sensibilitzar i denunciar, pensar i analitzar, a la vegada que explicar i proposar; també evidenciar, argumentar, convèncer, negociar, donar suport a la governació i comunicar. I també s'ha de comunicar com s'ha de lluitar per a poder arribar a trencar aquesta conspiració de silenci al voltant de les reivindicacions de les dones; ja que genera moltes accions de llarg termini per a poder arribar a fer-ho entendre.

Igualment ens hem de basar en les experiències d'altres països del món i ens hem de guiar igualment per les recomanacions i els plans d'acció de Beijing, de la conferència mundial per la integració de les dones en el desenvolupament. Amb aquestes accions. Aquest pla d'acció ha convençut de l'idea de les quotes, com a mesura d'acció positiva per a posar fi a l'exclusió de les dones. També hi ha una sèrie d'eleccions de les estratègies a aplicar que pot ser un dels mitjans per a trencar aquest cercle viciós de l'exclusió de les dones i donar els seus drets com correspon a la ciutadania. I efectivament, nosaltres hem constatat que la participació dels candidats a les eleccions – eleccions municipals, en aquest cas -, hem constatat, en aquests casos, que falta a vegades informació als candidats. Des de l'any 1992 al 97, 1550 candidats i també gent escollida, però els resultats són limitats, ho sabem. També per les eleccions legislatives: la mateixa corba; la quantitat de gent escollida és molt baixa. El 84, zero; el 89 dues dones que han estat escollides, i el 97, una vegada més, tan sols dues dones han estat escollides.

Nosaltres hem pogut obtenir una quota per a les dones, una forma d'escrutini barrejat on es dona el consens sobre les candidatures femenines, trenta dones en aquest cas, una llista de candidates al pla nacional. El partit ha de tenir una sèrie d'escons per a la candidatura femenina i això significa una quantitat de vots i això genera un consens per a presentar aquestes dones en aquestes eleccions. I estic segura que s'obtindrà per primera vegada un resultat. Un resultat, en aquest cas, que ha estat trenta dones escollides a través de les llistes nacionals, a través de cinc dones escollides localment.

Jo treballo molt amb la gent jove, i per a interessar els joves és important poder d'alguna manera utilitzar mitjans que facin que la política sigui més agradable i més atractiva per aquesta gent jove. Per aquests joves futurs polítics. El parlament, doncs, ha canviat d'aspecte, d'alguna manera. I això, sabem, contribuirà a l'apropament de la política a la vida ciutadana, quotidiana dels ciutadans i ciutadanes. Una cosa que farà que el nostre país entri en la modernitat.

L'antic parlament del Marroc tenia 325 homes i tan sols dues dones: aquesta era la imatge del parlament marroquí. La nova imatge del parlament marroquí l'any 2002 són 35 dones sobre 325; és a dir que les dones representen el 10,8 % dels representants de la camera i això significa la posició 72 entre els parlaments del món. A títol de comparació: Espanya ocupa la posició 15 amb un 28,3 % de dones. Per tant, felicitats, per la democràcia tan aplicable a homes i dones, a Espanya. És una bona qualificació a nivell mundial, però també val a dir que la mitjana mundial en matèria de representació de dones als parlaments és del 14,5 %, amb dades del març del 2003, i hem de dir que la col·locació de les dones en la presa de decisions cada dia va pujant una mica més. També cal veure altres elements d'avanç importants; sobretot a nivell simbòlic: com una consellera d'estat de sa Majestat el Rei, és dona; també hi ha actualment 20 dones que són membres de les oficines polítiques dels partits polítics, sobre tot dels partits polítics democràtics; també hi ha unes quantes dones que són anomenades per a dirigir grans empreses públiques, i cada vegada més hi ha dones que demanen participar en puestos de responsabilitat. Malauradament no hi ha cap dona a les instàncies dirigents del

parlament i tampoc hi ha cap mesura per a poder canviar la feble representació de les dones a les eleccions municipals que tindran lloc el més de juny d'enguany. Ja he dit que les dones representen el 0,34 % del conjunt del càrrecs municipals escollits. És dir, 424 dones entre tot el contingent tan gran de 1500 municipis. I 424 dones als municipis: és a dir, una dona escollida per cada 15 municipis. D'altra banda hi ha tergiversacions pel que respecta a la forma de la mudhahuana. Con ja he dit abans, la mudhahuana és una cosa que es va introduir l'any 1957 per primera vegada i amb una reforma tímida a l'any 93 que no ha canviat, doncs, massa la discriminació. I actualment hi ha una reforma que està en curs a través d'una comissió consultiva reial per la reforma de la mudhahuana. Hi ha factors que ens poden permetre de ser optimistes, perquè el rei ha donat instruccions a aquesta comissió, que és una comissió consultiva, per a fer una reforma molt avançada a favor dels drets de les dones. Però hi ha factors que fan que la composició d'aquesta comissió - són quinze persones i tan sols tres dones - I, clar, quinze membres, i nou són homes de ciència religiosos i que no són molt coneguts per expressar un esperit democràtic; més aviat per ser bastant conservadors.

Nosaltres, doncs, esperem els resultats d'aquesta feina, d'aquesta comissió, hem vist que hi haurà canvis al cap d'aquesta comissió també. Hi ha de fet un nou president de la comissió que ha estat nomenat recentment, i el moviment feminista, a la mateixa vegada, es mou molt, perquè sap que hi ha una força de resistència al canvi pel que respecta sobre tot a la mudhahuana. I es podria dir que el moviment feminista es mobilitza a través d'una estructura que es diu "la primavera de la igualtat" que reivindica la igualtat a tot l'estat en quant abans del matrimoni i durant el matrimoni i després de la dissolució del vincle matrimonial. Acapara cada vegada més la qüestió femenina, la cosa de les dones, també és un joc, com a opció, de la societat. Val a dir amb respecte dels drets humans i la igualtat entre els sexes és un fet indispensable per a poder generar un projecte de societat moderna, democràtica i progressista. Una cosa que està proclamada per la majoria del nostre país. I sobretot, pel rei, sa Majestat, Mohamed VI. Però també sabem que això és una cosa cada vegada més pot veure's amenaçada per l'ombra de l'integrisme al Marroc. Sé que hi ha un procés contra músics de qui s'ha dit que eren adeptes de Satan, perquè eren músics moderns. Se'ls deia que pertanyien a una secta satànica, i són gent que tan sols tocaven hard rock, rock dur. No té res a veure amb fets diabòlics. Tan sols, malauradament, hi ha senyals inquietants pel que respecta a la llibertat d'expressió i la llibertat artística. Hi ha hagut una gran mobilització de la societat civil que farà recular aquest moviment conservador.

I acabo. Amb més de dos minuts. Bé, doncs, el que volia dir també és que tenim necessitat de veure la participació dels homes i, sobretot, de les dones per crear una ciutadania alternativa; el discurs únic i inequívoc, com era el títol de la conferència a la qual ara ens trobem. Però pensem que al Marroc el progrés no s'aconseguirà sense un partenariat entre homes i dones al servei de la democràcia, de la pau i del desenvolupament.

Bé, doncs, moltes gràcies per la vostra atenció.

Aplaudiments

Moderadora:

Bé, ens han dit, com deia la Nouzha Skalli, que hi ha un model de construcció alternativa de ciutadania. Ara veurem un tercer: François Houtard.

François Houtart

Director del Centre Tricontinental de Louvain, Bèlgica

Els moviments socials i les xarxes transnacionals

(traducció literal)

Gràcies per aquesta invitació, sobretot ara, els dies que vivim de protesta contra la guerra, perquè Barcelona es veu com un dels llocs, no: el lloc principal d'aquesta oposició

Aplaudiments

que viu tot Espanya de manera molt impressionant. Fa dues setmanes, estava fent classe a la Universitat de Sevilla, i jo mateix vaig participar a la manifestació contra la base de Morón. He viscut molt de prop això que significa aquesta participació del poble, dels pobles d'Espanya en aquesta conjuntura. El títol d'aquesta tarda és precisament "el moviment social i les convergències internacionals i entre diversos tipus de moviments". La primera pregunta és saber per què els darrers tres o quatre anys tenim aquesta gran convergència de moviments i d'organitzacions progressistes en el món actual. I per això hem d'intentar reflexionar. Evidentment, no és pas un fet baixat del cel. Respon a una realitat social, màxima internacional. I a curt termini podem veure que això ha nascut després de deu anys de neoliberalismes sense fronteres. Després de la caiguda de la Unió Soviètica, del mur de Berlín, del socialisme com a contrapès del poder econòmic i polític neoliberal; hem vist que durant deu anys hi hagué quasi un messianisme de mercat, del neoliberalisme desenvolupat a tot el món, amb el recolzament donat per totes les grans institucions internacionals a aquesta orientació. I al cap de deu anys, precisament el 99, hi hagué realment una primera expressió quelcom universal del fet que hom no pot continuar així.

Però hem de reflexionar un xic a més llarg termini. Per què hi hagué al món aquesta onada neoliberal que va provocar precisament arreu, al nord com al sud, aquesta reacció? I per això hem de recordar-nos de la postguerra de la segona guerra mundial. On, com explica Samiramin en uns documents, hi hagué tres pilars de l'economia mundial: el pilar occidental, keynesià, del nom de l'economista anglès Keynes, un dels grans pensadors del període comprès entre les dues guerres mundials, i després de la segona guerra mundial una nova forma d'organitzar el capitalisme a diferents països. Amb un cert pacte social entre el capital, el treball i l'estat. I això fou, evidentment, després de la segona guerra mundial el resultat del pes assolit per la classe obrera en la producció a causa de la guerra. I també del temor del comunisme. I així, després de la segona guerra mundial hi hagué el model occidental, el model keynesià, recolzat per un enorme creixement de la productivitat que permeté de dividir el producte social en tres parts: el capital, el treball, l'estat.

El segon pol, el segon model, fou el model socialista, que volia ser una alternativa al capitalisme, però que ben aviat va entrar en la mateixa lògica productivista, en gran part origen de la seva caiguda.

Finalment hi hagué també allò que Samiramin anomena – Samiramin és un economista egipci – el model de Bandung. Que és el model del tercer món, si es vol, el model de desenvolupament nacional, allò que a l'Amèrica Llatina s'anomenà el desenrotllisme: un model de desenvolupament basat en un canvi de la producció nacional que mira de substituir les importacions per una producció pròpia.

De fet, però, al cap de 25 o 30 anys aquests tres models entren en crisi. El model occidental sobretot perquè el grau d'augment de la productivitat va baixar – per moltes

raons que ara no explicaré - , i això significava que el capital ocupava una posició respecte de la qual hom creia que no hi havia prou acumulació susceptible d'afrontar els reptes del període següent: les noves tecnologies de la informàtica, de les comunicacions i també el cost del començament de les grans concentracions del capital.

El model socialista entrà en crisi per raons internes – burocratització de la productivitat, l'accent posat en les forces productives, oblidant ...

Segueix la intervenció de François Houtart

... també entrà en crisi, i potser més ràpidament que els altres dos pel cost de la importació de les tecnologies i d'allò que s'anomena el know-how: els coneixements que s'havien d'exportar del món desenvolupat i que finalment fou un dels orígens del deute del tercer món. I això ocasionà un canvi en l'economia mundial anomenat ... l'origen del qual s'anomena el consens de Washington. No es tracta d'una reunió particular, però a mitjan dècada dels setanta, sota la pressió del gran capital, hi hagué un acord – de mica en mica – entre els grans poders econòmics. Grans transnacionals, especialment nord-americanes, el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional i la Reserva Federal Americana, o sigui el Banc Central Nord-americà. Aquest acord, aquest consens de Washington, consistí realment a dir que era necessari reorientar tota l'economia mundial per a situar el capital en la millor posició d'acumulació. És a dir: reorientar la posició del capital en l'acumulació exigida per un grau d'acumulació molt més fort. Això fou l'orientació denominada neoliberal de l'economia mundial. Amb totes les conseqüències. La transformació de les funcions del Banc Mundial i del Fons Monetari Internacional, la decisió del president Nixon orientada a la flotació del dòlar, etc.

I finalment, per a dir-ho en dues paraules, atès que la productivitat no tenia el mateix ritme d'abans, precisament pel canvi d'una economia industrial vers una economia de serveis, l'única manera d'acumular més capital consistia a disminuir la part dels altres dos elements en la construcció del producte social, o sigui el treball i l'estat. I des d'aleshores tot el món – tant el nord com el sud – ha assistit a una doble ofensiva: una ofensiva contra el treball i una ofensiva contra l'estat. Ofensiva contra el treball, amb una nova definició del treball, amb una destrucció del treball com a cultura, amb una deslocalització del treball, amb una desregulació del treball, amb una ofensiva a estones política i repressiva contra les organitzacions sindicals, i de tal manera que hem conegut realment – tant al nord com al sud – aquesta mena d'ofensiva que hem conegut arreu. I que es va manifestar també per una disminució molt real de la part d'ingressos del treball, de la part de la participació del treball en l'ingrés nacional de cada país, y, a vegades, una disminució dramàtica del poder de compra del treball. Com, p. e., a Mèxic, quasi el cent per cent menys que abans, o a Indonèsia.

Al mateix temps, una ofensiva contra l'estat, perquè se n'havia de reduir el pes per diverses raons: primer, disminuir la intervenció de l'estat en l'economia, i, després, disminuir les despeses de l'estat per tal de poder augmentar precisament l'acumulació capitalista. Hem conegut arreu les grans ones de privatització que en molts llocs no eren sinó una veritable pirateria contra béns comuns acumulats pels pobles. D'altra banda, els programes d'ajust estructural que als països del sud, sobretot, han conegut resultats catastròfics des d'un punt de vista social, com fins i tot un personatge del sistema, Joseph Stiglitz, explica en el seu famós llibre. Fou sotsdirector del Banc Mundial, premi Nobel d'economia, i explica precisament el fracàs d'aquestes polítiques.

Enfront d'això assistim a un nou fenomen: després de 25 o 30 anys i sobretot els 10 últims de total llibertat de les polítiques neoliberals, comencem a presenciar una

resistència. Una resistència que esclata un any ben determinat: el 99. I que esclata en dues grans ... en diverses direccions, com explicaré. Trobem primer els moviments denominats a vegades els vells moviments socials: els moviments socials directament vinculats a la contradicció capital - treball. En altres paraules: els moviments sindicals i els anàlegs als moviments sindicalistes. Aquests moviments començaren a perdre força, sobretot al nord, però amb la deslocalització del treball – el fenomen de la maquila, p. e., a l'Amèrica Central o a Mèxic – han trobat també una certa extensió de la contradicció directa treball – capital - treball, i s'han expressat també en moviments de reacció. D'altra banda, però, tingueren també una importància cada cop major dos nous moviments, no tan nous, a vegades: els moviments relacionats no tan directament amb la contradicció capital - treball com amb els efectes generals de la lògica capitalista que s'estén a tot el món i a tots els sectors de la vida. Al·ludint a alguns conceptes marxistes, podríem dir que la primera contradicció és la de la submissió directa del treball al capital: la submissió real. Els altres, p. e. els petits camperols, la gran part de la població activa del món no assalariada, gent dels sectors informals, dels barris pobres de les grans ciutats, una gran part dels pobles indígenes, una gran part de les dones, no es troben de manera directa en una relació capital - treball, però sofreixen cada cop més les conseqüències de la lògica del capitalisme que es va estenent, que està buscant sempre noves fronteres per a forjar la seva possibilitat d'acumulació. Prenent només un exemple concret, les relacions nord - sud, veurem que el grau d'explotació del sud pel capital del nord no ha estat mai tan gran; ho és més ara que al temps de la colonització.

Però no és pas per la transformació de tota la mà d'obra en mà d'obra assalariada, sinó per altres mecanismes, jurídics, financers: podem denominar-ho una submissió formal. Una submissió formal al capital. I les relacions nord - sud comporten els mecanismes dels preus de les primeres matèries, dels productes agrícoles; i el mecanisme del deute exterior, una extracció anual del sud cap al nord superior a 200 bilions de dòlars, quan tota l'ajuda exterior del món “desenvolupat” equival a 50 bilions. Només aquest cas, doncs, suposa un saldo de 150 bilions. Altres mecanismes encara: els interessos dels capitals a curt termini, els paradisos fiscals, on una gran part de la fortuna del sud va arribant al nord. I el “brain-drain”, l'absorció de cervells: l'any passat, Alemanya pensava importar 70.000 especialistes informàtics de l'Índia; i ara, als Estats Units hi ha més metges argentins que a l'Argentina. Però la societat de base, d'origen, és la que finança tot el cost de la formació d'aquesta gent que després exerceix al nord la seva capacitat professional. Per causa d'un munt de mecanismes d'aquesta mena, doncs, hi ha una extracció de la riquesa, dels recursos del sud cap al nord – no a tot el nord, evidentment - , sinó cap al capital del nord.

I això vol dir que hi ha hagut aquestes dues menes de moviments al desenrotllament dels quals hem assistit darrerament. Sobretot, una radicalització, p. e., dels moviments feministes, i una nova consciència dels moviments indígenes. Ben significatiu és que els “zapatistas” comencessin la seva rebel·lió el primer de gener de 1994, el mateix dia que entrà en vigor l'acord de lliure comerç entre els Estats Units, el Canadà i Mèxic, indicatiu d'una consciència molt desenvolupada sobre els efectes de tal acord; com deia un sociòleg amic meu de Nicaragua, entre el tauró i la sardina. Així, veiem com munten els camperols sense terres – penso en el MST del Brasil – aquests moviments.

Finalment, hi ha un moviment, molt nou, contra la guerra. El veiem arreu del món. El darrer cap de setmana vaig ésser a Malàisia, i als carrers de Kuala Lumpur hi havia dues grans manifestacions contra la guerra; i això passa a tot el món asiàtic, al musulmà sobretot. La setmana anterior, però, jo era a Luxemburg, i aquell dia, ben espontàniament, 10.000 joves de les escoles secundàries de la petita ciutat de

Luxemburg marxaren contra l'ambaixada nord-americana. És, doncs, un moviment on hi ha tothom. Per alguna cosa a Porto Alegre, al Brasil, va proposar-se al començament de l'any la data del 15 de febrer com a dia mundial de manifestació contra la guerra. Això també és un fet nou.

A poc a poc va veient-se una convergència de tots aquests moviments. Dues grans convergències amb els mateixos actors potser, en gran part. La primera és una protesta: moviments que diuen no. Això va començar a Seattle, on hi havia sindicats nord-americans, moviments indígenes de Mèxic, moviments de dones, camperols del MST, etc. Es van trobar junts per a dir no, a què? A l'OMC, a l'Organització Mundial del Comerç. I precisament per a oposar-se a les decisions que pretenen continuar i augmentar l'aspecte neoliberal de l'economia mundial, l'afany d'acumular capital per a dominar realment cada vegada més amb instruments legals, internacionals, un dret internacional construït sobre el dret dels negocis i contra el dret dels pobles. Hi seguiren moltes altres manifestacions, altres protestes contra el G 8, contra la cimera europea. I ho hem vist arreu del món: a Europa, Amèrica, Àsia també. Un primer corrent de protesta per a negar legitimitat al sistema i les decisions.

El segon corrent fou distint. Un corrent de deslegitimació, sí, però també orientat a la recerca d'alternatives. I no pas amb l'agenda d'aquells contra qui protestem sinó amb l'establiment d'una agenda pròpia. La primera reunió, recordo, s'organitzà el gener del 99, abans de Seattle, que fou el desembre. Una reunió a Suïssa que Samiramin i jo havíem mirat d'organitzar en el marc del Fòrum Mundial d'Alternatives, al mateix temps que Davos, i que havíem denominat "Un altre Davos". Hi havíem reunit cinc moviments socials quelcom emblemàtics dels cinc continents: el MTS del Brasil, els sindicats obrers de Corea del Sud, les cooperatives agrícoles de Burkina Faso, el moviment de dones de Quebec, el moviment de desocupats de França; amb alguns pensadors, economistes, com Samiramin, o Ricard Pedrell, o Susanne George, etc. Finalment, vam fer una conferència de premsa a Davos. Fou extremadament difícil, quasi una novel·la policíaca, poder arribar a Davos al moment de la cimera dels més rics del món. I férem la conferència de premsa a 300 m del lloc on es reunien aquests grans senyors, per a dir: no, no podem continuar així.

I això va anar seguint. I, sens dubte, la iniciativa més important fou, dos anys després, el Fòrum Social Mundial de Porto Alegre.

Ambdós corrents, doncs, continuen, segueixen. Molt aviat hi haurà grans manifestacions contra el G8 a Evian. També n'hi haurà a Cancun, a Mèxic, contra l'Organització Mundial del Comerç. I n'esperem més. Alhora hem vist que a Porto Alegre, al Fòrum Social Mundial, inicialment pensàvem reunir 4.000-4.500 persones d'arreu del món, i el primer any n'hi hagué 20.000; el segon, 60.000; i el tercer, 100.000. Amb 1.700 tallers, grups de treball, conferències, etc., que tractaven precisament no sols de protestar sinó de reflexionar, de buscar alternatives, de crear una consciència comuna per a fer-nos veure que tots afrontem el mateix adversari.

No perdem pas. Cap moviment no perd la seva especificitat. Els moviments de dones seguiran essent de dones, i no és pas el capitalisme que va inventar les relacions negatives, el masclisme, entre homes i dones. Sí, però, que el capitalisme va incrementant aquesta mena de relació, i se'n serveix per a l'acumulació que li és pròpia, pagant a les dones menys que als homes per la mateixa feina, o enviant a l'atur abans les dones que els homes, etc. Així ha sorgit una consciència segons la qual tots tenim el mateix enemic, i hem de trobar-nos per a combatre'l. I aquesta consciència col·lectiva neix, i comença a connectar, i cadascú hi guarda la seva especificitat de poble indígena, de dona, de camperol, etc., però amb la consciència que és necessari estar junts.

I d'aquesta manera hi ha hagut una expansió geogràfica: els fòrums continentals, els fòrums nacionals, els fòrums temàtics – el Panamazònic, a Belem, o l'Aigua, a Florència, etc. -, i arreu del món hem vist néixer aquesta consciència, fet, evidentment, molt important.

Ja he parlat prou d'això, i ara diré que tenim molts reptes enfront d'aquest moviment. Com a intel·lectuals, gent que mira de tenir una certa distància crítica – no crítica en el sentit negatiu sinó reflexiva -, nosaltres també hem de procurar fer, sens dubte, el nostre paper. I veure quins són els reptes. Això podria acabar com un, diguem-ho així, Woodstock social, cosa que fóra molt greu. Com hem d'afrontar els desafiaments del futur? I són desafiaments, p. e., l'establiment de la vinculació entre allò que és el Fòrum Social Mundial o els altres fòrums: un espai d'encontre promotor d'una consciència col·lectiva que és ja pròpiament un fet polític, que no és un organisme d'acció, justament per tal de poder conservar aquest aspecte de trobada, on cadascú se sent com a casa seva; a condició, evidentment, de respectar la carta fundacional, on es diu que ens trobem tots aquells que volem lluitar contra el neoliberalisme, contra l'hegemonia mundial del capital i buscant alternatives. Sobre aquesta base, tothom és benvingut. I per això no es pretén construir ni una organització burocràtica ni una nova piràmide d'autoritat; no és la vil·la internacional, ni el partit d'avantguarda posseïdor de tota la veritat, no. És un lloc d'encontre; i de consciència. Però hi ha també el problema de ... bé, després d'això, què fem, i qui ho farà? És un repte; i cal dir que encara no hi hem trobat realment la solució. Sí, en el marc dels fòrums hi ha la reunió dels moviments socials – obrers, camperols, ATTAC, etc. -, que fan una declaració. Els fòrums, però, no. El fòrum no farà mai una declaració, perquè fer-ho suposaria discutir un text, admetre una minoria, o majoria, etc., i així es perd l'esperit de la trobada.

I és un desafiament; i n'és un altre la relació amb el fet polític. S'ha parlat de la importància de la cosa política, però s'ha dit que això, els partits polítics, estan en crisi arreu del món. Hem de trobar de nou una altra manera de fer política, però no són els moviments socials ni les organitzacions progressistes qui pot exercir el poder polític; són institucions específiques. Com establir una vinculació entre ambdues coses? Com evitar que els partits polítics instrumentalitzin avui els moviments socials i les convergències? I com evitar que els moviments socials o les ONG despolititzin la gent per llur pròpia acció? És un repte. També hi ha el desafiament entre la cosa local i la mundial. Porto Alegre és magnífic, però majoritàriament una iniciativa llatinoamericana i europea. On són els africans i els asiàtics i els àrabs? El problema no és sols de principis, sinó també pràctic, de costos de viatge, de ... Per això el proper fòrum es farà a Bombay, a l'Índia. Per això es procura descentralitzar també per continents, per països, per ciutats.

Un altre aspecte: el caràcter massiu, la força enfront de Davos, elitista. El caràcter massiu, però alhora que podem fer si demà som 200.000, 300.000? Serà quelcom impossible! Un altre repte, doncs: mantenir el caràcter massiu, allò, p. e., que es va decidir pràcticament, un dia de manifestació general arreu del món, cada any, al moment de la reunió de Davos. Un desafiament, però, sigui com sigui. I un altre repte encara: el pes relatiu dels moviments socials i les organitzacions no governamentals, a vegades amb més mitjans, o amb més accés als mitjans, etc. Tot això suposa grans reptes.

Finalment, és també un gran repte la resistència del sistema, tot allò que el sistema està fent per a recuperar els moviments, per a invitar-los a un "diàleg", el diàleg entre el tauró i la sardina, el desenvolupament de la repressió, de totes les lleis de la repressió. El desenrotllament de la militarització neoliberalista que presenciem avui, i no sols a l'Iraq; allò que avui és l'Iraq pot ser d'aquí a cinc anys l'Amazònia per al

control de la biodiversitat, l'aigua, els recursos naturals. Ara hi ha 22 bases nord-americanes a l'Amèrica Llatina. Hi ha una militarització, no sols del control dels recursos sinó també de la lluita contra els moviments socials.

Així són tots els desafiaments: difícils, però no impossibles. I per això és tan necessari continuar aquesta mena de grans convergències, i també de reflexionar-hi.

Hi ha encara el diàleg entre religions. Se m'havia demanat que parlés d'aquest tema, però he vist que al programa hi havia un altre títol, i, finalment, he optat per canviar aquest títol, bé que el diàleg entre religions és també important. Pot ser una part d'aquest conjunt precisament per a reencantar el món que el sistema capitalista ha reduït totalment a la racionalitat instrumental només, a la competitivitat, a l'únic valor, a allò que en produeix un d'afegit. Reencantar el món, i trobar també una ètica social corresponent a la necessitat crítica del sistema global d'avui.

Al final, hi ha la recerca d'alternatives. No parlaré concretament d'aquest tema; hem publicat un número especial de la revista "Alternativa" referent a les alternatives, que veiem en tres nivells. Hi ha el nivell de les utopies, no pas en el sentit d'allò que no és possible. Utopies són allò que volem fer, perquè encara no existeix: la construcció d'una mena de societat que desitgem. Quin tipus d'educació, d'agricultura, de comunicació, d'empresa. Això és la utopia, i hem de lluitar per les utopies. També hi ha les coses que podem fer en un termini mitjà, perquè són complexes i el sistema es defensarà. Finalment, què podem fer a curt termini. I quan es discuteix, quan es veu com a Porto Alegre que les alternatives existeixen, això vol dir no pas allò que deia la senyora Thatcher, que no hi ha alternatives, sinó que n'hi ha. Manquen només la voluntat política i la pressió social que les realitzin.

Evidentment, ens trobem entre grans corrents: el que podríem denominar reformador, neokeynesià, i el postcapitalista. De moment, però, allò que interessa és la lluita de tots plegats, perquè a curt termini només es pot regular el sistema. I hem de recercar molt més enllà, perquè hem de proposar-nos, crec jo, la transformació radical del sistema. La lògica del sistema capitalista és el problema que ens hem de plantejar: un objectiu, evidentment, a molt llarg termini.

I acabaré dient que en reflexionar sobre els esdeveniments ens sembla viure un moment extremadament important de la història, extremadament interessant també, i en el qual tornen a prendre part els joves. Cal molt, però, ser analític, reflexionar bé sobre tot allò que està esdevenint, precisament per tal d'evitar que aquest moviment pugui mancar de futur. És molt important continuar, continuar arreu, a tot el món. I tots, precisament, amb la creença que, tal com es diu a Porto Alegre, UN ALTRE MÓN ÉS POSSIBLE.

Gràcies.

Aplaudiments

Núria Vives modera el debat

Gràcies. (*segueixen els aplaudiments.*) Gràcies. A veure; per a aprofitar l'estona que ens queda de debat i intentar acabar puntualment a les sis, us proposo que fem una ronda de preguntes. Tothom que tingui alguna pregunta a fer, les fem totes. Després donem l'oportunitat de contestar als ponents i si hi hagués més temps, doncs faríem una segona ronda. Per tant, qui vulgui fer algun comentari; també estaria bé que si adrexeu la pregunta a algun ponent en particular o si es per a tots tres ho digueu, perquè es pugui tenir en compte a les respostes. Qui vulgui parlar, per tant, que aixequi la ma i aniran passant micros.

Hi ha algú altre? Jo esperava que...Si.

Faig la pregunta?

Voldria preguntar al senyor Rigoberto Quemé pel pla Pueblo Panamá, que sembla un projecte extraordinàriament sòlid i al meu parer suposa una gran amenaça en quant al desenvolupament equilibrat i sostenible de cadascun dels països que afectarà. Així, doncs, voldria conèixer l'opinió del senyor Rigoberto Quemé, i alhora saber si creu en la possibilitat d'una contestació prou forta per a impedir o modificar els criteris econòmics on es fonamenta.

Jo voldria fer una pregunta als ponents sobre una qüestió que em sembla polèmica sobretot quan toca aspectes contra la discriminació, com el cas indígena o el tema del gènere. És la discriminació positiva i de les quotes. Voldria saber si la considera una eina de lluita destinada a equilibrar, i si és així, quan de temps ha de durar? Perquè dies enrere, aquesta setmana, apareixia al diari espanyol "El País" una qüestió sobre Bush en contra de l'actual discriminació positiva als Estats Units, quan la seva assessora de seguretat nacional va arribar per discriminació positiva on és. Crec que és una qüestió polèmica sobre la qual pot haver-hi quelcom a dir.

Jo voldria dir al senyor alcalde guatemalenc si podria parlar-nos una mica sobre la ... si té alguna projecció política de les comunitats de poblacions resistents a Guatemala. Si hi ha quelcom d'això, i si políticament juga un paper al país.

Hi ha alguna altra pregunta?

A l'alcalde de Guatemala, però pot obrir-se també a la mesa. Primerament, felicitar-lo i animar-lo a presentar-se com a ciutadà del món i com a personatge especial, i endemés indígena, oi?, a la campanya de Guatemala. Tant de bo que el 90 % de Guatemala faci això mateix, tots els seus companys. La pregunta és: a partir de la visió còsmica maia, podria explicar-nos vostè un xic com veu la pau? La pau és molt general, és una mica la pau o l'esforç que es realitza arreu del món, oi? Com ho veuria vostè, quina estratègia aplicaria aquí i ara, en un moment on tan important és el seu poblet com Barcelona o qualsevulla altra ciutat del món, o com els altres companys que han parlat a Malàisia o al Marroc? Maltiosh, tantiosh, pantiosh, shukran, merci beaucoup.

Bé, jo també acapararé per a l'alcalde, el senyor Quemé. Parlava una mica de buscar el consens i d'intentar la participació política tot fugint de la confrontació del sistema que fins ara se li ha negat. Una mica de com s'està ... com es pretén articular aquesta voluntat de participació política en un sistema que no sol permetre-ho jurídicament, políticament, legalment. Endemés, també dels mecanismes d'articulació que pugui haver-hi entre els diversos pobles indígenes ... perquè el moviment indígena no és pas un tot precisament homogeni; i dels mecanismes d'articulació amb sectors indígenes que puguin tenir alguns interessos comuns, per tal de construir, doncs, a Guatemala aquesta altra forma diferent de fer política.

Sí, jo intentaré donar poca feina a la mesa. En principi, felicitaré els tres ponents per llur exposició. I potser preguntaré a Nouzha Skalli, com es viu des del punt de vista de la dona ser dona i treballar a favor de les dones en un país com el Marroc? I a François Houtard li voldria agrair el missatge i l'esperança positiva que ens ha ofert.

M'ha plagut molt una de les seves frases: vejam si es pot reencantar el món. I li n'estic agraïda, perquè a mi, personalment, m'ha reencantat el seu plantejament.

Més preguntes? No. Doncs, si us sembla fem el mateix ordre d'intervencions. Rigoberto.

Moltes gràcies per les preguntes. Són diverses.

Crec que el pla Pueblo Panamá no es pot impedir, perquè en certa manera satisfà necessitats materials dels pobles indígenes de l'àrea centre-americana, el sud de Mèxic i la part de l'Amèrica Central ocupada per l'antic imperi maia. El pla Pueblo Panamá té dos aspectes fonamentals: un és la infraestructura, i l'altre, el desenvolupament humà. I només així està concebut. És la unió de dues visions: el pla de Fox, que veu el sud-est mexicà com una alternativa a desenvolupar, i un projecte del desenrotllament centre-americà. Amb la unió d'ambdós projectes s'ha mirat de fer el pla Pueblo Panamá. Lamentablement, només s'ha emfatitzat el desenvolupament infraestructural: les concessions, la inversió estrangera, la privada. El desenrotllament humà no s'ha tingut de cap manera en compte. És a dir que s'ha omès quelcom que bé podia figurar al pla Pueblo Panamá. I l'altre element que segons la nostra opinió s'ha d'introduir, perquè no hi ha manera d'impedir-lo, és la referència a la inflexió, concepte que jo vaig entendre com variació de rumb. Crec que el pla Pueblo Panamá ha d'estar subjecte o condicionat a allò que tant Mèxic com quasi l'Amèrica Central han considerat un conveni internacional, el conveni 169 de la Organització Internacional del Treball, on consten els drets dels pobles indígenes a definir llur concepte de desenvolupament, i, encara, a ésser consultats en totes les accions de l'estat que els beneficiïn o perjudiquin. La consulta és un element substancial del conveni 169. Ara, en el pla Pueblo Panamá no compta el desenvolupament humà, no s'hi emfatitza, no s'hi consulten els pobles indígenes. Crec, doncs, que s'hi podria afegir aquest element valuós, des del punt de vista polític, naturalment. I això hauria d'ésser part fonamental d'un projecte polític presentat a la nació: la consulta, la mediació i l'atenció a les cultures dels pobles indígenes.

Hi ha, encara, la discriminació positiva, que en el cas de Guatemala s'ha confós amb el paternalisme; amb el regal, el donatiu, l'almoïna. Creiem que tant la discriminació positiva com les quotes no funcionen respecte d'alguns contextos. Creiem que la participació dels indígenes, de les dones, dels joves, ha de tenir una qualitat superior, i no tant en percentatges com qualitativament i en quant a l'adopció de decisions. A Quetzaltenango, la participació de les dones ha estat força acusada en quant a les decisions; no hem pres quotes, ni hem fet percentatges, ans bé als principals nivells de decisió hem aconseguit d'obrir i consolidar aquest espai de participació femenina. La municipalitat de Quetzaltenango demostra clarament que les àrees de treball més significatives del municipi estan dirigides per dones. I no s'hi ha pres la quota, no s'hi ha fet aquesta discriminació positiva, ans bé s'ha mirat d'obligar a la millor qualificació i la millor participació dels grups socials postergats en l'adopció de decisions. Cal establir un compromís; res de paternalisme, res d'almoïna.

La CPR no té a Guatemala cap incidència política; ha estat ocupada a la URNG per l'esquerra guatemalenca, i més com una classe social que no com un grup cultural. Aquestes dues dimensions de la vida social no s'han harmonitzat. Plantegem que s'han de complementar les qüestions econòmica i cultural. No hem de ser fonamentalistes i veure com a única la classe social; s'ha de considerar també la qüestió cultural i mirar de col·locar ambdues dues realitats socials en la construcció d'un model evolutiu més equitatiu i just. Així, doncs, la CPR manca ara d'horitzó polític, llevat que sigui a través

de la URNG, la qual, d'altra banda, tampoc no té a Guatemala cap sòlida participació política.

La visió còsmica maia: la pau. En la visió còsmica maia, la pau és un element substancial de la vida quotidiana, i s'exerceix cada dia i en qualssevol aspectes: societat, treball, religió.

Segueix la resposta de Rigoberto Quemé

...existeix tota una generalitat, no sempre a tots els llocs, però dintre de la població maia els índexs de violència, de delinqüència en el context nacional són molt baixos. Perquè existeixen aquestes pràctiques en molts sectors, que encara veuen la pau com una cosa quotidiana, com una cosa que forma part de la vida, fins i tot a la religió. A la religió el concepte de nahual que és el símbol del calendari de la vida dels maies, s'hi veuen els dos aspectes. Són vint símbols, i en els vint símbols, són vint nahual s'hi veuen les dues dimensions. La negativa i la positiva. La fosca i la clara. La calidesa i la fredor. El que és bo i el que és dolent. Aleshores, en la cosmovisió maia ens ensenyen que tot home té aquests dos elements en la seva vida, en el seu pensament, en la seva consciència, en la seva acció. I que és l'equilibri i l'acceptació de les dues polaritats el que fa fructífera la vida de l'ésser humà. No es rebutja allò que és dolent, no es rebutja la malaltia, no es rebutja l'adversitat, ni la mort tampoc; sempre es pren com a part de la vida, i, l'home, en aquesta vida terrenal, ha d'equilibrar això per tenir una vida més tranquil·la, més pacífica. Per tant, així és com es concep la pau, no la pau després de la guerra, no la pau després de l'agressió, no la pau després d'haver ferit el germà. Això és una mica la visió de la pau en el món maia i que està molt plasmada en el dret consuetudinari que no recull l'Estat en la formulació del seu sistema jurídic.

L'articulació entre pobles indígenes: en l'àmbit polític és molt difícil. Perquè si hi ha hagut una cosa feble, el taló d'Aquil·les dels pobles indígenes, ha estat la seva participació política. El colonialisme ha desmobilitzat políticament a través de l'educació, la religió, la pràctica social quotidiana la participació dels pobles indígenes en l'àmbit polític. Per tant, la nostra participació en aquest moment va contra corrent, va costa amunt. No tenim un partit polític, hem de buscar un vehicle polític formal per participar. No tenim el diner que s'acostuma a tenir i del qual en parlàvem aquest matí: la garantia electoral és en funció de la quantitat de diner que es té. A nosaltres ens passa el contrari, no tenim ni un cèntim, no tenim diner per **participar, i contra aquest sistema anirem a enfrontar-nos.**

Hi ha una opinió dividida, fonamentalment pel racisme. Tota l'acció política del poble maia es veu com una negativa, atesos els prejudicis racials que existeixen. No s'hi veu res de bo, en aquesta participació. El fet que un indígena hi participi, diuen, és perquè volem dividir la societat, perquè la volem balcanitzar, perquè volem un enfrontament violent, que són coses del passat; que l'homogeneïtat política i ciutadana hauria de prevaler en el nostre país. Tots aquests elements estan en contra de la nostra participació amb especificitat. I, també, la població maia ha estat captada moltes vegades políticament pels partits polítics tradicionals. Nosaltres veiem que els actuals sistemes autoritaris que prevalen a Guatemala, i que hi han prevalgut, tenen un suport molt fort de la població indígena per tres accions molt ben definides: una, per omissió, perquè el maia moltes vegades pensa que el fet polític no és competència del poble; que és un element que no s'ha de practicar, perquè és negatiu, és dolent i no és convenient. I

ens han ensenyat que la política no s'ha d'abordar, que és per a un altre sector social. Aleshores, per omissió moltes vegades els sistemes autoritaris prevalen. Però també acció. Molts indígenes es dobleguen als interessos i donen suport als partits polítics conservadors, autoritaris i militaristes. I, l'altra és la manipulació que va en funció del nivell educatiu i el nivell de cultura política. Com que no tenim la cultura de participació qualificada i bastant practicada indubtablement, la població està exposada a la manipulació, al popularisme i també a la coacció. Llavors, aquests elements estan en contra del que nosaltres pretenem. Sabem perfectament l'entorn en el qual estem treballant, però també sabem que una participació política indígena a Guatemala té un primer element positiu, que és com pot arribar a ser d'emblemàtica i simbòlica l'obertura de nous espais per aconseguir una democratització més gran.

Respostes Nouzha Skalli

Gràcies. Voldria respondre a les tres qüestions. La primera té a veure amb les quotes i la discriminació positiva. No és un principi pel qual nosaltres ens regim. El principi és la igualtat de drets entre homes i dones. I això és quelcom en què nosaltres creiem sincerament. Crec que la quota pot ser una eina per a generar aquesta igualtat entre homes i dones, per esmentar altres exemples, a part del que és la responsabilitat d'il·lustrar l'ús d'aquestes quotes, la discriminació positiva. Al Marroc, l'analfabetisme està sobretot..., incideix més al camp, on són pobres, etcètera, i, per tant, s'utilitza la discriminació positiva per a poder afavorir l'accés a les escoles. Ajudem els pares, els hi donarem també una subvenció, beneficis, millorem les condicions per a facilitar-ho tot. I, per tant, podem dir que hem de ser exactament iguals envers de tothom. És important poder restablir la igualtat pel biaix de la discriminació positiva. La pedra de la injustícia a vegades el que fa és saber quins són els grups que en principi són desiguals. I quant a la qüestió de la democràcia de caire general, parlàvem de la democràcia que no té en absolut en compte quins són els gèneres o el sexe; el principi que s'acaba d'introduir. I que podem dir que el que s'adopta amb més força es el principi de la democràcia paritària. Compta amb la necessitat de representar de manera paritària, tant homes com a dones. I crec que la quota és un mitjà transitori, potser, fins que nosaltres arribem a l'autèntica igualtat. Tenim una mena de cercle viciós de l'exclusió de les dones en llocs de responsabilitat, i el que necessitem són quotes per a restablir la igualtat, per a poder construir aquesta democràcia paritària amb igualtat d'oportunitats tant per a homes com per a dones.

Parlem de la pau, ara. Aquest matí, l'alcalde de Barcelona ens ha parlat que no es tracta tan sols d'agafar o de tenir la pau, de lluitar contra la discriminació o la injustícia, sinó que és qüestió de tenir una pau conjunta que respecti l'altre, i a la vegada passar del diàleg a la negociació, excloent la violència. I quan parlem de pau no és única i exclusivament qüestió de dir no a la guerra, sinó hem de tenir una estratègia de pau pel futur de la humanitat. És a dir: abans es parlava moltíssim de la pau i del desarmament i la guerra freda. Ara parlem cada vegada menys dels problemes del desarmament del planeta. Intentem construir un futur i posar-nos al servei dels humans. I un dels ponents d'aquest matí ens ha demostrat quin pressupost de la guerra s'utilitza actualment i que es podria utilitzar també per a resoldre els problemes de la pobresa al món. Així, doncs, hem de crear una estratègia de pau i veure com podem construir aquesta estratègia de pau.

La tercera pregunta: treballar com a dona al Marroc, doncs què se sent? Gràcies per aquesta pregunta, perquè em dóna la possibilitat de precisar unes coses que sempre

faig quan parlo de la condició femenina al Marroc. No és tan sols una qüestió de pensar en estereotips i penar que els homes marroquins siguin més dolents que no par els homes de qualsevol altre lloc. Els homes del Marroc són, doncs, humans i respectuosos molts d'ells envers les seves dones. I en moltíssims casos és així. Diríem gairebé que en la majoria dels casos són respectuosos. El conflicte de violència al si de la família és, precisament, on la llei és particularment discriminatòria. I això dóna pas a aquesta mena de passions negatives. No parlem d'odis, perquè sinó podríem parlar de passions negatives. El que passa, la llar és així. I en aquest moment la llei afavoreix la inclusió d'aquests sentiments negatius. Per a viure al Marroc com a dona ... quan ens trobem amb una dona, on això no passa, on no hi ha conflictes concrets ni lluites, és com viure a França, a Espanya o a qualsevol altre lloc. És a dir, evidentment, problemes de desenvolupament, pobresa, problemes diaris és que hi ha, però no tenim aquestes diferències tan notòries o específiques pel fet de ser una dona al Marroc. Aquesta no és la gran dificultat, en general. I voldria dir, a més, que al futur la construcció d'un món millor ... penso que estem intentant definir un valor nou. A la vegada que reinventar la democràcia, reinventar la participació en lloc de despotricar contra la societat, això sí és importantíssim. És importantíssim tenir aquesta idea que el món està fet de dones i homes. I cal recordar que aquest és un dels principis de la paritat. Un principi que ha de permetre construir un món més just, un món més equilibrat i més igualitari. Gràcies.

Respostes François Houtard

Atès que estem al final del dia, vull reprendre un aspecte que...l'alcalde ens havia comentat. És el Pla Pueblo Panamà. Perquè em sembla que és un exemple molt clar el que significa la globalització del capital. El Pla Pueblo Panamá primerament es pot comprendre si no es coneix el Pla Colòmbia i el projecte de l'ALCA, és a dir l'establiment de la zona de lliure comerç entre Estats Units, Canadà i la resta de països llatinoamericans que significa una integració de les economies febles a les economies fortes. Però el Pla Pueblo Panamá, tal i com ha explicat el ponent, té aquests dos aspectes, però té una fi. Està totalment lligat amb aquesta mena de pla de dominació mundial. Perquè la funció fonamental del Pla Pueblo Panamá és ...(interrupció)... econòmica entre els Estats Units i el ...(interrupció)...La majoria de les activitats industrials dels Estats Units es troben a l'est o centre. Les comunicacions amb el Pacífic són extremadament costoses per les muntanyes. I el Canal de Panamà no és suficient. I el Pla Pueblo Panamá preveu 4 canals: dos amb aigua, i dos secs a través del Panamà i Nicaragua també. I també, eventualment, - no està al Pla Pueblo Panamá, però entra a la mateixa lògica - eventualment a Colòmbia, com dèiem. Amb el fi de facilitar l'intercanvi econòmic entre l'est d'Estats Units que té gran part de l'aparell productiu i també l'economia del futur que és el Pacífic. Aquesta és la fi fonamental, entra dins d'una perspectiva geopolítica global. I per això cal construir aquests canals. I també cal construir tota una xarxa de comunicacions nord - sud, aeroports, ports que, evidentment han de ser privatitzats. I aquí també tenim una altra perspectiva que és el control de la biodiversitat. Aquesta regió -Amazònia i una part de Patagònia a l'hemisferi americà - és una de les regions de més alta biodiversitat. I, finalment, i és l'aspecte més "humà", també tenim l'establiment de tot un sistema de maquilles al voltant dels canals que absorirà una mà d'obra barata, però també descentralitzarà l'aparell productiu. És un pla maquiavèlic que no té en comte les poblacions, sinó que es fa en funció de com pot contribuir això al capital. I això s'inscriu dins la lògica de l'ALCA, s'inscriu dins la lògica de la lògica futura del control de l'Amazònia i de la Patagònia. Tot això ja està en marxa. Però al mateix temps que tenim el Pla Pueblo Panamá també tenim un pla que

està en vies de desenvolupament amb diferents opcions i direccions que va dirigit a Colòmbia i Argentina. Per via fluvial i també intentant crear connexions entre els diferents rius des de l'Amazònia fins l'Argentina. Així, doncs, hem de ser molt conscients que tot això està ben pensat. Jo no estic pas a favor de l'explicació del món per complots. Diria que és molt més complexa que no pas una o dues persones que amb un ordinador reorganitzen el món. No, no és així. Però hi ha una lògica, la lògica del capital i del capitalisme. I aquesta lògica està en marxa en aquests tipus de plans. I així, doncs, en aquest sentit l'aspecte humà o l'aspecte de desenvolupament humà no té cap mena de sentit en aquests tipus de plans. L'única preocupació és que no hi hagi revoltes socials i és per això que tot això es veu acompanyat per l'establiment de bases militars. Perquè el Pla Colòmbia no és únicament Colòmbia; és Equador, és Amazònia, és Perú. Tenim tot una lògica i hem de ser molt conscients que aquesta lògica no és tan sols una lògica política, no és una lògica purament en el sentit polític; és més aviat el que correspon a una lògica d'un control econòmic dels recursos del planeta. I podem dir la mateixa cosa amb propòsit de l'Iraq. L'Àsia Central, el sud-est d'Àsia i d'altres parts del món.. I del centre d'Àfrica també, on hi ha reserves de bioniques i de petroli.

Aplaudiments.

Bé, jo em confesso incapaç de fer una síntesi de les moltíssimes coses que he sentit aquesta tarda. A més penso que no cal, ja la farà cadascú. Únicament fixar-se en una frase que s'ha dit des de la taula, que es comentava que vivim un moment especialment important i interessant de la història. Jo, i parlant també molta gent i això... em sembla que aquests dies és una cosa que estem comentant quan sentim les cassoles, quan anem a les manifestacions al carrer... Doncs, no més una mica recordar que d'una banda la responsabilitat que tenim col·lectivament i cadascú en un moment com aquest, i també el privilegi i luxe que és el poder contar amb uns elements d'anàlisi i poder-ho reflexionar tots plegats.

Per avui ho deixem, i ens tornem a trobar

Panel 3. *Els discursos de la Pau i de la Guerra*

Moderador: Jordi Armadans, Director de la Fundació per la Pau

Bon dia tots i totes, per si a cas... encara que probablement falti molta gent, anirem començant la sessió d'aquest matí. Gràcies per la vostra assistència, evidentment. Gràcies al Vicenç Fisas i la Càtedra per la invitació que m'han fet per a ser aquí amb tots vosaltres. I, com sabeu, la sessió d'aquest matí se centra... es titula "els discursos de la pau i els discursos de la guerra". Òbviament, podem dir que aquesta sessió és molt oportuna per la situació que estem vivint, perquè, com tots sabem, malauradament ens trobem en una situació de guerra. Una guerra realment important; una situació de guerra que està encenent cada cop més un discurs bel·licista que, per tant, d'alguna manera el discurs de la guerra avui, desgraciadament, és molt reforçat i molt consolidat per aquests grans poders polítics que estan darrera de la guerra. Sobretot, i també per això, com tots sabem, des de la ciutadania a nivell mundial, però també a nivell de Barcelona i de Catalunya especialment, hi ha una resposta ciutadana molt forta, una resposta que està qüestionant profundament aquesta actitud bèl·lica avui dia. I això és un signe d'esperança realment important, un signe d'esperança que és possible i necessari construir un discurs alternatiu de pau davant de la guerra dominant.

Malgrat tot, evidentment, òbviament, no n'hi ha prou amb una oposició ferma a la guerra, no n'hi ha prou amb una mobilització contra la guerra. També fa falta, per a anar construint la pau, construir, pensar, trobar, dissenyar, practicar, implementar formes alternatives de resolució de conflictes. Formes alternatives que ens permetin afrontar els problemes que tenim, els conflictes que tenim sense violència, sense exclusió, sense intolerància i sense admetre la injustícia. Per tot això, la taula rodona que avui des de l'organització s'ha preparat és molt oportuna, en la mesura que els ponents que ens parlaran tenen una important experiència tant teòrica, intel·lectual i pràctica del que seria trobar els paradigmes de seguretat que no passin pel militarisme i assajar, implementar fórmules de prevenció, de solució, de transformació de conflictes. Per tant, doncs, en aquest sentit em sembla que les intervencions dels ponents d'avui ens poden apropar molt, precisament, a aquest escenari de com construïm, de com edifiquem, de com donem contingut a aquest discurs de pau.

Com sabeu, es va dir, i en tot cas ho repetim, Mohamed Sajnun no pot ser entre nosaltres, perquè es troba assistint a una reunió especial del Consell de les Nacions Unides i, per tant, en aquest sentit, doncs, la taula rodona queda reduïda a dues persones que us passo a presentar a continuació.

D'una banda tenim Randall Caroline Forsberg, que és aquí a la meva dreta i que, per cert, farà la intervenció dreta, perquè té un petit problema a la cama i li és més senzill expressar-se dreta que no pas asseguda. En aquest sentit, doncs, farà la intervenció així. Randall Forsberg és una persona que porta molts anys implicada en temes de desarmament, en temes de seguretat. És fundadora i directora de l'Institut d'Estudis sobre Defensa i Seguretat i Desarmament. Imposa la recerca mitjançant publicacions en revistes que molts de vosaltres coneixereu al voltant de la producció i el comerç d'armes, al voltant de la transparència i control del comerç d'armes, etc., etc. Va col·laborar al seu temps també amb tasques de recerca sobre armamentisme al SIPI i també va tenir una etapa important d'activista fundant el moviment antinuclear nord-

americà i també participant en moltíssimes activitats en aquest sentit. Assessora també a diversos governs en temes des seguretat i armamentisme i ha publicat, doncs, diversos llibres i articles de recerca.

Després ens parlarà Andy Carl, que és president i cofundador de Conciliation Resources. Una organització que dóna suport i assistència i que facilita, doncs, tasques d'intervenció a grups locals implicats en processos de construcció de la pau. Grups que intenten trobar vies de resolució pacífica a conflictes en els quals es troben i que, per tant, en tant que institució té una experiència important en intentar trobar vies en aquestes situacions. L'organització que presideix Andy Carl ha estat, per exemple, present directament i indirecta en conflictes com Uganda, els Balcans o el Caucas. Andy Carl també va ser coordinador de programes d'International Alert, una institució que probablement tots coneixereu, en diverses iniciatives a Sudàfrica, Colòmbia, Sri Lanka i Filipines.

Jo, personalment, tinc molt d'interès de sentir-los, perquè em sembla que poden ser dues intervencions molt interessants i insisteixo que ens poden permetre d'anar trobant l'estructura d'aquest discurs de la pau que tant necessitem.

Per tant, sense més preàmbuls dono la paraula a Randall Caroline.

Randall Carolina Forsberg

Directora de l'Institute for Defense & Disarmament Studies, Estats Units

Els nous reptes per la seguretat al segle XXI. ¿Podem abolir la guerra?

(traducció literal)

Gràcies. És un gran plaer trobar-me aquí amb tots vostès i és un privilegi per a mi trobar-me a Barcelona i veure quin aspecte té la ciutat de la pau. És molt difícil parlar de l'abolició de la guerra i particularment difícil ser ciutadana nord-americana a una reunió internacional i parlar de l'abolició de la guerra, mentre Estats Units està atacant un petit país del tercer món amb l'objectiu de destronar el seu govern. Em sento tremendament trista amb el que està passant a l'Iraq. Veient les ciutats bombardejades i sentint la gran quantitat de soldats iraquians i també civils i també soldats nord-americans morts i ferits. Soldats de molts altres llocs, també. Crec que aquesta guerra viola la Carta de les Nacions Unides. És injusta i innecessària. Molts americans també pensen com jo penso. I jo, juntament amb molts altres, he treballat durament durant els darrers sis mesos intentant prevenir-ho. Fins i tot abans que Estats Units ataquessin l'Iraq, molts aspectes de la política nord-americana en temes de guerra i de pau i governabilitat democràtica ha estat tirant enrera de forma creixent des de la fi de la guerra freda.

Així, doncs, a mida que anem considerant la possibilitat d'abolir la guerra clarament, el que no volem és començar amb les recents tendències que s'han viscut als Estats Units. Però sí que hi ha prometedors avanços a nivell global. Si donem un pas enrere i fem una ullada a tot el que passa. Crec que seria d'ajut veure la imatge més global quan intentem pensar com acabar amb la guerra de l'Iraq i com prevenir una altra guerra com aquesta. En aquesta xerrada començaré discutint els avanços històrics a llarg termini que suggereixen que l'abolició de la guerra dins del segle pot ser una

possibilitat. I ara també identificaré unes mesures que es podrien assolir per part dels governs per a animar un progrés més ràpid i efectiu envers l'abolició de la guerra. Aquests són canvis polítics als que, segons la meua opinió, podríem tots donar suport. I després tornaré a les tendències negatives als Estats Units i també d'alguns altres països. I, finalment, intentaré donar una valoració integrada quant a les tendències positives i tendències negatives.

Comencem, doncs, amb els temes positius. Els darrers segles, paral·lelament amb l'aixecament i la disseminació global dels valors igualitaris, democràtics i les seves institucions, hi ha hagut una tolerància decreixent pel que respecta totes les formes de violència acceptada socialment i àmpliament practicada. Poc a poc formes prèviament legals i acceptades de la violència han sigut extradites i la gent s'ha adonat que eren socialment inacceptables. Això, doncs, té que veure amb tortura, amb l'esclavitud, la violència contra els infants, les dones, els estudiants: moltes formes de càstig corporal, incloent-hi l'enforcament, i més recentment també diferents versions de la pena de mort. Com a part d'aquest fenomen més gran hi ha hagut un conjunt reduït de raons acceptades pel que respecta a la guerra. I, d'altra banda, creences morals en quant a què consisteix una guerra justa. El canvi més important quant a la guerra va passar, aproximadament, entre l'any 1850 i 1950, quan les monarquies tradicionals van començar a desaparèixer i els governs representatius es varen començar a establir. Durant aquest segle que va ser marcat per la conferència de La Haia, en 1899, amb l'abolició de les guerres; les guerres dels imperis i de colonització van ser de mica en mica deslegitimitzades. La fi de les guerres dels imperis va culminar amb la derrota del Japó i d'Alemanya a la segona guerra mundial, l'establiment de les Nacions Unides l'any 1945 i la fi de tots els governs colonials aproximadament entre 1950 i 1975. El 1945 va marcar l'inici d'un nou període a la història mundial en la qual l'única mena de guerra ben acceptada com a guerra justa era la guerra de defensa contra agressions il·legítimes, injustes interfrontereres. També és cert que el poder d'intervenció militar a països més petits i més febles va continuar després del 1945. Tenim com a cas Vietnam, Panamà, Afganistan, Hongria, Txecoslovàquia i ara l'Iraq. Són exemples notables, tots ells. Però en cap dels casos excepte la situació ambigua de Xina i Tibet va haver un intent d'incorporar el petit país dins la sobirania política del més gran, com s'havia fet prèviament durant milers i milers d'anys.

La mateixa paraula "intervenció" indica el canvi a la natura de l'ús de la força. Des del 1945 els grans poders militars han estat limitats a una forma de control militar d'entrada i sortida ràpida, de canvi de govern o d'aturar un canvi de govern i llavors, sortir. Endemés, fins la guerra "preventiva" americana dins l'Iraq el previ ús de forces armades a gran escala es justifica teòricament a través de la figura moral i legal demanats, en tot cas, pels petits països sota un acord de defensa mútua.

Aquesta tendència, a llarg termini, ens porta cap un millor futur amb menys i menys guerres, teòricament, a mida que el paper legítim de les forces armades es veu limitades a una defensa en contra del seu ús d'aquells que no han acceptat aquest estàndard, ni l'acompliment dels objectius polítics o econòmics. Òbviament, en teoria, si l'ús de les forces armades es limita a la defensa estricta i estretament definida, cap país mai atacaria un altre. I cap aixecament dins un país podria començar, per tant no hi hauria mai cap guerra. Amb la fi de la guerra freda, no obstant, hem vist l'aixecament i la pujada de noves formes de guerra que no involucren una agressió interfronterera d'un país contra un altre. Més aviat estem parlant de violència subnacional i transnacional

com, per exemple, conflictes ètnics, guerres pels recursos, violència dels senyors de la guerra en estats insegurs, i també el terrorisme internacional. Aquestes noves formes de guerra han posat noves preguntes sobre si pot haver-hi uns usos humanitaris justos de les forces per part de la comunitat internacional, amb la idea de prevenir i acabar les noves formes de violència organitzada. I si està preparada per a aquests usos de les forces armades, pot ajudar a moure el món més enllà al camí de l'abolició de la guerra o pot portar cap a la direcció oposada. Amb la fi de respondre aquestes preguntes és útil contrastar les creences morals i les institucions polítiques per a prevenir aquelles antigues guerres frontereres amb les creences i institucions que participen en prevenir les guerres.

Per tant em permetran que parli ara de la prevenció de les antigues guerres, de l'agressió internacional. Després dels 50 anys passats de la fi de la segona guerra mundial i la guerra freda la gent que es preocupa de la guerra freda i la seva prevenció – els acadèmics, els polítics, els diplomàtics, periodistes i activistes – es centren principalment en el nivell de les guerres principals regionals, globals, potencials o reals. Fins i tot hem de dir que encara que la segona guerra mundial va marcar la fi de la violència de les guerres dels imperis, el tipus de guerres que es lluitaven i també de la guerra freda, eren encara guerres convencionals a gran escala amb les forces tradicionals de terra, mar i aire. Grans guerres mundials pels poders d'un i altre, guerres regionals i també d'altres tipus, en particular amb la participació de grans potències que escalarien fins arribar a una guerra nuclear. Durant la guerra freda, els esforços de prevenció de la guerra per part dels governs es van centrar gairebé en la prevenció d'aquest tipus de guerres convencionals i possiblement nuclears. Aquests esforços involucraven la fundació de Nacions Unides i també les activitats del Consell de Seguretat. També participaven en les negociacions pel que respecta el control de les armes convencionals i nuclears i desarmament i també mesures de creació de confiança. I el procés de Hèlsinki que va portar la creació de l'Organització per la Seguretat i Cooperació a Europa. Totes aquestes eines de prevenció de guerra es basen en l'antic concepte de la seguretat col·lectiva. Que és la primera vegada proposar d'una manera o altra com un mitjà de prevenció de guerra; per tant, hi ha altres regles culturals al segle XIV i XV. Aquesta és la idea: que els països més petits i més febles es veuen protegits en contra de les agressions militars potencials i de la seva absorció per part dels països més grans. Sí, hi ha un compromís per part de tots els altres països per a fer arribar l'ajut a qualsevol país que es vegi atacat. Un compromís compartit en quant a la seguretat col·lectiva implica un suplement de les mesures de defensa nacional per a aturar amb èxit l'agressió internacional, deixant ben clar que qualsevol agressió armada fracassarà.

Ara bé, quan arribem a les noves guerres, al concepte de les noves guerres, diré que fins a arribar a la guerra de l'Iraq, els darrers deu anys, les guerres que van passar fins l'any 90, l'atenció s'ha apartat de les principals guerres i ens ha portat enlloc. Jo i altres ja hem parlat de les noves guerres, guerres: guerres civils, aixecaments ètnics, conflictes armats ètnics intranacionals, guerres frontereres, i batalles sagnants pel control intern de terres, recursos i poder polític. Òbviament, aquests fets no són formes de guerra noves; el que sí que és nou és la reducció de la preocupació quant als riscos de guerra entre les grans potències i la manca de noves confrontacions entre poders polítics que ha donat una oportunitat – per primera vegada – perquè tot el món presti atenció als conflictes armats guiats per grups gairebé de civils i grups subnacionals i transnacionals.

Aquest nou punt d'atenció ha agafat al món gairebé sense preparació, amb dues formes diferents; formes, no obstant, relacionades. Moralment no hi ha consens en quant a quines de les noves guerres són justes, i si l'ús de forces armades avalat per la comunitat internacional per a aturar aquestes guerres o defensar una banda o altra, és just. I a nivell pràctic, tenim pocs mitjans a la disposició de la comunitat internacional per a prevenir la creació d'aquests conflictes o acabar-los amb rapidesa i amb poques pèrdues de vides humanes. Em permetran que discuteixi cadascú d'aquests dos aspectes de les noves guerres, successivament.

Considerem la diversió moral del que es diu les noves guerres de la darrera dècada: Bòsnia, Kosovo, Ruanda, Txetxènia, Kashmir, conflicte encara en desenvolupament, les intifades palestines i Timor Oriental - Occidental, perdó, Oriental. En tots aquests casos hem vist una simpatia als habitants del que es podria dir territori ocupat. A pesar d'aquesta simpatia en gairebé tots els casos les visions morals en quant a la intervenció de les forces armades per part de la comunitat internacional és una cosa que s'ha barrejat. De fet, hi ha hagut una tremenda confusió, incertesa i ambivalència en quant a què s'hauria de fer per part de la comunitat internacional, si és que s'ha de fer quelcom per a prevenir o acabar el bany de sang.

Durant la guerra freda, fins i tot en casos de genocidi, on els principals analistes, els governs podrien haver considerat una intervenció estrangera generalment, doncs no portaven aquest tema sobre la taula, degut que totes les guerres internes es consideraven com un fet que estava tant fermament col·locat sobre les jurisdiccions dels governs prevalents. Per tant, doncs, els primers casos de genocidi a Uganda i a Cambotja va haver-hi poques peticions internacionals per a una intervenció internacional per a acabar amb aquest bany de sang.

Des de la fi de la guerra freda, no obstant, hi ha hagut una pressió creixent per a veure un tipus d'intervenció internacional als conflictes armats interns. Com a resultat d'aquesta visió que la seguretat dels éssers humans individuals, la seguretat humana en aquest cas, és tan inviolable com pot ser-ho...(inintel·ligible) ... i també pot tenir una precedència, pot posar-se per davant de la sobirania estatal.

En segon lloc la visió que la comunitat internacional té una obligació de donar suport als esforços dels drets humans i llibertats civils i l'autodeterminació entre les minories oprimides. Ara bé. La idea de donar suport a la seguretat humana, als drets humans i també a l'autodeterminació és un tret predominant, però també hi ha una mena de rebuig a l'hora de participar amb les forces armades per a donar suport a aquests objectius. Per moltes raons, i bones raons, i esmentaré una d'elles: primerament enviar tropes estrangeres a una guerra civil existent amb la idea d'acabar-la, generalment significa afavorir una part sobre l'altra. Amb el que podria ser un conflicte àmpliament ambigu. En segon lloc, la intervenció estrangera militar invita i arrisca, crea el risc d'una ocupació permanent. I em permetran dir que quan els Estats Units i el Regne Unit diuen que s'ha de participar a la guerra de l'Iraq tan aviat com sigui possible, si veiem llocs on hi ha hagut intervencions d'aquest tipus – Alemanya, Japó, Corea i Afganistan – veurem que encara hi són. No se n'han mogut.

La intervenció militar estrangera genera també un gran risc d'augmentar més que no pas reduir el bany de sang, incloent-hi morts i danys a civils innocents a les dues bandes. També pot ser que generi morts i danys entre que nosaltres diem forces d'intervenció innocents. I finalment també veurem que la intervenció estrangera demana

o bé una supervisió internacional compartida, que és complexa i difícil d'assolir i mantenir o també veure un líder d'una nació predominant que pot ser sospitosa quant als seus motius i les seves decisions posteriors. Aquests inconvenients de la intervenció militar estrangera als afers interns de les nacions no són coses noves. Tots ells s'han viscut des de fa temps i tenen que veure amb el conservadorisme de la Carta de les Nacions Unides quant a la intrusió i dins els afers interns. La diferència ara mateix és que el programa de la comunitat internacional pel que respecta la protecció dels drets humans i la promoció de les llibertats civils és molt més ambiciós del que no era durant la guerra freda. I això ha creat noves pressions pel que respecta a la intervenció militar humanitària.

Entre els set exemples de noves guerres que he esmentat, només dos – el Kosovo i Timor Oriental – realment van generar una resposta internacional armada. I aquests dos, tan sols la intervenció multilateral ràpida a nivell militar al Timor Oriental... i per part d' Austràlia va ser considerada suficient, com a èxit, per a establir un bon precedent per a possibles accions futures, en contrast amb el bombardament de Belgrad i Sèrbia, com a mitjà de forçar a Milosevic a aturar el terror generat sobre els albanesos del Kosovo. Era considerat un mitjà excessivament destructiu per a assolir un objectiu polític vàlid. Per comparació, les intervencions militars estrangeres sobre un territori podria haver causat menys morts entre civils serbis innocents, però possiblement hagués causat molts més morts, baixes, entre les forces d'intervenció. D'una manera o d'una altra, aquesta és una mala situació a una guerra com a eina d'intervenció.

En el cas del Timor Oriental podem veure bastant que hi ha un desig d'utilitzar les forces armades per a donar suport i protegir els governs legítims davant d'una violència armada quant a la intervenció de les forces militars d'assolir aquest objectiu. Una intervenció a petita escala i breu que pot generar poques pèrdues de vides innocents per part de les forces intervinents o dels que no combaten al territori afectat. Una de les principals raons, perquè hi ha tants dubtes i ambivalències quant a la intervenció a les noves guerres és, com ja he emfatitzat abans els medis pràctics, els precedents, les formes i condicions acceptades per a una intervenció tal que no s'ha desenvolupat a les Nacions Unides. Els tipus d'institucions internacionals necessitades per a prevenir noves guerres tan sols comencen a desenvolupar-se ara a través de prova i error de Nacions Unides i d'una manera més immediata i més exitosa en el treball de l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa. Aquestes eines fan participar en primer lloc mesures quant a la prevenció, és a dir, mesures de prevenir els conflictes interns i evitar que escalin fins arribar a conflictes armats. Això inclou mesures especials, intervencions diplomàtiques per a protegir els drets de les minories, de reforçar institucions democràtiques i per a acabar amb el crim organitzat i la corrupció governamental. Hi ha també medis específics de crear ponts i institucions multiètniques on els conflictes ètnics coincideixen amb els límits territorials nacionals. Hi ha una varietat de mesures de creació de confiança a nivell militar que ajuden a reduir els temors a un atac armat i augmenta la confiança quant al compromís davant de la pau d'ambdues bandes. Però el que falta, el que manca, del conjunt de mesures de construcció en desenvolupament, és acords; fins i tot un diàleg sistemàtic quant a les condicions sota les quals la comunitat internacional hauria d'estar preparada a l'hora d'utilitzar la força armada com a mesura d'últim recurs per a prevenir o acabar les noves guerres o –com al cas de l'Iraq – per a reforçar la llei internacional o fer-la aplicar, en tot cas. Cada cas de conflictes armats imminents o reals o de violació de la llei que capti l'atenció de la comunitat internacional s'ha de tocar amb una base

adaptada; cada cas en una base ad hoc, amb arguments en pro i en contra de la participació militar internacional. Cal cobrir tot el ventall de temes quan saber és quin és el perill de bany de sang o el bany de sang en si. Per què lluita la gent? Quina gent o països s'afecten fora de l'àrea directa? Una banda o altra té més raó? Quina forma podria assolir una intervenció militar? Quan costaria a nivell financer, a nivell de vides humanes? Qui acabaria pagant tot això? Qui faria la intervenció real? Quan de temps duraria aquesta intervenció? Quin seria el resultat a esperar? És arriscat? Val la pena? Hi ha alternatives viables? Aquest tipus de discussió no són coses dolentes,. Però tenir una discussió al darrer minut a una base ad hoc, a una base adaptada a cada cas és una cosa dolenta, perquè d'això pot resultar alguns arguments més partidistes, més partidistes en accions que són poques i tardanes. I, més important encara: en el desenvolupament inadequat de mitjans no militars per a prevenir i acabar les guerres.

Els conflictes armats organitzats, els abusos dels drets humans i les violacions del dret internacional que han ocorregut des de l'any 90 i encara uns que estan en desenvolupament actualment, com la violència terrible que es viu a Colòmbia donen la base d'una discussió més àmplia i també més abstracta quant a les condicions sota les quals la comunitat internacional hauria de considerar la intervenció militar humanitària o la intervenció per a reforçar i aplicar la llei. Quan hauria de tenir lloc, qui hauria de fer-ho i qui hauria de pagar, quins objectius i quins resultats esperats i amb quines posicions negatives i de retirada. No obstant, no hauríem d'esperar un debat públic ampli i tampoc l'intergovernamental per part de les comunitats internacionals entre nacions individuals que resulti en un ens elaborat i vinculant del dret internacional. Una raó per la qual és així és que els objectius i expectatives de la comunitat internacional poden seguir evolucionant en el decurs del proper segle. A mida que més i més països estableixin institucions democràtiques i reconeixen o intenten garantir tot el ventall de drets humans. Les institucions, més democràtiques i quan més donin suport als drets humans més alts tindran els llistons quant a les violacions dels drets humans. I la garantia de les formes d'acció internacional, raó per la qual vam esperar massa, a partir de les discussions de les condicions de les intervencions militars, sempre hi ha riscos d'augmentar que no pas de reduir el dany a individus. En qualsevol situació. I sempre hi haurà opcions no militars que necessiten ser aprovades i exhaurides en primer lloc. Per tant, els governs no voldran vincular-se massa de prop a un conjunt de guies que puguin demanar o requerir una acció militar. Ni tampoc pretendre o poder predir les conseqüències d'aquests tipus d'accions. Encara la comunitat internacional hauria de poder reconèixer de forma més àmplia i plena i formal en casos de genocidi real, és a dir un sacrifici ampli, continuat i sistemàtic de civils no armats on hi ha una obligació moral i legal per part de les Nacions Unides o un grup universal, una organització regional de seguretat com la OSCE per a intervenir-hi militarment després d'altres medis per a prevenir o acabar aquest sacrifici i que no hagin tingut èxit prèviament. Els fracassos de les Nacions Unides i de la OSCE fins i tot per a intentar intervenir i aturar un genocidi en casos com a Ruanda i Bòsnia suggereixen que la retòrica de les intervencions humanitàries han superat la realitat.

Suposadament, les intervencions humanitàries o d'aplicació de la llei s'assoleixen quan els interessos nacionals i dels que intervenen estan en perill, i no d'una altra manera. En casos com el de l'antiga Iugoslàvia i també l'Iraq, l'onze de setembre, quan estem parlant de casos de neteja ètnica, genocidi i altres violacions dels drets humans, quan veiem que això està dirigit per un conjunt de líders on la població en general no està involucrada la forma d'intervenció en aquests casos, idealment, hauria

de ser utilitzar un mitjà armat per a capturar aquests líders i portar-los als tribunals internacionals. Actualment, no n'hi ha ni plans, ni forces, ni formació d'accions legals d'aquest tipus. Això significaria que no caldria una gran guerra, una guerra que causés la pèrdua de moltes vides innocents. Els esdeveniments dels darrers anys mostren que hi ha possibilitats de portar davant de la justícia els líders que han violat els drets humans i això hauria de ser una prioritat fonamental de la comunitat internacional. S'haurien d'emprendre una sèrie de mesures legals, informar a la població local; això hauria de ser seguit per una força de policia internacional, equipada per a fer intervencions armades breus i molt ràpides per a capturar individus específics i res més.

Desenvolupant i adoptant una resposta coherent i legalment vinculant davant un genocidi, les violacions dels drets humans i altres actuacions en contra del dret internacional, la comunitat internacional intentaria dissuadir aquestes accions. Estaria en situació de dirigir les Nacions Unides i les organitzacions regionals de seguretat per a intervenir ràpidament un cop s'hagués pres la decisió. A més, fent aquests passos, la comunitat internacional privaria els països que tenen grans forces armades – com són els Estats Units – els privaria d'aquesta capacitat política i moral d'acció defensiva amb la qual intenten racionalitzar i legitimar les seves intervencions partidàries i unilaterals, com està passant amb la coalició angloamericana a l'Iraq.

Ja sé que molts de vostès van seguint el text. Em saltaré la propera secció, perquè estic passant molta estona; per tant, passarem directament a la secció tres que són ... estem parlant de la pàgina 20. Pàgina nº 20.

Esdeveniments regressius als Estats Units. En molts països, moltes parts del programa que he proposat serien benvinguts. Ara bé, no ho són de benvinguts als Estats Units. En aquest país, el president Bush ha destruït pràcticament tots aquests acords sobre control d'armament i desarmament que van costar tants esforços de crear durant els darrers 35 anys. Seré molt específica: als darrers pocs anys, els Estats Units, de manera unilateral, ha bloquejat l'entrada en vigor de la prohibició completa de les proves nuclears; ha bloquejat l'adopció d'un nou protocol per a verificar la prohibició d'armes biològiques; ha fet que es tragués de la legalitat el **tractat BM** i ha iniciat el desplegament d'un sistema de defensa de míssils. S'ha negat a fer discussions sobre la prohibició d'armes a l'espai; té 10.000 capçals nuclears, rebutjant l'oferta russa de disminuir l'arsenal nuclear fins a 1.000; ha iniciat programes nous per a produir armes nuclears; ha violat el tractat de no proliferació i altres compromisos internacionals, amenaçant amb l'ús d'armes nuclears contra països no nuclearitzats; ha violat la carta de Nacions Unides, utilitzant forces armades fora de les seves fronteres sense la sanció expressa del Consell de Seguretat o demanant defensa o ajuda a un país aliat. I ha rebutjat altres acords importants internacionals com serien el tractat de Kyoto sobre l'escalfament global; la convenció d'Ottawa per a evitar les mines antipersona i la creació d'un tribunal internacional; l'establiment d'un registre internacional de transferències il·legals d'armes petites que intenten reduir la carnisseria que es produeix en els conflictes armats arreu del món.

Em salto alguns quants paràgrafs.... Probablement, estem parlant de la pàgina 22, probablement podríem avançar molt o alguns passos, a nivell internacional, per a prevenir les guerres si disposéssim d'un lideratge adequat per part d'Estats Units, juntament amb Europa, Canadà i també un petit nombre d'altres països com Rússia, Xina, Corea del Sud, Japó, Mèxic, Índia, Brasil o Àfrica del Sud. Ara bé, aquesta coalició fóra impossible sempre que els Estats Units seguissin tenint aquest lideratge

regressiu en l'àmbit polític actualment. Per tant, torno a la pregunta: què els hi ha passat als Estats Units? Què ha passat a aquell país? Per què Estats Units han tingut aquesta política regressiva en les seves polítiques públiques i la seva moralitat, mentre que altres membres de la OECD han anat avançant, com són Europa, Japó o el Canadà?

Penso que les raons estan en quatre bifurcacions clau en aquest transcurs, en aquest camí dels darrers cinc anys. Primer, el 1980. Es va elegir el president Reagan, això va ser basat en una campanya ben finançada, de mala informació, ignorància i patriotisme; apel·lant al patriotisme americà contra els soviètics. En segon lloc, la invasió de Kuwait per part de l'Iraq a l'any 90 quan acabava la guerra freda va tenir un impacte molt dolent als Estats Units. Aquest acte claríssim d'agressió internacional que també amenaçava l'accés occidental al petroli a preus acceptables va fer que la cooperació en torn a la llei i el control d'armes semblessin menys rellevants a la seguretat al món postguerra freda que no pas el manteniment de forces armades importants, ben preparades amb la capacitat d'una intervenció militar unilateral a qualsevol lloc del món. El tercer pas cap a la dreta es va donar a les eleccions de 1994 que varen donar el control del Congrés als republicans i al Contracte Amèrica com va explicar el senyor **Newt Gingrich**. El centre de gravetat de Washington, dels mitjans nacionals, van gravitar cap a la dreta i, per tant, la visió que té la nació del món era molt més dretana que no pas abans quan era demòcrata. Finalment, després que el fill d'en Bush guanyés les eleccions en unes apretades eleccions el control del Senat – estava en mans dels demòcrates – i van començar a advocar per una política estrangera i militar; però aleshores es van trobar amb l'onze de setembre. Aquesta catàstrofe encara va forçar més el país cap a la dreta, tal com es va reflectir en l'any 2002 amb les eleccions a la Càmera i el Senat quan van guanyar els republicans. Evidentment, aquests esdeveniments crítics, tot i que potser no podien explicar del tot aquesta postura imperial regressiva dels Estats Units, nos explicarien potser el perquè de l'altre factor que és aquest conservadorisme messiànic excepcional del Bush Jr. I no solament ell, perquè a part de Collin Powell tots els seus consellers el comparteixen. Gene, Rumsfeld, Wolfowitz i Rice; a més el funcionari de control d'armes, Walton, i l'ambaixador americà de les Nacions Unides, Negraponte.

A curt termini tots esperem desesperadament que Estats Units tingui un govern nou al 2004, un govern que adopti polítiques diferents, radicalment diferents. Si això es dona com a reacció contra la guerra de l'Iraq i una reacció a aquestes polítiques militaritzades i anti-llibertats civils adoptades després de l'onze de setembre i dels programes del govern que limiten els impostos i augmenten la despesa governamental així com les polítiques anti-medi ambient, anti-sindicats i anti-minories de l'administració Bush, aleshores, si passa tot això, podríem veure uns Estats Units que tornen a un bon control d'armes, uns Estats Units que tornen a les Nacions Unides, al dret internacional.

I això trobaria una resposta molt positiva per part d'Europa, Rússia, Xina i altres països. Dissortadament, el demòcrata que sembla més probablement que sigui candidat a la presidència, John Kerry, de Massachusetts tot i que és un senyor liberal i a favor del control d'armes i de la limitació de les despeses militars va votar a favor de la resolució davant del Senat a l'octubre per a donar-li al senyor Bush poders per a llançar la guerra a l'Iraq. Sembla que ho va fer per a guanyar-se, diguem-ne, el favor de la majoria dels americans. En el moment en què Kerry va expressar ..bueno, per cert, a Massachusetts, els votants van enviar e-mails, en fi... varen ser 500:1 en contra de la resolució. De manera que per a respondre a aquest estat liberal Kerry va dir que el seu vot volia

enfortir la crida dels Estats Units per a apoiar la resolució 1441. Però com que la guerra va començar sense el suport de les Nacions Unides el senyor Kerry continua, doncs, amb tenir dos peus ... amb un peu a cada banda. Si Kerry guanya és possible que suporti, apoyi una política americana diferent, però igual que Clinton perpetuarà elements significatius de militarisme, unilateralisme i imperialisme.

Tal com jo ho veig, l'esperança principal per un canvi a Estats Units a llarg termini és, de fet, l'educació per part dels líders polítics i d'Europa. Els periodistes, els intel·lectuals, els polítics, els activistes, tota la gent, de fet. Aquest procés que Europa educa a Estats Units ja està començant. El poble d'Estats Units no pot suportar més l'impacte d'una opinió global que li diu que ells fan el paper de potència imperial. Això no segueix els valors i els ideals d'una nació democràtica que volem ser. El públic, el poble americà no pot resistir aquesta pressió durant tota la vida. De fet, la duresa global de les protestes contra la guerra d'Iraq, incloent les publicacions, les manifestacions, en fi, tot el que hem vist aquests dies seran segurament decisius per a aquest moviment global que intenti abolir la guerra a nivell mundial.

Els activistes veuen les seves accions com adreçades directament a influenciar les polítiques a curt termini. Recentment, l'objectiu fonamental dels activistes ha estat intentar que acabés la guerra de l'Iraq el més aviat possible, però hi ha tota una llarga història d'esforços pacifistes que han tingut un gran impacte després que acabessin les protestes visibles. Per exemple ho podem veure amb la pròpia creació de la Lliga de les Nacions un deceni després que s'hi intentés acabar o prevenir la primera guerra mundial. També ho veiem amb la llarga història de negociacions sobre reducció d'armes nuclears entre Amèrica i els soviètics que van començar l'any 70, després de les grans manifestacions antinuclears dels anys cinquanta i seixanta. També ho veiem en l'anomenat síndrome de Vietnam; aquesta negativa d'intervenir militarment després d'aquestes grans protestes, i més recentment les reduccions dràstiques de les armes nuclears de curt abast, a començament dels anys noranta, separadament per Rússia i Estats Units després del programa de congelament nuclear i dels moviments europeus per a acabar amb aquestes armes, els anys vuitanta. Tots aquests precedents suggereixen que les protestes de base i tots aquests que estan en contra d'aquests esforços bèl·lics a l'Iraq tindran un impacte als propers anys i dècades; això farà que els polítics d'Estats Units i altres països busquin alternatives a la guerra i explorin opcions que potser no s'haguessin plantejat abans.

Per a resumir, entre 1945 i 2001 la guerra freda i altres esdeveniments, és a dir la invasió de Kuwait per part d'Iraq, els petits pecats que Clinton va fer que debilités el seu govern i l'onze de setembre .. tot això va conduir a la corrupció d'Estats Units, transformant un protagonista constructiu en el món internacional en un poder imperial que va a totes i que està preparat obertament a utilitzar les forces armades en els seus propis interessos. Això, aquests aspectes tan tristos, poden endarrerir l'evolució de la guerra, però és improbable que la impedeixin.

Els problemes econòmics, els canvis climàtics, la manca d'aigua i la fi de l'accés barat al petroli poden retardar també l'arribada d'un món sense guerres. Però pensem que a meitat d'aquest segle la població mundial deixarà de créixer, començarà a declinar amb un pic més tardà del que s'esperava. A la llarga, els canvis demogràfics, econòmics i tecnològics ens donen raó per esperar, confiar, que les tendències que ara predominen a Europa, Amèrica Llatina i Àsia Oriental facin que creixi la societat civil, que creixi la integració internacional, la tolerància, el compromís amb la no violència, que tot això es

vagi disseminant de manera lenta però segura i que això arriba a Estats Units i la resta del món. Si això passa potser podríem veure la fi de la guerra a finals del segle 21.
Gràcies.

Falta de so.

I ara passem la paraula a Andy Carl que ens parlarà dels processos de diàleg i negociació en els conflictes armats.

Andy Carl

Director de Conciliation Resources, Regne Unit

Els canvis en la promoció a la participació pública en la construcció de la pau

(traducció literal)

Thank you. Gràcies. Voldria agrair als organitzadors d'aquesta conferència la invitació per a participar en un moment tan important per a reflexionar sobre aquests temes, també als estudiants que ens han ofert una camaraderia tan maca i també als traductors pels serveis que ens estan proporcionant per a entendre'ns tots plegats com millor puguem.

Records de Londres d'una ONG que col·labora amb la gent local que treballa per la pau i també la justícia a les seves comunitats en situacions de guerra i de conflicte. Som, ens denominem CR, els recursos de conciliació, i jo sóc el director d'aquesta ONG. Em dic Andy Carl.

Us llegiré breument una carta que he rebut d'un col·lega que viu un dels conflictes més oblidats del món; una persona que viu a Uganda. És un sacerdot, un missionari espanyol, però que és un membre molt actiu d'un grup interreligiós que treballa per a promoure el diàleg entre el govern d'Uganda i un grup armat que és l'"exèrcit de resistència del senyor". El pare Carlos diu a la seva carta:

"He visitat el districte de Paler aquest matí. No hi havia ningú a la carretera. No hi havia vehicles tampoc. A dos quarts de set de la tarda varem escoltar molts trets molt a prop, i ens varem haver de protegir. 15 minuts més tard, els rebels van començar a trencar portes de la missió, cridant com si estiguessin bojós. Amenaçant que si no obríem la porta utilitzarien una bomba. Jo estava paralitzat de terror. El Pare Pol va cridar: vinc a obrir la porta. Ho va fer i immediatament els rebels el van demanar la ràdio, els pannells solars, etc. Jo vaig quedar dintre amagat sota el llit amb dos nois més; quatre rebels van entrar i ens van dir que sortíssin de sota el llit. Quatre; eren molt joves, qui sap, 12, 13 anys només tenien. I van dir a un dels nois que hi era que s'apuntés amb ells. I aquest nano que estava amb mi em va dir: no t'amoïnis, deixa'm anar amb ells, Déu m'ajudarà; pare, cuida el meu germà. Jo em vaig quedar amb l'altre nen, que eren germans, i que tenia només 5 o 6 anys. Hi havia trets per tot arreu amb explosions molt a prop. Jo em vaig passar tota la nit sota el llit. Amb aquest altre nen petit vam dormir com vam poder. Després van venir uns altres que van utilitzar el llit i ens van despertar. Però hi havia explosions de tot tipus. Jo volia sortir, però tenia por. Tenia por, perquè els rebels

podien estar prop de la casa o fins i tot dins on estàvem. No vaig poder dormir pràcticament gens.”

Us volia llegir aquest fragment que ens recorda llocs on hi ha molts conflictes. I dir també que al dia següent, el Pare Carlos va anar a enterrar els morts que hi havia hagut en aquest poblet, i va intentar parlar amb els rebels, que comencessin un diàleg amb el govern d'Uganda, que deixessin de matar. El seu grup que s'anomena “Iniciativa per a la Pau”. Han estat persones molt influents per a establir un alto al foc entre els rebels i el govern d'Uganda. I ara estan treballant, perquè les dues parts implicades estableixin una pau duradora.

Quan penso amb aquesta impotència que sentim quan veiem que hi ha aquesta potència enorme d'Estats Units amb el suport dels anglesos contra el poble de l'Iraq penso en el pare Carlos i altres líders religiosos; penso en altres zones del món on hi ha guerres, on hi ha cap periodista; del coratge que tenen aquesta pobra gent, els reptes que hi ha cada dia en aquests llocs per a trobar maneres que aquestes comunitats siguin menys vulnerables a la violència.

No vull deixar de banda que hi ha aquesta guerra dirigida per Estats Units, però ens hem de recordar tots que la major part de conflictes que avui dia es donen al món són guerres civils. Almenys n'hi ha 35 d'aquests conflictes. De periodistes no hi ha cap. I la major part de víctimes són sempre civils.

Naturalment, les armes de destrucció massiva reals són la gana i la malaltia. I els governs de Libèria fins a Nepal estan fracassant, no estan fent la feina de protegir els seus civils, els seus ciutadans. I, des de Colòmbia fins a Burundi hi ha molts grups armats que estan victimitzant i no alliberant els seus compatriotes. I els més vulnerables i els menys capaços de fugir-ne dels conflictes són ells que pateixen i moren. Dit això, i a arreu del món, i sota el lideratge i sota la visió d'unes quantes comunitats ben organitzades es vol no ser víctimes. Es volen buscar alternatives, acabar amb la violència i intentar resoldre els conflictes amb un futur més just. Algunes d'aquestes persones són grups de ciutadans, ONG o líders tradicionals, líders religiosos; i intenten anar més enllà de les seves fronteres per a buscar ajuda. I nosaltres hem pogut treballar amb aquests advocats de la pau en molts llocs del món. Ha estat per a nosaltres un honor, un privilegi.

També a nivell internacional hi ha canvis. Potser hi ha una crisi al cor mateix de les Nacions Unides. Però les societats civils troben maneres innovadores de treballar arreu el món més enllà de les fronteres nacionals. Potser hem fracassat, no hem impedit aquesta guerra a l'Iraq, però la nostra influència col·lectiva té els seus efectes. I tot i que algunes guerres es donen en capitals una mica allunyades, n'hi ha altres de molt més a prop de nosaltres. I ha moltes maneres d'assegurar la pau. I com que temin aquesta capacitat i l'estem desenvolupant cada vegada més molts de nosaltres estem responant a aquestes crides de solidaritat. Solidaritat amb aquells que estan dedicats a aquesta lluita, tant local com global, per a tenir un ordre internacional més pacífic i més just. És el que s'anomena poble a poble. Fer la pau poble a poble, persona a persona.

Jo reflecteixo les opinions d'una ONG, d'una ONG internacional, fem esforços en el que denominem transformació de conflictes. I utilitzen el terme “transformació” i no pas “resolució de conflicte”. Per què? Perquè els esforços que fem és promoure el

canvi, els drets, la justícia, més que no pas acabar els conflictes per se. I penso que la tasca de comprometre'ns amb agendes tan complicades és una tasca importantíssima, duríssima. Però crec que tenim un vocabulari bastant coherent, tenim unes idees bastant clares basades en la nostra pròpia experiència internacional.

El que defineix el nostre treball, la nostra tasca com a ONG, i estic segur que per a molts de vosaltres el que fem és comprendre millor i captar la complexitat dels conflictes, i estem motivats pel fet que hi ha intolerància, injustícia, tenim l'imperatiu moral d'ajudar als altres i efectuar, aconseguir un canvi. Però mai sabem del tot suficientment, és a dir, tenim una certa ignorància, tenim una certa incertesa quan comencem a treballar. Per tant, voldria presentar-vos una mica el que nosaltres fem. Perquè entengueu una mica el context en què ens movem. I que entengueu també els dubtes que tenim. I també voldria parlar-vos dels reptes de la promoció de la participació pública en l'establiment de la pau. Una de les dimensions d'aquesta complexitat és la necessitat que pensem més enllà dels nostres marcs institucionals. Aquests que treballeu en influenciar els governs crec que teniu una necessitat de pensar més enllà d'anàlisi a nivell governamental. Perquè si nosaltres que treballem dins d'un context més vag, més ampli, les societats i les organitzacions civils heterogenis tenen una necessitat de ser més pragmàtics. Hem de reconèixer els buits dins les nostres aspiracions i les realitats; les nostres capacitats i les nostres aspiracions. En particular quan parlem dels límits de la nostra influència estratègica.

Al centre d'aquesta presentació voldria demanar què podria significar col·locar la gent i les seves comoditats, els drets i la justícia de forma clara al centre del concepte de les polítiques de pau i llibertat i manca de conflictes en base a les meves experiències en aquest camp. En particular treballant a Àfrica i Àsia i el sud del Pacífic, la meua organització demanaria fer una sèrie de consideracions. Som una petita organització; descrivim els nostres principals objectius com donar suport a les activitats d'aquells que treballen a nivell comunitari o nacional per a prevenir o transformar els conflictes armats i demanant oportunitats pel que respecte al desenvolupament social i econòmic. Les nostres capacitats nuclears, com a grup de gent amb talent, hi ha molta experiència a fer en aquesta feina, perquè es tracta de fer propostes. I també temin relacions i reputacions de cadascú de nosaltres que ens ajuda. Això, doncs, d'alguna manera ha fet que hem pogut tenir governs, empreses i fundacions que ens financien. Treballem donant suport i en col·laboració a iniciatives de pau a Angola o al Caucas, a Geòrgia, a Uganda del Nord, a Àfrica occidental, Sierra Leone, Libèria, Guinea, Nigèria, i també hem treballat als Balcans i Somàlia, Sri Lanka, Nepal. També fem feina amb els periodistes, informant quant a la situació de conflicte i hem publicat una sèrie que es diu "Accord" El propòsit d'aquest programa "Accord" és donar oportunitats per a generar un aprenentatge comparatiu a partir d'una base de pau. Aquesta sèrie documenta la història dels processos de pau, escrits per la gent que hi participa i està disponible en anglès a la pàgina(web?).... gratuïtament. Està dins d'aquest context del programa "Accord" que recentment ens hem concentrat en el tema de promoure la participació pública i la creació de la pau.

El que distingeix el nostre treball, la nostra feina, no crec que seguim únics en la nostra feina, no és tant el que fem, sinó com ho fem. I a pesar de treballar més enllà de les limitacions frontereres busquem respecte al concepte de sobirania local i la propietat local quant als conflictes i la creació de la pau. Cada dia rebem el repte d'intentar

d'assolir un paper correcte, sabent on anem i d'on venim; donant suport i també desplaçant o suplantant les capacitats locals i les iniciatives locals.

A un nivell més baix i donant suport als nostres socis, participem amb els nostres propis governs i comunitats, buscant la seva intervenció als conflictes també. Però CR és part d'un fenomen més ampli de desenvolupament dins del que seria el sector no governamental. En particular, a la darrera dècada, hem vist la proliferació i professionalització d'organitzacions a nivell local, nacional i internacional, buscant respostes als conflictes. I això va des de postures civils contra la violència fins a arribar a comunicacions que generen comunicats amb multimilionaris, com Common Ground a Estats Units o International Crisis Group a Brussel·les. Rebem organitzacions que s'especialitzen en la mediació com la Comunitat de Sant Egidi a Roma o el Centre de Diàleg Comunitari a Ginebra que recentment van aturar uns actes violents a Indonèsia i ara participen en altres accions. És difícil donar un esbós que cobreixi la diversitat dels fets que cobrim i toquem. Són tan diferents com tan semblants, a la vegada, el que podem ser amb altres grups. Veiem la misèria dels altres, tenim Jesse Garang, dels SPL, que parlava de les organitzacions de pau que participaven al Sudan del sud, com els voltors de la pau. I penso que era una miqueta cínic, però sí, reconec tota la nostra feina; vista que es fa en nom de la pau, doncs no és bona feina únicament. Sé que hi ha coses que s'han de millorar. I un dels reptes que temin és intentar ser més equànimes quant a aquest camp de la resolució de conflictes no governamentals.

I sabem que no hi ha fronteres; hi ha una gran quantitat de canvis a la configuració de les accions de desenvolupament. A les agències de desenvolupament i humanitàries tenen uns programes molt atapeïts. I les organitzacions de drets humans adopten noves tàctiques de participació. I les entitats comercials i corporatives s'adapten als papers de la gestió de conflictes d'una manera canviant. Encara que la multiplicitat d'actors i intervencions no porta la pau a nivell col·lectiu, sí que crec que estem redefinint els termes de participació en la intervenció de conflictes. Una sèrie d'ens que busquen redefinir els mètodes de diplomàcia internacional, de polítiques externes internacionals i crec que els governs suís, suec i noruec tenen un pensament molt avançat i arribaria fins i tot a dir que el sector governamental d'alguna manera va endavant i avança. A vegades es fa una feina que la gent local genera, buscant justícia i pau a les seves comunitats.

Però com se suposa que podem treure un sentit d'aquestes polítiques governamentals en el context del segon any de guerra contra el terrorisme? On està la coherència entre la prevenció de conflictes de què hem sentit parlar tant i tant darrerament i les guerres preventives contra l'Iraq, per exemple. Quina és la coherència de les polítiques locals que victimitzen i estigmatitzen els que busquen la pau en silenci, mentre altres fan campanya militar per a l'alliberació d'un altre. El roser de conflictes és un fet exportable tan sols... dins del que passaria en el marc europeu les polítiques de lleure i les discussions posteriors tenen una coherència (???) pels conflictes locals i en particular aquí, potser. Crec, en qualsevol cas, que la mateixa natura del nostre treball genera unes contradiccions aparents en les polítiques externes que afecten i inhibeixen i potser fins i tot soscaven el nostre treball. I penso que aquests reptes són evidents, però tan evidents com pot ser la retòrica de la prevenció de conflictes.

Quan el primer ministre britànic Tony Blair va dir que aquesta era una guerra humanitària i quan les forces de seguretat fan una feina i la feina ja estigui feta, el

govern, doncs, oferirà la seva experiència per a crear un nou estat democràtic. Alguns de nosaltres no ens sentim massa còmodes amb el lloc que ens assignen en aquesta coherència política del nou ordre. Però més que no pas oferir una resposta a aquests dilemes a mi m'agradaria generar uns nous reptes i esbossar unes noves idees. Perquè a vegades penso que hem de començar d'una manera senzilla la nostra feina.

La primera pregunta que m'agradaria fer és com acaben les guerres. Alguns ens podríem demanar si els conflictes realment acaben mai. Vostès veuran que les ferides d'una guerra civil triguen generacions en curar-se. La victòria i la derrota decisiva passen més sovint a les pel·lícules de Hollywood que no pas a un altre lloc del món. I la majoria dels conflictes actuals són guerres civils o conflictes interns que mai no són tan senzills com un conflicte civil. Mentre que la guerra i el militarisme és una cosa molt efectiva, la majoria de les guerres no acaben amb victòries militars, sinó amb un procés de pau i un acord. I a la fi la gent passa a la política i les negociacions per a crear la pau i acabar les guerres.

Per tant, ens queda el procés de pau, al cap i a la fi. Els processos de pau es poden descriure àmpliament com a elements que tenen tres fases ben amples, i el camí és bastant recte per a arribar-hi. Descriuria en primer lloc el període de crear les condicions; condicions per al diàleg. El segon seria participar als diàlegs polítics i en tercer lloc hem de crear una sèrie d'acords. Un període del qual molts creadors de pau diu que la feina comença a fer-se. La feina dura, la feina difícil. Tal com el meu col·lega Edgar deia molt sovint és una marató i no un sprint i demana una mentalitat i un compromís i una mentalitat de maratoniana.

Una altra qüestió bàsica és veure qui crea la pau. Crec que la imatge que s'associa amb els diplomàtics que es donen la mà o la cerimònia de signatura d'acords. Potser que la majoria d'acords que arriben a aquest punt i que tenen lloc darrere de portes tancades a capitals estrangeres, doncs aquests moments representen la punta de l'iceberg, la punta de l'esforç i de la participació per part de molta gent i de governs, jugant diferents papers en un llarg decurs de temps. La dinàmica dels processos de pau se sostenen i influencien per moltes mans diverses. Així, doncs, la declaració de pau no és tan sols la responsabilitat dels estats; la participació de la gent en diferents formes durant les diferents fases del procés. A Uganda del Nord i a Colòmbia, avui dia les organitzacions de la gent demana la fi a les llargues guerres, sovint sota riscos molt feixucs. La societat civil ha valorat aquesta situació a través de grups de valoració en processos com Guatemala on tenim l'Assemblea Civil Nacional. En molts casos. Com varem sentir ahir, on els resultats no són massa bons. La participació social és indirecta però no és menys important en un procés de pau com a Irlanda del Nord. Mecanismes de participació directa també s'han vist en llocs com Mali i la República Democràtica del Congo, on es va assolir un acord fa uns dies a Sudàfrica a través del diàleg intercongolès amb gran quantitat de grups civils i polítics i faccions. Representades al procés facilitat pel govern sud-africà. Que potser que se trobi un punt d'incisió a una de les guerres més complexes a tot el continent africà. Per tant, l'altra qüestió bàsica és veure per què promoure la participació dels ciutadans als processos de pau? Bé, crec que hi ha una bona quantitat de raons per a fer-ho així. En primer lloc, perquè està a l'interès de tothom fer-ho; perquè la participació pública en diferents aspectes busca una pau més sostenible i millor. Les negociacions per a acabar les guerres amb períodes de creació de canvis i generació de noves polítiques per a acords de pau van típicament més enllà que per a acabar les hostilitats, per tocar estructures estatals, institucions polítiques,

assignació de recursos. I aquests processos i aquests acords sovint són punts d'incisió per a la història d'un país.

La guerra sovint ens porta una crisi de la legitimitat. Secciona el contracte social entre el govern i aquests que són governats. Entre els poderosos i aquests que no tenen poder. Amb coses tan importants determinant el futur de les nacions, la participació dels que estan més enllà dels grups combatius dóna a qualsevol procés i els seu resultat final més legitimitat. Si veiem les diferents experiències on les membres del públic han tingut la possibilitat o oportunitat de forma directa o indirecta de participar en els processos – Sudàfrica, Somàlia, Filipines, per a esmentar a alguns processos – veiem que amplia l'espectre d'aquests temes ja negociats, oferint més àmplies oportunitats de tocar greuges substancials a la vegada que s'exploren més àmplies possibilitats de solució.

També alguns acords són notòriament vulnerables; a vegades els mateixos líders canvien en el procés de negociació i no arrossegueu la popularitat amb aquestes decisions. Òbviament, és el dret dels ciutadans de participar en la governabilitat de la nació tal com ho estableix la llei internacional. Per tant, els drets humans s'han d'acceptar i normalment passa per veure si és possible. Aquesta publicació parla de la integritat de la mediació, d'un procés mediat per les Nacions Unides i qüestiona així l'obertura implícita a la participació pública. De fet, és compatible amb el que podria dir-se processos confidencials. De vegades, jo crec que pot ser un repte. Un altre repte podria ser com els mecanismes dels processos poden adaptar-se a la natura heterogènia de la societat civil que té visions i aspiracions que poden ser diverses i a vegades contradictòries.

Un altre repte per a democratitzar els processos de pau és veure com dissenyar processos per a permetre una participació significativa dels grups socials tradicionalment marginats i no tan sols una participació simbòlica de la societat civil i de la seva elit, sobretot, com les ONG nacionals. Crec que aquests reptes són reals però poden assolir-se utilitzant diverses estratègies, diferents fases o nivells del procés de pau.

Bé, passant a la conclusió voldria oferir una sèrie de conclusions de caire general dels conflictes que es generen a nivell molt local. Quan els conflictes violents esclaten ho fan a àrees molt locals. Sovint més enllà de l'àmbit de les autoritats locals o un país, a excepció d'aquesta guerra de l'Iraq. Certament més enllà de la visió dels medis internacionals de comunicació. Els sectors no estatals tenen una més gran agilitat, fins i tot una presència preexistent en aquestes regions i també tenen la visió, el valor, encara que els hi manca la capacitat d'actuació. Els conflictes locals es desenvolupen arribant a nivell regional o nacional per l'agilitat dels sectors no estatals. Amb la seva presència mantinguda és quelcom que els creadors de policia, perdó, de política poden aprendre molt. I crec que descriptors d'aquest camp han dit que el fracàs en aquesta àrea no ha pogut ajudar a mantenir la societat civil cohesionada com a practicants d'aquesta política. Ens adonem que la reducció dels conflictes és difícil, una feina feixuga i que genera cansan.... com hem dit abans i l'exemple del pare Carlos és un clar fet... i això s'ajusta sota la política d'un pas endavant i dos enrera.

I la prevenció dels conflictes crea riscos per tota aquests que hi participen, ho sabem. Les recompenses són inquantificables, les intervencions sovint desafien els models utilitzats per a mesurar l'èxit i l'impacte, però també és la feina capacitada de

diferents àmbits el que promou la cultura de la pau. I això demana treballar en molts àmbits: la gent jove ha d'actuar, però també altres grups implicats, i la societat en general. I fins i tot les organitzacions tradicionals, i una societat cohesionada ha de promoure la pau, generant quelcom que pugui ajudar a resoldre els conflictes. No és una cosa, per tant, quelcom que s'hagi de deixar en mans dels governs. De fet, aquesta hauria de ser la darrera cosa que facin els governs, però per als actors no estatals, aquesta feina – com ja he dit abans – comporta riscos. Com podem fer-los menys vulnerables? Això és un gran repte per a nosaltres.

I, finalment, m'agradaria recordar que hem de trobar la saviesa de les fonts menys habituals, i voldria acabar amb una reflexió sobre la pau per part d'un president dels Estats Units, John F. Kennedy que va dir l'any 63: quin tipus de pau és el que vull, quin tipus de pau busquem tots nosaltres? No una pax americana, generada amb la màquina americana de guerra ni la pau de la seguretat dels esclaus, sinó parlo d'una pau genuïna, el tipus de pau que fa que la vida a la terra valgui la pena ser viscuda. Com serà la pau que permeti als éssers humans i a les nacions créixer en l'esperança en un millor futur per als seus fills. No tan sols una pau per als americans, però pau per a tots els homes i les dones del món. No tan sols una pau per a la nostra època, sinó una pau per a totes les èpoques.

Per a les anàlisis finals els vincles més bàsics... doncs, s'ha de fer per a tots que vivim sobre aquest petit planeta.

I aquí, doncs, acabo dient: gràcies.

Gràcies, Andy, per la teva intervenció, ara farem un descans de 25 minuts i a les 12 i 5 tornarem a ser aquí per a fer el col·loqui amb els ponents. Gràcies.

Jordi Armadans modera el debat

Els discursos de la pau i els discursos de la guerra. Els persones que voleu fer preguntes, aixequen la mà i des d'aquí, doncs, us anirem donant paraula. Tenim una primera pregunta que ens ha arribat escrita a la mesa; per tant, ja comencem amb aquesta primera pregunta, i les persones que vulgueu, aneu aixecant la mà.

La pregunta que la fem extensiva als dos ponents de la taula diu: s'ha parlat de conflictes armats de caràcter intern i cal preguntar-se quins actors produeixen les armes que s'utilitzen en aquests conflictes. Per tant, en aquest sentit, doncs, quina relació hi hauria entre una cosa i l'altra. Podem començar, potser, respondre a aquesta i mentre tant, les persones que vulgueu aneu aixecant la mà.

Dissortadament, molts països produeixen armes: rifles. Només uns quants països produeixen avions supersònics i míssils avançats. Els països que produeixen armes petites i que s'utilitzen àmpliament en conflictes interns són Estats Units, Rússia, Xina, Europa Oriental i fins i tot altres països europeus, de l'Amèrica Llatina. És a dir que està molt disseminada aquesta indústria. Hi ha un comerç molt important, hi ha moltíssimes armes que van circulant de manera il·legal entre els grups armats en conflicte. Abans us comentava que hi ha un tractat que Estats Units ha bloquejat i és un tractat internacional que és en el fons un registre, una llista del comerç il·legal d'armes. I Estats Units ha bloquejat aquest registre, aquesta llista, perquè diuen que potser algun dia hi haurà una prohibició global contra les armes que es puguin produir domèsticament. És a dir que ni

tan sols es vol prendre el primer pas. No volen prohibir les armes dins del país, dins d'Estats Units, en el futur. Jo penso que això és importantíssim per a la comunitat internacional, perquè a l'igual que passa amb les mines antipersona o el Tribunal Penal Internacional, fer les coses sense Estats Units, bé, doncs es podria fer, es podria fer aquesta llista d'armes o de comerç il·legal d'armes petites. I també hi hauria una llista de comerç legal d'armes petites. Una llista que s'hauria de publicar i que cada vegada s'hauria d'anar limitant més, perquè no hi haguessin tantes d'aquestes armes.

Penso que Randy té... és la que té més informació que no pas jo. Jo només diré que la manera com circulen aquestes armes és un tema molt complex en els diferents conflictes. Però existeixen arreu del món. Per exemple, a la publicació nostra, en aquesta sèrie que es diu "Accord", una de les àrees que ens interessava més era el procés de Mali on, per fer un desarmament i una reconciliació el govern va crear la flama de la pau. Aquí tenim una fotografia que són moltes armes que es varen entregar per a crear aquesta flama de la pau. Quan ho van fer les armes no les tenien de manera que les van haver de comprar per a poder-les cremar a cap de pocs minuts. I en fi, jo conec a la persona que els va comprar les armes per aquest acte purament simbòlic.

Per exemple, a Uganda del Nord el LRA que ha estat equipat pel govern del Sudan també poden comprar les armes directament del propi exèrcit d'Uganda – imagineu-vos! Quin contrasentit! Però en fi, és un tema important que s'hauria d'intentar de resoldre, intentant, doncs, de controlar el comerç seria un concepte de prevenció fonamental, sense dubte. També s'estan fent esforços per a crear un sistema per a marcar les armes petites. De manera que almenys podem detectar una mica les rutes del comerç il·legal d'armes. Sí, s'està intentant de fer. És a dir, que cada arma tindria un número d'identitat, de manera que es podria fer una mica el recorregut, la trajectòria.

El govern suís tenen una pàgina web a Ginebra, on tenen informació, fan un informe anual sobre aquest comerç d'armes i també parlen dels conflictes interns on s'utilitzen aquestes armes més petites. A part del debat que hi ha a les Nacions Unides, naturalment.

Tenim dues o tres paraules seguides, la primera serà en Cristian, després allà, allà i allà.

Una pregunta per l'Andy. Parlàvem de fer la pau persona a persona o poble a poble. Volia preguntar: degut a aquesta protesta massiva contra la guerra, com ja saps, crec que és un gran potencial, no? En aquests processos de pau poble a poble. Però com es pot fer això? Aquestes persones que estan a les manifestacions, com es poden comprometre amb altres pobles que també volen la pau, com es podria instrumentar tot això?

Penso que hi ha moltes oportunitats diferents per fer-ho, per comprometre's. Em preocupava una mica abans, quan es feia resolució de conflicte i preguntàvem a la gent que es volia involucrar: "Què feies abans de dedicar-te a resolució de conflictes?" "Doncs abans era cambrer." Home, cuidado, no es pot fer tot de cop. Penso que l'experiència és important en aquest camp, no es pot començar des del no res, però per altra banda, hi ha tantíssimes ONGs que ens donen oportunitats per implicar-nos, i és eficaç, això.

La meua, per exemple, és molt petita, a mi m'agradaria molt veure ONGs com la meua, com la nostra, milers d'ONGs per establir aquestes connexions que són tan importants. Evidentment, això significa crear una certa capacitat, trobar financiació, però hi ha molts programes que estan vius, per voluntaris, per exemple, a Anglaterra, a Suècia, a Suïssa, es parla molt de la monitorització de la pau per part dels civils. I això es podria ampliar moltíssim. No ho sé, no tinc una resposta senzilla, penso que la gent tenim aquest compromís. No estic parlant de la connexió entre mobilitzacions massives com les que hem vist a les manifestacions que hi ha hagut. I les intervencions, i les associacions que es puguin establir. No sé com es poden fer les connexions, però penso que les oportunitats hi són. I si no estan al nivell local, penso que s'han de construir del no res. Penso que és important fer-ho.

I voldria que es parlés també del tema de la competència, ser competents. A això em refereixo, no. Per exemple, en aquests fòrums fa falta gent que faci les reflexions acadèmiques però que també es centri en els temes pràctics, no. Nosaltres intentem parlar del que... del reflexiu que practica o del pràctic que reflexiona, no es poden deixar les dues coses. Teoria i pràctica han d'anar de la mà perquè si no, tot es queda molt mancat, molt curt. Hi ha moltes persones amb les quals es pot treballar. Ja sé que no he respost d'una manera directa, però he fet el millor que he pogut.

Jo tinc una altra suggerència. Jo m'he plantejat aquest tema recentment i no tinc idees molt clares, però respecte a l'imperialisme americà pot ser útil utilitzar l'enfoc de ciutat, és a dir, les ciutats europees poden identificar una ciutat americana on es poden establir turisme, intercanvis, però també establir un diàleg, un diàleg a les dues bandes de l'Atlàntic, és a dir, anar-hi, convidar gent aquí. Això podria ser bastant econòmic, a més, de muntar i tindria molts beneficis per ambdues bandes. Un dels problemes que tenim a Estats Units és que el país està tan aïllat que fa que siguem tots plegats molt provincians. No som un país cosmopolita, encara que ho semblem. És que a nivell internacional no ens movem gaire, encara que ho sembli, no ens movem, som molt provincians, estem molt tancats dins de nosaltres mateixos. I aquesta podria ser una ruta, pensar que tota la gent d'Europa poden intercanviar experiències amb Amèrica. Podríeu fer molta feina a Estats Units, podríeu ensenyar-nos moltes coses als americans fent aquest programa d'intercanvi amb ciutats. Seria una possibilitat que us ofereixo ara.

Jo, més que una pregunta, volia fer una reflexió que volia compartir amb tots vosaltres. I una mica era entorn a una pregunta que ha sortit a la taula sobre qui crea la pau. Jo, en relació a aquesta pregunta de sobre qui crea la pau, volia dir que jo tinc una filosofia que en lo petit i en lo gran, en lo gran i en lo petit, és a dir que en lo individual i en lo social i en lo social i en lo individual. Per tant, una mica la meua reflexió és que qui crea la pau. Un món en pau, des del meu punt de vista, sols el podem construir un conjunt de ciutadans que sabem resoldre els nostres conflictes d'una forma positiva, constructiva i transformadora. És l'única forma que podem construir el món en pau. Perquè per mi, a part que guerres tan evidents com les que tenim ara, la guerra d'Iraq és una guerra molt evident, hi ha múltiples tipus de guerres. Per exemple, podem tenir una actitud de guerra amb el nostre veí, amb la nostra veïna, amb el nostre amic, amb la nostra amiga, i per mi és una actitud de guerra igual que la té el Bush, igual que la té el Blair, igual que la té el Saddam, igual que la té l'Aznar, és la mateixa actitud de guerra. L'única diferència és que la seva forma de resoldre conflictes no positiva afecta moltíssimes persones, però aquesta actitud de guerra també la podem tenir cadascú de nosaltres. I és una guerra, una altra forma de guerra.

Hi ha violència estructural: la precarietat laboral, el patriarcat, l'exclusió social, les diferències entre Nord i Sud. Per mi, són guerres, l'únic que són guerres més invisibles, però són guerres, i no són guerres tan evidents com la guerra de l'Iraq. Però són guerres, una altra forma de guerra, però que per mi és una forma de guerra, però més que evident. No tenim una relació pacífica amb la naturalesa. I això és una guerra molt greu perquè la naturalesa és la base de la vida. I és una actitud de guerra aquesta actitud que tenim amb la naturalesa. I a més, no és una guerra que faci gent que està al poder, com el Bush, com l'Aznar, és una guerra que fem tots nosaltres. Perquè tots nosaltres consumim mogollón i tots nosaltres mantenim aquesta relació no pacífica amb la naturalesa. I aquesta era la meva reflexió que volia compartir amb tots vosaltres.

Aplaudiments

Allà darrere, em sembla que hi havia una persona...

Bon dia. Em plau molt de tenir l'oportunitat d'estar en aquell lloc i fer la pregunta següent: Jo sóc colombiana i tota aquesta mena de reflexions són molt enriquidores i pedagògiques per a mi. El fet de contribuir a la reflexió sobre la construcció de la pau entre els pobles ens compromet amb la responsabilitat de dissenyar estratègies participatives en l'àmbit del ciutadà. Vostès, com a ciutadans del món, com s'imaginen, després de la fractura produïda per l'11 de setembre i la guerra preventiva a l'Iraq, la participació ciutadana, perquè els governs com el de Bush no es tornin a repetir i s'obtingui realment l'equilibri polític mitjançant la cooperació dels governs locals, nacionals i internacionals en països del Tercer Món, rics en història, capital humà, recursos naturals, ambientals i culturals entra d'altres?

...recollim les fetes

Si és possible saber si el ciutadà normal i corrent dels Estats Units és conscient plenament que té el major assassí del món com a president del seu país i que un element molt important de la política exterior, no de l'actual govern, sinó fa més de cinquanta anys ha estat la utilització del terrorisme, del terrorisme en la seva més pura expressió.

... fem un nou torn de preguntes.

Respecte a la primera intervenció, aquesta reflexió que ha fet la senyoreta, molt ben articulada, ha estat molt ben presentada, molt forta, molt potent. Té tota la raó: sovint, quan se'ns pregunta que ajudem a altres països que estan en plena guerra civil, i és un conflicte entre persones, i en realitat són conflictes molt locals, són conflictes que són disputes sobre el veí, amb el veí. Per exemple, la propietat d'una terra o la propietat d'un rifle o d'una arma. Evidentment, aquesta filosofia que vostè proposa és una filosofia de la vida, no. Respecte a la pregunta de la persona de Colòmbia, penso que es pot treballar en contra de la política americana o a favor d'una política alternativa. Hi ha molts rols diferents i tots tenen el seu d'acord. Jo, la feina que he estat fent, des del punt de vista del treball per la pau de poble a poble o de persona a persona, tot el treball que s'ha fet amb els drets humans, hi ha molts papers diferents que es poden fer. Evidentment, tot això no farà que el partit republicà americà surti del poder, però sí que pot fer alguna cosa i criticar el que s'està fent. Els esforços mai són petits. Jo penso que

hi ha una divisió de responsabilitat. No tots poden treballar a nivell global; hi ha gent que poden i ho han de fer, però hi haurà molta altra gent que treballarà fent coses en contra de la política americana més enllà de les seves pròpies fronteres.

Ja sé que no estic responent ni aquesta pregunta ni tampoc la pregunta que ha fet el Christian abans. Jo penso que una reflexió que d'acorddria la pena és reconèixer nosaltres mateixos que quan treballem fora de les nostres fronteres ho fem en comunitats d'exiliats, com a punt d'entrada pots treballar amb aquestes persones en tant en la seva realitat, ara que estat exiliats. I nosaltres ho hem fet així en els nostres programes: hem treballat amb gent de Sierra Leone que han estat desplaçats al Regne Unit, és a dir, hem intentat establir relacions amb altres nadius de Sierra Leone que també s'han trobat desplaçats. I hem conegut la realitat. La Randall comentava que Amèrica és un país molt provincià, i és efectivament així.

Evidentment, l'americà mig coneix el seu president, però no sap gaire coses més a part del Sr. Bush i les seves polítiques, no coneix el món. Jo recordo que vaig estar a Amèrica per Nadal, de vacances, i estava a Idaho, que és una frontera una miqueta rural, i em vaig adonar que el diari local era més progressista respecte a la guerra que no pas els periòdics anglesos més tradicionalistes. Vaig pensar: "Mira!", i fins i tot, quan es van fer les manifestacions el 15 de febrer, la meva germana em va trucar dient-me que han fet una manifestació a Idaho, en una comunitat molt diminuta. Vol dir que tot i que hi ha provincialisme a Amèrica, també hi ha gent que saben coses i que fan coses. Respecte a la prevenció de la repetició del Sr. Bush, del president Bush, vostè és de Colòmbia, com ha dit, i jo diria que a Estats Units hi ha hagut moltes protestes contra l'ajuda militar americana que s'ha utilitzat a Colòmbia per destruir cultius i formar tropes en comptes d'utilitzar un enfoc no militar per reconstruir l'economia sense cocaïna, sense drogues. Hi ha molts grups de drets civils a Colòmbia que podrien ajudar a reconstruir la democràcia i a oposar-se a aquesta guerra civil que s'està produint allà, a part del narcotràfic, que és tan greu.

Hi ha una situació anàloga a Corea del Sud, perquè resulta que Estats Units ha bloquejat les negociacions amb Corea del Nord, és a dir, les negociacions entre Estats Units i Corea del Nord i Corea del Nord i del Sud. Aquest és el problema. I Corea del Sud està intentant establir una reconciliació amb una reducció de les forces militars convencionals que estan tant al Nord com al Sud. Però Estats Units, com que té una sèrie de bases a Corea del Sud, està obstruint aquest desenvolupament tan positiu a Corea del Sud. A conseqüència d'aquesta obstrucció, hi ha unes protestes enormes a Corea del Sud en contra de les bases nord-americanes i en contra de les polítiques nord-americanes, protestes que porten anys, cada vegada creixen més aquestes protestes. I ara s'ha arribat al punt que el Secretari de Defensa americà diu: "Bé, potser hauríem de tornar les tropes a Amèrica, com a mínim, treure-les de la línia del front." I quan va fer aquestes declaracions, el president de Corea del Sud va dir: "No, no moguim les tropes de la línia del front, perquè aleshores podrien sentir-se lliures per bombardejar Corea del Nord. Nosaltres volem que vostès estiguin amb les nostres tropes perquè vostès entenguin lo perillós que seria aquest enfoc militaritzat davant de Corea del Nord per les dues bandes."

De manera que, en aquest respecte, el meu comentari és que si hi ha protestes públiques en contra d'Estats Units i aquestes protestes continuen i estan ben concentrades, això pot tenir un impacte sobre la política dels Estats Units, fins i tot la política de l'administració Bush. A part d'això, hagués estat més difícil per Estats Units atacar Iraq si el govern espanyol no hagués apoïat la seva política i si els governs d'Itàlia, Dinamarca i Europa Oriental no l'haguessin apoïat. Evidentment, aquests països volien conservar l'OTAN, en fi, les bones relacions transatlàntiques, això ho entenc. Però

realment, han fet molt per facilitar la guerra, perquè si només haguessin estat Estats Units i el Regne Unit els implicats, hagués estat molt més complicat racionalitzar aquesta guerra davant el poble americà i hagués estat més difícil parlar d'una coalició perquè serien només dos països, tot i que només hi ha dos forces físicament implicades. De manera que el que passa fora d'Estats Units també és molt important dins d'Estats Units. I respecte a l'opinió pública nord-americana sobre la guerra i sobre el president Bush, tots sabreu, sens dubte, després que comencés la guerra, el 25 o el 30% de la població està contra la guerra. El que la gent no s'adona és que abans que comencés la guerra, més del 50% dels nord-americans estaven en contra de la guerra, a menys que hi hagués hagut un mandat de les Nacions Unides. O sigui, fins i tot els americans, després de líders ... més de deu anys de donar mal nom a les Nacions Unides, fins i tot en això, els americans pensem que no hi hauria d'haver una intervenció unilateral i que hauríem de disposar de la legitimitat que ens donen les Nacions Unides, a l'igual que va passar amb la primera guerra de l'Iraq, i aquesta és una de les raons per les quals he dit que el que passi fora d'Amèrica és molt important per a dintre d'Amèrica.

En les últimes dos setmanes abans que comencés la guerra, el president Bush i Dick Cheney i altres funcionaris varen monopolitzar els noticiaris, els telenotícies, i el que van fer va ser repetir aquests missatges una i altra vegada: Iraq té armes de destrucció massiva, té vincles amb el terrorisme, si no ataquem ara ens atacaran més tard a nosaltres. I per desgràcia, aquesta repetició del missatge sense oposició clara, més la capacitat que té Bush per dir que existeix una coalició internacional del mal i que l'única raó per la que els francesos hi estan en contra, i els russos també, és perquè tenen contractes del petroli i que estan soscavant la nostra força i que són ells els que estan en contra de les Nacions Unides, en fi, tot aquest argument va ser utilitzat per fer canviar d'opinió el 25% de la població americana, que abans era del 50% i van passar a ser el 25%, però aquest 25% que queden són persones que estan una mica, són gent poc informada, tenen idees poc clares sobre el que està passant, això els que estan a favor de la guerra, evidentment, i per això estan apojant a Bush perquè no pensem que sigui un assassí, pensem que està seguint les resolucions de les Nacions Unides, que està protegint el poble americà segons, després de l'atac de l'11 de setembre.

Jo en trec una altra conclusió i, durant aquests sis mesos, des d'octubre fins que va començar aquesta guerra, jo m'estava plantejant tot això, i deia, pensava: Tot i que hi ha hagut moltes protestes contra la guerra, hi ha hagut molt poca discussió sobre les possibles alternatives, les alternatives a llarg termini, és a dir, com resollem el problema de les armes de destrucció massiva, com fer amb les violacions dels drets humans, quines opcions ens queden entre la guerra o el no res, de manera que les protestes del moviment pacifista tendeixen a ser una mica simplista.

Dir no a la guerra! Bé, sí, però no parlem prou, no debatem prou, no discutim prou les possibles alternatives que es poden fer a nivell local i internacional per enfortir els drets humans i eliminar les armes de destrucció massiva i evitar el terrorisme, és a dir, alternatives més constructives i una mica més complexes que no pas el simple no a la guerra.

A Estats Units hi ha hagut molt poques veus que hagin dit que potser hi ha alguna cosa entre la guerra com s'ha fet i deixar que les inspeccions seguissin per temps indefinit, encara que hi hagués violacions dels drets humans i armes de destrucció massiva. Penso que tenir alternatives concretes és una part important de tot aquest problema i voldria esmentar que la secció de la meva xerrada que he deixat sense comentar és un programa que es diu acció global contra la guerra. El podeu baixar d'internet, la referència està a la ponència. És un programa que implica un conjunt de mesures molt ben treballades per enfortir els drets humans, per enfortir la credibilitat de les Nacions Unides i que

tenen una reducció sistemàtica i global d'armes de destrucció massiva, però incloses també les russes, les americanes, les xineses i les franceses i d'altres països que tenen també armes químiques i biològiques.

De manera que tenir aquest tipus d'alternativa concreta és una cosa que tots hem d'anar treballant de manera més sistemàtica si volem que aquestes polítiques millorin. Pensen que Estats Units, d'ençà que Reagan va ser elegit, han dit que els polítics no dirigeixen sinó que segueixen. Per tant, si volem tenir idees bones del que és possible i del que és desitjable, nosaltres hem de treballar des de la societat civil, no podem esperar que algú que només vol ser elegit ens doni la idea meravellosa. Hem de ser nosaltres, la societat civil.

Ignasi

Bon dia. L'acte en si, pensava ahir que és força important perquè en si mateix és molt important el que s'està fent, però a més s'està dintre d'aquesta setmana o mes tan intens per a tots, o sigui que és com una metàfora dintre d'una metàfora. Pensava, que quan l'Andy parlava del pare Carlos, *father* Carlos, per exemple com a Metge sense Fronteres nosaltres tenim a Txetxènia un coordinador general des de fa sis mesos i que no en sabem res i volem fer pressió, però la guerra de l'Iraq és tan forta que ningú ens escolta. O pensava en tots els nens d'Iraq o de qualsevol guerra, en els "forgotten" guerres, las guerres oblidades, que potser podríem fer alguna cosa.

Pensava, Jordi, si després en acabar podríem fer 15 segons o un minut de silenci, no per la guerra d'Iraq sinó per totes les guerres, al millor és un acte més dins de tants actes que hi ha. Tu mateix. En quant a involucrar una altra organització. Jo sóc metge i em pregunto: Per què, si ja parlem sobre les Nacions Unides i parlem de com podem participar en els temes de la salut i la guerra? Però sabem que no escoltem l'OMS o altres organitzacions. Certament, a partir de la sanitat o l'educació o altres àrees podríem, sabem que podríem tenir més poder i que podríem col·laborar amb altres organitzacions.

I en quant a tot això, em demanava si la Randall podria dir-nos com funciona tot això a Cambridge, sobretot quan parlem dels americans, perquè tenim l'escola Kenny, tenim Harvard, tenim l'MIT, Boston, tenim un conjunt de llocs internacionals on la gent treballa. Com es fa tot això, com funciona la ciutat? A Barcelona, totes les ciutats participen en una universitat i parlàvem de com fer participar, com involucrar ciutats? Però també seria bo involucrar universitats com el Sr. Fisas i la Universitat Autònoma de Barcelona. S'han fet moltes coses. Què feu vosaltres? Tan sols jugueu en positiu o negatiu o com ho feu? No rebem massa de vosaltres, dels Estats Units, de com desenvolupau la vostra feina.

...sobre la manca d'alternatives a l'hora de construir la pau. Ja vaig afirmar que som molt bons dient no a la guerra, però que som molt dolents presentant alternatives. Jo crec que més que dolents presentant alternatives, som dolents comunicant-les, perquè abans del no a l'OMC a Seattle, el no a la Unió Europea a Göteborg o el no a la G 8 a Gènova, es va fer un sí a la construcció de la pau a L'Haia. Deu mil persones es van ajuntar per crear una agenda que es va articular en cinquanta punts, amb propostes concretes, amb propostes molt viables per construir la pau. Va ser un procés molt interessant.

Potser hi ha hagut després un problema de manca de comunicar-ho i manca de difondre-ho. La vostra campanya de "*Global action to prevent war*" es va presentar allà, amb altres vuit campanyes diferents. Aleshores, també m'agradaria proposar al Jordi i com a

director de la Fundació per la Pau –que va ser, junt amb l'Escola Cultura de Pau, un dels grups que va mobilitzar a Catalunya molta gent per anar a L'Haia– que s'intenti fer una publicació amb fotocòpies de l'agenda i que es faci servir en els diferents actes que s'estan articulant ara a Barcelona, a Catalunya i a la resta de l'Estat en contra de la guerra. Perquè més enllà del no a la guerra, podem presentar cinquanta punts que ens ajudin a construir un sí a la pau. D'acord? Punts viables, factibles i molt raonats. I, després, una pregunta sobretot a l'Andy, també a la Randall, si vol pot comentar alguna cosa, és sobre un altre tema. La reflexió sobre la participació de tercers actors en conflictes per facilitar i per buscar formes per construir la pau, per construir ponts de diàleg, etcètera. Això ve, no dic que vingui exclusivament dels països anglosaxons com els Estats Units o Anglaterra, però sí que són els que millor saben articular-la, millor saben vendre-la, millor saben presentar-la. D'acord? La meva pregunta és com us sentiu, sobretot tu, Andy, a l'hora d'intervenir en conflictes en què, si fem una anàlisi una mica estricta i una mica rigorosa, es poden trobar causes provocades pels vostres governs mateixos, per l'interès dels vostres governs mateixos en accedir a una sèrie de recursos o en accedir a una posició estratègica superior a altres estats. Gràcies.

Em sembla que allà hi ha una...

Hola. Mirant de cara al futur i pensant en els infants que després esdevindran adults, per què no pensem, en general, en instaurar una assignatura obligatòria a totes les escoles del món que sigui la pau? Ensenyar els nens, quan encara són nens, què és la pau i que cal treballar per aconseguir-la. M'agradaria saber què n'opina. Gràcies.

Tot i que aquesta pregunta que faré podria donar peu a tot un curs d'hores, de mesos i fins i tot potser d'anys, m'agradaria que ens donessis, Andy, algunes de les teves propostes de mesures més innovadores per a construir la confiança o que hagi fet servir i que hagi recollit fruits positius en alguns dels conflictes en què hagi treballat.

Hola. Voldria saber quina lectura fan del ressorgir del moviment ciutadà, aquest ampli ventall que hi ha ara en contra de la invasió del poble iraquí i quines pautes es poden seguir, perquè aquest moviment no sigui monopolitzat partidísticament i que continuï sent així, que és meravellós, de la gent al carrer, del veí, del conductor, de les escoles. Gràcies.

I, després, recollint la proposta de l'Ignasi, farem un minut de silenci i, finalment, en Fermí Vallbé ens delectarà amb la lectura d'un article que ha pensat.

... un bon conjunt de preguntes. Hi havia una pregunta que se'm demanava... què penso jo. Jo sóc ciutadà americà que treballa al Regne Unit, que no és una combinació fàcil per fer part d'aquesta feina. I jo ja parlava abans dels reptes. De trobar maneres per veure quins són els límits d'intervenció i què vol dir tenir una intervenció adient, com podem definir la nostra pròpia legitimitat, com podem definir davant de qui som responsables. Aquestes ONGs són, davant de qui són responsables. Pregunta difícil. Preguntes difícils. Bé, acceptem algunes d'aquestes preguntes com a organització que dona suport a altres organitzacions. A través d'aquestes relacions de confiança, veiem que és la seva opció de fer el que fan. Jo sóc l'únic ciutadà americà en aquesta organització britànica. Però la nostra seguretat es veu assegurada per la gent amb la qual treballem en aquestes situacions, però juguem un paper molt... molt llunyà, potser.

Estem decidits a assegurar que fem la feina ben feta però amb una visió distanciada. I això es dona amb facilitat. Per exemple, quan va tenir lloc l'atac de l'11 de setembre, jo volia anar a casa i estar amb els meus fills, no perquè tingués por del que pogués fer en Bin Laden sinó perquè tenia por del que podia fer el govern americà. I gran part de les organitzacions que van participar en aquest conflicte es van reunir i bé, hi havia una sensació, un sentiment d'indefensió, de frustració, sabent si fèiem o no lo correcte; hauríem d'aturar-nos, hauríem de seguir treballant, donar suport a aquesta gent amb la que hauríem de començar a treballar amb un diferent programa, informant els nostres governs del que es tenia que fer.

Penso que és fàcil, de vegades, parlar massa. Ens podem, bé, dormir al sentiment de victòria. Per tant, doncs, clar, veure el que fa la gent que... la gent que nosaltres ens ajudem, de vegades és difícil no parlar massa. Quan anem de la violència a la política o intentem evitar anar des de la política fins a la violència, la gent que participen són els més difícils, més bel·ligerants, treballem, doncs amb fills de puta! amb autèntics fills de puta, i no fem suficient feina i és treballar amb aquests fills de puta. I de vegades, aquest pols és tens i difícil.

Jo no sé què feu vosaltres a nivell individual o a nivell col·lectiu, treballeu amb polítics amb servei exterior, podeu realment afectar o generar un canvi. Nosaltres hem decidit que necessitem un espai per poder fer les dues coses, que és treballar amb aquest tipus de discussions polítiques i també influenciar polítiques, o també, com ja he dit abans, haver-hi una divisió de responsabilitats, sabem que hi ha gent que té l'accés suficient però que no van amb el nostre programa o no escolten el programa que nosaltres seguim. Clar, com crear mecanismes perquè els dos móns s'ajuntin és difícil, com ja he dit, però penso que a vegades que aquesta discussió sobre les alternatives a la guerra i, m'ha agradat molt el que has dit, no me n'oblido del que s'ha fet fins ara, però dona'm 15.000 milions de dòlars i una miqueta de control i veurem si puc evitar la següent guerra a Corea del Nord; crec que sí que es podria fer. No és un misteri com fer això. Gairebé diria que és un argument fals, encara que estic d'acord amb el que has dit. El fracàs de comunicar existeix... Hi ha una qüestió en quant a la idea de... si és obligatori o no... la idea d'ensenyar la pau. Bé, i fer-ho part d'un programa d'estudis, és una bona idea de fer. Però què vol dir això? En anglès, l'idioma ens decepciona, perquè, per exemple, la paraula pau, la paraula pau, que és tan difícil de... d'ensenyar. George Bush té un programa per ensenyar la pau, per ell és una cosa, òbviament, ja veieu quin programa té.

Clar, per una altra banda, tocar els temes relacionats com la gent ha creat la pau i quines habilitats de vida té la gent a l'hora de gestionar el conflicte, és un tema difícil i variat. Tots experimentem de forma constant amb referències al respecte. També voldria dir, encara que no és una resposta a les preguntes en un ordre lineal, tinc els meus propis conceptes sobre la idea de l'evolució del conflicte de la guerra. Jo no sóc un periodista. La meva organització té gent que està compromesa amb la no-violència, altra gent que no ho és.

El problema que nosaltres hem tingut en alguns d'aquests debats podria ser que tot podria estar bé si visquéssim en un món perfecte, si les Nacions Unides funcionessin i els Estats Units tinguessin armes de destrucció massiva, eh! Clar, quan visquéssim en aquest món ideal hauríem d'abolir la guerra, però fins que visquem en un món perfecte, penso que hi ha gent que... que sap que la violència funciona. Hi ha gent que pensa que no té altra alternativa i el repte és donar alternatives a la gent. Però m'entristeix la noció de pensar en una creació o, més ben dit, penso que és difícil abolir la guerra, crear una il·legalitat, és un meravellós somni que m'agradaria acceptar. La qüestió de propostes

per crear confiança, construir confiança, què podem fer en quant a... actes o gests de conciliació, és correcte? Voldries aclarir potser aquest tema?

... “*conciliation resources*” que hagin tingut èxit en diversos conflictes, com per exemple, comentaves el d’Uganda, el RA, o en altres llocs en què heu actuat. “*Confidence building measures*”: algunes que hagin tingut èxit.

Entenc molt millor el que m’estàs dient. És difícil parlar d’èxits i qui té l’èxit també és difícil de dir. Crec que hi ha oportunitats i fites, hi ha experiències molt positives, però em veig obligat a assenyalar que els governs en els quals hem intervingut, hi ha hagut tal resultat o tal altre i és difícil, això és un joc de taula amb diferents participants que tots poden tenir un cop de sort. Si algú diu: Vàrem fer-ho bé, nosaltres vàrem ser la força que va portar la pau, aquell no us en refieu, no us ho creieu. Però hi ha molts exemples de feina dinàmica que s’ha fet, que ha sigut eficaç, el fer que les comunitats fossin més eficaces.

Això ha passat en un decurs de temps tan llarg que a vegades no se n’ha adonat, la gent. Aquest alto al foc que es va declarar a Uganda va ser el resultat d’anys i anys d’intentar formar vincles creant confiança amb aquests grups rebels, amb aquest grup rebel en particular, a la vegada que intentar anar en contra dels agents internacionals que li donaven suport que oferien un suport financer i polític per la seva causa. Això ho va fer molta gent en el decurs del temps, com ja dic. Després va haver-hi gent que estava oberta a la idea de veure com acabem tota aquesta situació, vam demanar consell. Es van crear unes situacions que crec que van fer que la construcció de la pau, i a Espanya, a l’espanyol, teniu una expressió molt bona, no: construcció de la pau.

La feina que hem fet al Caucas, per exemple, van tenir que crear una estructura vertical treballant... a comunitats molt petites, en projectes actius, dividint aquestes comunitats en grups, i en base a aquesta confiança vàrem intentar generar un procés de diàleg entre actors no oficials a nivell estatal, de l’estat de Geòrgia, a nivell caucàsic. Però ens costava molt, ens va costar molt tenir credibilitat i ens feia falta integritat a nivell de la comunitat, i això ho vam assolir. Per tant, aquesta podria ser una bona forma, no molt específica, potser.

La pregunta tenia a veure... Els moviments ciutadans que no es monopolitzen pels partits polítics. I crec que una cosa que és molt inspiradora en aquest moviment és que és un moviment dirigit per líders. I si no ho és, no podria tenir masses idees en quant a com s’hauria de mantenir. Crec que la gent té les seves pròpies idees de mantenir la seva feina en els seus propis cercles... I crec que necessitem trobar... com ja he dit abans, tenim aquest repte de parlar amb els fills de puta que jo comentava abans. Hem de trobar formes d’establir un diàleg entre el nostre entorn... dins el nostre entorn social. Crec que és important crear les nostres pròpies capacitats i forces com a grups de societat civil, però no hauríem d’oblidar la feina de parlar amb els partits polítics i establir bones relacions amb ells. No hauríem d’oblidar les feines de parlar amb els governs, no tinc una... no tinc paraules de saviesa al respecte, potser, doncs ara la Randall podria parlar.

Intentaré tocar alguns dels altres temes, començant pel que passa a Cambridge, què poden fer les nostres ciutats i universitats a Amèrica, igual que en altres punts del món. Bé, recordo que s’ha parlat de...

Totes aquestes organitzacions han assolit unes posicions molt fortes en contra de la guerra a Iraq i parlant de l'impacte terrible de la guerra sobre la població o les poblacions civils i, òbviament, sovint això té un efecte sobre les dones als països en vies de desenvolupament. Crec que els metges... i altres professions podrien fer molt més del que s'està fent fins ara a tot el món per reforçar el suport per la creació de la pau i les institucions de la pau. Crec que un dels bons vehicles per educar la gent i fer que la gent participi és treballar a través d'associacions professionals i no tan sols manifestacions al carrer.

A Cambridge tenim una de les ciutats, potser una de les poques ciutats, potser l'única ciutat als Estats Units que té una persona a horari complert que treballa per la Comissió de la Pau. Aquesta persona treballa principalment amb estudiants d'escoles i de vegades també va amb ells a actes públics i ensenya tolerància pel que seria la diversitat cultural, els drets humans i participació en assumptes cívics. S'intenta crear una fundació entre els joves per promoure polítiques públiques constructives. Cambridge ha aprovat una resolució en contra de la guerra a l'ajuntament amb una altra sèrie de ciutats. Penso que la primera Geriatric de Nova York, on hi ha la Universitat Kernel, ... les universitats de Cambridge, sobretot l'MIT i Harvard, han creat alguns programes públics en contra de la guerra, però no han dirigit les organitzacions.

I una de les raons per les quals això ha estat així, la principal potser, fins i tot, seria que la gent que ensenya política pública en aquestes universitats són gent que ha sortit del govern i entren un altre cop després al govern; la gent a Harvard estan més connectats amb departaments estatals i la gent a la MIT estan més connectats amb el Departament de Defensa. Així doncs, no són gent molt bona a l'hora de treballar amb els activistes ciutadans. I a l'hora de tenir una mena de perspectiva de les polítiques socials, solen ser massa elitistes, per dir-ho així. I també passa a Toughs, i menys cert en altres universitats com per exemple Boston College, que és una universitat catòlica. Doncs ells estan molt en contra de la guerra i treballen públicament en grans manifestacions. Varia, varia. Crec que les universitats, les dues a Cambridge i aquestes poques a Washington, Stanford University és una d'elles, són les que treballen amb el govern i són menys antipopulistes, aquesta és la paraula que em mancava.

Però si anem a altres parts del país, més cap a l'interior, on no tenim aquesta mena de porta giratòria amb el govern, doncs les universitats, veiem que sí han assolit una sèrie de posicions molt fortes a l'hora de promoure accions per la pau. És una visió diferenciada: Cambridge i Massachusetts solen ser estats liberals i antiguerres, pro-control d'armes i pro-cooperació internacional, i al voltant dels Estats Units, els comentaristes polítics han començat a parlar d'estats blaus i estats vermells. Blaus són els que són democràtics i volen la pau; els vermells són aquells que voten republicans i volen la guerra. I això, bé, és poc bo perquè els vermells ara superen els blaus i és també trist perquè l'opinió està dividida d'aquesta mateixa manera. Les opinions liberals es concentren en certes àrees i les opinions conservadores en les altres i això fa que sigui molt més difícil desenvolupar un nou consens polític.

Però crec, sincerament crec, i sobretot, quan parlava d'aquesta idea de... de la ciutat, parlava d'una ciutat liberal, però, de fet, el que deia és una agrupació de ciutats... ciutats més conservadores dins els Estats Units. La majoria de gent en moltes ciutats mai no ha estat en un altre país i no coneixen massa la gent d'altres llocs... Degut a la creixent població hispanoparlant de Centreamèrica i Mèxic la gent que parla espanyol, de fet té l'oportunitat de comunicar-se amb aquest terç sud dels Estats Units, Florida, Califòrnia, i hi ha moltes àrees conservadores, que encara que la gent de Centreamèrica i de Mèxic té la tendència a ser més liberals que no pas la població general, òbviament, els immigrants de Florida, de Cuba, solen ser molt més conservadors.

Bé, en quant aquesta idea de tenir algun programa constructiu per la pau que l'Andy ha comentat i algunes preguntes i comentaris estan allà, jo també tinc comentaris a fer. En primer lloc, quan s'ha dit que no ens estructurarem massa quant a la construcció d'alternatives, immediatament recordava una cosa que des del meu propi objectiu, a principi de 1800, finals de 1700 vàrem veure en creixent. A finals dels 70 i principis dels 80 vàrem veure un moviment creixent de protecció del medi natural. Aquest va ser un moviment ciutadà; no hi havia polítiques governamentals per protegir l'entorn abans del moviment ciutadà. El moviment ciutadà va començar a créixer i es va fer molt fort. I llavors va començar a ser traduït dins de polítiques governamentals. Avui en dia, tenim una situació en la qual no és negatiu... políticament negatiu estar en favor de l'entorn. Això es pot ensenyar a les escoles, tothom pensa que és una bona idea, excepte per a en Bush i algunes quantes de les seves empreses. Aquest és un model per nosaltres, en la meua opinió... en el moviment per la pau, sobretot, hauria de ser un model, almenys. I penseu per uns instants en les diferències existents entre el moviment mediambiental i el moviment de la pau. Crec que hi ha dues diferències importants; una d'elles és que el moviment per la pau ve i se'n va, depenent de quan tenim una crisi. Si hi ha una crisi, tenim un moviment de pau; ve i se'n va, depenent de quan tenim una crisi. Si hi ha crisi, tenim moviment de pau, i si no hi ha crisi, no hi ha moviment per la pau. La segona qüestió és que la comunitat mediambiental, "ciutats per l'entorn" tenen un programa de coses que volen veure fetes: netejar l'aire, netejar l'aigua, res de mineria, energies renovables.

El moviment per la pau, en aquest sentit, diria que és massa negatiu en molts aspectes: cap guerra. Però on hi ha el programa positiu del que volem que es faci? Així doncs, realment no estic d'acord amb l'Andy: no crec que sigui obvi, el que necessita fer per la pau no és tan obvi. Però sí que estic d'acord amb ell en quant a que jo tampoc sóc una pacifista al cent per cent. Crec que la gent necessita poder-se defensar, crec que és una funció fonamental de la societat i crec que necessitem esperar que hi hagi gent, que hi hagi líders que siguin els xulos de la pel·lícula i que puguin arribar a dominar l'altra gent.

Per tant, doncs, crec que el programa del moviment per la pau, el programa positiu és veure quines són les mesures que es poden dur a terme per part dels governs actuals i per part de la comunitat internacional també. Avui en dia, que previnguin i que puguem veure... un control d'aquests xulos de la pel·lícula, com jo deia, per evitar dominacions, per evitar que certes actituds siguin prevalguin. Hi ha accions que podem acceptar per aturar qualsevol iniciativa negativa. Crec, doncs, en aquest sentit, crec que l'agenda de L'Haia per la pau va ser tan útil com podia ser perquè per anar endavant, tenint una gran llista de coses a fer, tenint una llista de coses que inclou desarmament global o reducció del 5% de la despesa militar cada any, bé, aquests són objectius desitjables encara que no són pràctics per tirar endavant en base a l'ens internacional o al corpus internacional de dret internacional. I això necessita una gran quantitat de reflexió.

Específicament, el repte que intentava crear avui era pensar en veu alta amb tots vostès quins mecanismes la comunitat internacional hauria d'utilitzar per donar suport als drets humans i al reforçament internacional de les lleis. Els únics mecanismes que tenim són no violents o tenim algunes circumstàncies en les quals hauria d'haver-hi un cert ús de les forces armades per acabar amb el genocidi, per protegir els drets humans o per aplicar la llei. Com a exemple d'això, jo diria que en la meua opinió, hauríem, ja ho he dit abans, però volia ser molt específica, hauríem de tenir un mecanisme on la comunitat internacional pugui enviar una força policial armada per arrestar la gent com Milosevic o com Saddam Hussein quan estava cometent genocidi contra els kurds a finals dels 80, o quan va cometre una agressió contra Iran abans... dels principis dels 80.

Aquests líders haurien de ser arrestats per la comunitat internacional i jutjats i això requereix l'ús de les forces armades, però de forma discreta, i d'una manera molt centrada, diria que això seria una extensió de la nostra comprensió de l'aplicació de la llei a nivell local, però aplicat sobretot a l'entorn internacional.

Per tant, jo diria, per acabar, que necessitem tenir més idees i debats en quant a l'educació, la comprensió, no tan sols una qüestió de processos de resolució de conflictes al tercer món on hi ha conflictes sagnants i emergents, però també crec que hi hauria d'haver una superestructura de... dret internacional, d'accions cooperatives internacionals, que poden ser portades per reforçar el suport dels drets humans i de les institucions democràtiques i l'aplicació de dret internacional per part de la comunitat internacional com a part del procés... procés de prevenció de guerra, i crec que això vol dir que si hem de fer cursos sobre la pau, doncs haurem de disposar de components en cadascuna d'aquestes àrees. I dono el suport a la idea que l'educació per la pau a les escoles ha d'existir.

No sé si és cert aquí o no, potser no es necessita tant com als Estats Units, però almenys als Estats Units hi ha una tendència creixent dins del que podria ser la creació d'escoles i d'instituts, i la resposta a tots els estats dels Estats Units d'una cosa que se'n diu mediació dels companys, és a dir, quan hi ha un estudiant o un conflicte entre estudiants, ja sigui violent o no, en lloc de tenir el director de l'escola per decidir un càstig o una expulsió etc., són els mateixos estudiants que són encarats a un grup d'altres estudiants que tindran una sessió amb ells i discutiran què és el que ha passat, qui és responsable de què, per què etc., i llavors intenten crear algun tipus de resolució i reparació. Aquesta seria la pràctica per la pau a les escoles que es duu a terme ara mateix a Estats Units.

Per això crec que a les universitats i als instituts universitaris no haurien de poder graduar-nos sense fer un curs en guerra i pau. És a dir, com podem tenir un món en pau si aquest és un tema que es deixa a la mà dels amateurs i que ningú estudia? En particular, als Estats Units, on jo diria, on la majoria de la gent va a la universitat i doncs es llicencia amb una educació de lletres, aquest hauria de ser un curs necessari que inclogués aquests components: resolució de conflictes i relació amb els drets humans i llibertats civils davant la prevenció de la guerra, la prevenció de conflictes armats, i també un conjunt de lleis internacionals en quant a la guerra i la capacitat de controlar armes i d'arribar a acords de desarmament, forces de manteniment de la pau i altres mesures per reforçar la llei internacional per ajudar la pau i la manca d'aquests elements per obstruir la pau. Per tant, doncs, crec que aquest programa més ambiciós, i aquest podria ser el pensament, la idea que us deixaria, doncs podria ser similar al que va fer el moviment mediambiental. No és tan sols una qüestió de dir: no violeu el medi ambient, sinó que s'ha de tenir un programa seriós, ben desenvolupat, ben pensat, que estigui present allà tot el temps, no en moments de crisi només. Crec que necessitem el mateix tipus de cosa per realment fer el tipus de progrés que es pot fer cap a l'aboliment de la guerra, que després de tot és una... institució bàrbara i horrorosa que s'ha desenvolupat des de fa centenars d'anys fins ara. I hauríem de tenir el mateix sentiment que s'ha tingut en quant al sacrifici humà o l'esclavatge. Com pot cap societat haver fet això a una altra societat? Com poden els... éssers humans agafar armes i disparar-se els uns als altres? És una cosa impensable. Aquest és el tipus de món que jo crec que hauríem de buscar i crec que és un món assolible encara que podem trigar molt. Gràcies.

Gràcies per les intervencions que heu fet en aquesta part del debat. Crec que ha estat molt interessant. Jo proposaria, queden tres cosetes petites encara per fer, proposaria

que ara féssim un minut de silenci per totes les víctimes de la guerra d'Iraq, per totes les víctimes de la vintena llarga de conflictes bèl·lics que avui dia encara estan oberts al món i per totes les víctimes de qualsevol abús i violació de drets humans que podem tenir a l'actualitat. Per tant, ens aixequem...

Fermí Vallbé ens volia llegir un article d'en Juan José Millás, de l'escriptor que ahir va publicar una columna amb el seu estil mig irònic, mig mordaç al País. Si li podeu passar un micro al Fermí Ballbé... Allà, allà, al costat.

Sí? Com deia en Jordi, és un article que va publicar en Juan José Millás al País d'ahir, i em sembla absolutament adient amb el tema de la taula d'avui, i que a més a més em semblava interessant incorporar-lo en tot el que seria l'acte, el funcionament del III Encontre Ciutadà Internacional. Diu així:

“B-52. Una papallona mascle té menys envergadura que un B-52, però és capaç de recórrer desenes de quilòmetres desafiant tota mena d'obstacles per copular amb una papallona femella. El B-52, per la seva banda, recorre mils de quilòmetres sense altre objecte que amputar els braços d'un nen d'11 anys. La papallona mascle es mor d'amor rere la còpula, mentre que el B-52 torna sense una rascada al lloc de sortida, on fa un glop d'una tirada i torna a la càrrega. No sabem quantes papallones es rebenten quan bombardegem un mercat àrab, però un dels últims projectils va arrancar de soca-rel les ales del petit Alí Esmain, els monyons del qual s'haurien d'exhibir demà mateix junt en aquesta imatge en què els 183 diputats del PP s'aplaudien a si mateixos amb una excitació sexual incomprensible després d'haver votat en bloc un sí a la guerra. Poc després de l'aparellament, l'abdomen de la papallona femella s'obre i rega el camp d'ous fecundats. Poc després de l'arrapament veneri dels populars, els abdòmens dels B-52 es van obrir i van començar a descarregar sobre les cases de tova una pluja de foc. La papallona és el somni de l'eruga com el B-52 és el somni d'Aznar. Cada cuc somnia segons els seus complexos i la realitat és el resultat d'aquests somnis. Per cert, que una cosa envejable de la papallona és que pot volar durant la còpula, multiplicant així el plaer de tots els seus sentits. Si a vostè i a mi, pobres mortals àpters, ens sembla que flotem en l'aire quan follem, imaginin-se el que seria sortir per la finestra mentre l'aparellament i tenir un orgasme en la vertical de Bagdad o de Manhattan. També els B-52 s'aparellen en ple vol. Potser vostès ho hagin vist a la tele i tal vegada se'ls hagi posat els pèls de punta com a mi, per la precisió amb la qual la verga d'un dels dos ocells metàl·lics penetra en l'obertura humida de l'altre. Només que enlloc de descarregar sobre ells uns grams de dolç semen, l'omple de gasoil fins a les celles per a perllongar el seu vol criminal. En aquest cas, es tracta d'un aparellament incestuós, contra natura. De fet, s'ho fan amb la nau nodrissa, com la que alleta, que és com si s'ho fes amb la seva puta mare. Juan José Millás.”

Jordi Armadans clou la sessió

Bé, ara sí, fem la cloenda de l'acte de la sessió d'aquest matí. En nom de l'organització, i en nom personal també, vull agrair molt especialment les intervencions de la Randall i de l'Andy, perquè em sembla que han estat molt interessants, i la segona part de debat, em sembla que s'han apuntat molts elements que ens poden fer reflexionar, millor no tancar-se ara, sinó que ha de continuar en ebullició. Agrair la vostra presència, la vostra participació també en el debat, que ha permès enriquir les orientacions i, finalment, dues notes d'organització, que m'han passat, per a tots els assistents i a qui us interessi, ja són disponibles a la planta baixa les ponències de les sessions d'ahir, per tant, les podeu

anar a recollir. I pels que són els ponents i acompanyants de ponents que estiguen a la sala, recordar-vos que d'aquí a set minuts al hall d'entrada, podeu anar al restaurant per dinar i per menjar una mica. En tot cas, doncs, gràcies, una vegada més, als ponents i gràcies a vosaltres.

Panel 4. Les Nacions Unides, entre els Drets Humans i l'unilateralisme

Moderadora: Marina Bru, Presidenta de l'Associació per les Nacions Unides d'Espanya

Amb aquest sol tan magnífic, que esteu aquí reunits, que estem aquí reunits, és realment molt d'agrair. Em refereixo a tots, però molt especialment a la gent jove, la gent jove, que ha donat tot un exemple des de fa setmanes, des de fa mesos, realment ara està donant un exemple de... cívica, de treball cívic, de treball de pau, de treball de solidaritat. Jo crec que tots els que som d'una generació una miqueta més abans, tenim d'agrair perquè és com tornar nosaltres també a la joventut en la qual havíem lluitat i és com tornar una altra vegada a tenir aquesta il·lusió, aquesta forma de treballar, aquesta forma de lluitar contra la injustícia i contra uns fets realment bochornosos.

Sóc presidenta de l'Associació de Nacions Unides i, per tant, agraeixo a l'organització i a tots que m'hagin invitat a participar en una cosa que per la meua edat està bé, que és ser moderadora. I, per tant, agraeixo molt, perquè crec que, en aquest moment, les Nacions Unides i les associacions que treballem per la seva... el seu èxit estem passant moments difícils. Però jo diria que la trajectòria d'aquesta associació, que porta ja 40 anys, quasi pràcticament, des de l'any 64 i que ha donat sempre un exemple de lluita per la democràcia, d'ajuda i fins i tot de paraigües en lluites que eren difícils per la gent que volia treball, que volia lluitar, tinguéssim una miqueta de tranquil·litat de no anar ràpidament a la presó, almenys anàvem a poc a poc, i aleshores és important el treball que hem de fer ara perquè la situació de Nacions Unides, com tots sabeu, és difícil, jo no diria dolenta, simplement difícil.

De totes maneres, aquest aldarull que hi ha hagut tan terrible de la guerra de l'Iraq, l'absoluta obviació, no sé si aquesta paraula és molt correcta, obviar les resolucions de Nacions Unides, el permís de les Nacions Unides, que és l'únic marc que tenim de resolució de conflictes i d'harmonització dels països per a estar en pau, ha sigut totalment deixada de banda.

Però de totes maneres, jo diria, comentava amb els meus companys de mesa, que realment, les Nacions Unides han sortit amb dignitat. Perquè hi ha hagut un moment perillós en què podia sentir-se involucrada en protegir aquest tremendo atac a la pau i a la justícia que s'ha fet per part de la guerra declarada i executada pel trio de Bush, Blair i Aznar, i han sortit suficientment amb la dignitat perquè no han consentit, i al mateix temps, tampoc ha sigut necessari exercir algo que nosaltres, les associacions que volem que les Nacions Unides siguin realment un marc democràtic, hagués tingut que aplicar França, que hauria tingut que executar el veto contra aquest tema. No ha sigut necessari, i, en aquest sentit, perquè Nacions Unides surt amb una certa dignitat encara que sí, veritablement en una situació feble. Doncs creiem que d'aquesta debilitat és quan es té que tornar a fer amb més força el camí per aconseguir aquestes Nacions Unides que fa 50 es va somiar després d'unes terribles guerres.

I sense més preàmbuls, comencem aquesta última jornada, la més difícil, perquè a les quatre de la tarda d'un dissabte és difícil, però de totes maneres, els ponents són de tal interès i el... *[interrupció de l'enregistrament]*

Joanna Weschler

Representant de Human Rights Watch a Nacions Unides

Els mecanismes de defensa dels Drets Humans al sistema de Nacions Unides després de l'11 de setembre

(traducció literal)

Una tarda tan bonica per parlar i escoltar coses que no són gens boniques i que són força tristes i preocupants. Així, doncs, que la vostra presència aquí és el signe d'un compromís molt important i una causa per a un optimisme. Parlaré dels drets humans, els perills per als drets humans que suposa la lluita contra el terrorista, és a dir, com està el sistema dels drets humans davant d'aquest perill, el sistema de l'ONU i què va passar des del dia 11 de setembre en l'àmbit de l'ONU.

Una de les preocupacions més greus dels que treballem en el camp dels drets humans, vam estar pràcticament minuts després dels atacs terroristes en els Estats Units, i, segurament, el dia següent va ser..., una de les preocupacions més greus que nosaltres, treballadors dels drets humans, vam tenir en aquells moments, després d'aquests atacs de l'11 de setembre de l'any 2001 als Estats Units, va ser el perill que la resposta al terrorisme podria suposar per a les llibertats i per als drets humans. El que ens preocupava va ser que es fes servir la lluita contra el terrorisme per justificar mesures repressives en contra de l'oposició, per exemple, en contra dels grups més vulnerables, en contra de qualsevol persona o entitat que pugui resultar incòmode a un govern. Avui, després de més d'un any, sabem de sobres que això no va ser una preocupació teòrica, atès que ja són nombrosos els exemples de la utilització de la lluita antiterrorista com una eina de la repressió.

Human Rights Watch, l'organització amb la qual treballo, acaba de publicar un document que té alguns exemples en diversos països del món. Jo només en tinc unes còpies en anglès; si algú hi pot estar interessat, els puc donar les còpies. Els països en què documentem exemples són la Xina, Egipte, Geòrgia, l'Índia, Indonèsia, Rússia, Espanya, el Regne Unit, els Estats Units i Uzbekistan. Això, però, és només una mostra, no és una llista exhaustiva. També sabem que la lluita contra el terrorista pot servir per justificar moltes coses, fins i tot una guerra. Poc temps després dels atacs, el dia 28 de setembre, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides va aprovar la resolució 1373, que va obligar a tots els Estats membres de l'ONU a imposar mesures molt dures per combatre el terrorisme, i el que és interessant d'aquesta resolució, des del punt de vista legal, és que pel fet que el Consell de Seguretat actués en virtut del capítol 7 de la Carta de les Nacions Unides –és el capítol que permet totes les mesures coercitives, incloent-hi l'ús de la força, diferents mesures legals que es troben en diversos tractats i convencions– una constel·lació d'aquestes van ser obligatòries d'un dia per l'altre en països que mai van rectificar aquestes convencions.

Hi ha tretze convencions que toquen el tema del terrorisme des de diversos angles; hi ha molt pocs països que les rectificassin totes, però aquesta resolució fa que siguin obligatòries, que els elements d'aquestes convencions són obligatoris en tots els països membres de l'ONU. Aquestes mesures inclouen, per exemple, l'obligació de prevenir i reprimir el finançament del terrorisme a través de la congelació dels fons de persones o entitats que cometin o intentin cometre actes de terrorisme o participin en aquest o els facilitin; l'obligació de tipificar actes de terrorisme com a delictes greus en

les lleis i altres instruments legislatius interns, com el càstig que correspongui a la gravetat; l'obligació d'adoptar mesures adequades abans de concedir l'estatut de refugiat per assegurar-se que el sol·licitant d'asil no hagi planificat o facilitat actes de terrorisme ni hi hagi participat; i l'obligació de prendre les mesures necessàries per a la prevenció de realitzar actes terroristes.

Hi ha una sola menció en tot aquest document de la resolució 1373 de l'obligació de conformitat amb el dret internacional i la llegeixo: “ incloses les normes internacionals en matèria de drets humans.” Això es troba en el paràgraf 3 f, en el context de la concessió d'asil. Això no té cap menció. I com que la resolució està parlant d'unes mesures molt dures, de tipus criminal, administratiu i financer, en contra de les persones i entitats considerades involucrades o simpatitzants del terrorisme, però no hi ha cap definició ferma ni del tipus d'activitats ni de què és terrorisme. Per exemple, i això és una broma, existeixen més de cent definicions legals del terrorisme, per tant, és molt fàcil imaginar-nos com uns governs poden aplicar aquesta obligació per part del Consell de Seguretat; imposada pel Consell de Seguretat, molt elàsticament, interpretar molt elàsticament què és el terrorisme, què és l'acció a favor del terrorisme i fer servir aquestes mesures en nom de la lluita contra el terrorisme, per lluitar contra l'oposició, per exemple fer coses que no tenen res a veure amb el terrorisme, i, a més a més, tenir plena benedicció per part de la comunitat internacional.

Per exemple, ja ho hem observat almenys en dos països, perquè estan fent servir aquesta nova situació, aquesta simpatia a mesures que es denominen antiterroristes per les coses que estaven fent des de fa molt de temps, però que eren molt criticades per la comunitat internacional. Per exemple la Xina fa força anys que té una campanya en contra dels separatistes, els independentistes uigur, a Sinkiang, a la província de Sinkiang, a Xina. Ara, la Xina ha arribat a denominar aquesta campanya, no campanya antiseparatista, sinó antiterrorista, i ha aconseguit, per exemple, que el Consell de Seguretat afegís a una llista d'entitats simpatitzants amb Al-Qaeda alguns grups d'uígures.

Això sí que ajuda al país a fer coses a casa, dins del país, com un suport, o almenys coses que semblen que estan legitimades per la comunitat internacional. El mateix passa amb Rússia. Rússia sempre li ha dit a l'última guerra a Txetxènia que va començar l'any 99 una campanya antiseparatista. No obstant això, la comunitat internacional, almenys una part d'aquesta, era molt crítica pel comportament de Rússia, dels abusos absolutament horribles que passen allà. Durant alguns anys hi va haver una crítica del comportament d'aquestes pràctiques en la Comissió de Drets Humans de l'ONU. Hi va haver tres resolucions bastant crítiques. Era la primera vegada que es va criticar a un país membre permanent del Consell de Seguretat a través de la Comissió, ha sigut una cosa força important.

L'any passat ja no hi va haver resolució sobre Txetxènia, i això, segons la meua opinió, té una connexió directa amb el terrorisme, perquè l'any passat no hi va haver canvis pel que feia a la situació a Rússia; tot es devia al fet de que no hi havia simpatia per a una cosa que es denominava lluita contra el terrorista. Dintre del sistema de l'ONU, poc temps després de la proclamació de la resolució 1373, hi va haver diverses veus que expressaven la preocupació pel que fa a la possible utilització de la lluita contra el terrorista per a suprimir els drets humans. La veu més forta ha estat la del secretari general Kofi Annan que en nombroses ocasions va subratllar que no es pot

lluitar contra el terrorisme suprimint els drets humans i si els drets humans fossin una vegada més una víctima del terrorisme, això suposaria concedir als terroristes una victòria més allà dels seus somnis.

En un dels debats del Consell de Seguretat, Kofi Annan va dir, per exemple, que lluitar contra el terrorisme a través de la supressió dels drets humans seria autodestructor. Els relators especials de la Comissió dels Drets Humans –una d'elles assegurada aquí– arran del Dia dels Drets Humans, que se celebra el 10 de desembre, el primer Dia dels Drets Humans després d'aquests atacs, ells van proclamar, els relators temàtics, em sembla que van ser 16 o 17 persones van proclamar un pronunciament en què deploraven les mesures aplicades en contra dels grups com a defensors dels drets humans, els immigrants, els refugiats, les minories ètniques i religioses en diversos racons del món, perquè això ja succeïa pocs mesos després dels atacs, i van avisar als governs que complissin les seves obligacions d'acord amb la llei internacional.

El Consell de Seguretat, quan es va aprovar la resolució 1373, va crear una entitat anomenada Comitè contra el Terrorisme, anomenada breument CTC, per les sigles angleses del seu nom, que vigila l'aplicació de la resolució. I tots els ambaixadors membres del Consell, els quinze són membres del CTC; van anomenar president l'ambaixador del Regne Unit, Sir Jeremy Greenstock. El que fa aquest Comitè, el Comitè interpreta com apliquen els governs la resolució 1373 i els governs són obligats a presentar informes periòdicament.

El CTC, a més de ser un cos de quinze ambaixadors, té un cos d'experts, té uns onze experts i, a més, un personal administratiu. És un cos força gran i important dintre de l'ONU. Podria fer un paper molt important garantint que no es violessin els drets humans mentre es lluita contra el terrorisme. No obstant això, el CTC, mitjançant el seu president, repetides vegades s'ha negat a fer aquest paper i, per exemple, es va negar a incloure preguntes relatives als drets humans en un qüestionari que va distribuir als governs per ajudar-los a presentar els informes, es va negar a incorporar entre els seus documents oficials una nota preparada per la llavors Alta Comissionada per als Drets Humans, Mary Robinson, en què s'explicava quins són els drets derogables, que no es poden suspendre malgrat hi hagi una emergència o una altra situació excepcional. Es va negar també que un dels seus experts fos un expert en drets humans; això s'ha demanat moltes vegades per moltíssimes persones, per les ONGs com la meva, per Amnistia, ¡ni parlar-ne!

L'ambaixador Greenstock sempre va insistir que altres parts del sistema, de l'ONU, haurien de preocupar-se dels drets humans en la lluita contra el terrorista i fer el paper de vigilància. Doncs, molt bé, què va passar en altres parts de l'ONU? Durant la sessió de la Comissió de Drets Humans –i la Comissió de Drets Humans és l'òrgan més important del món, l'òrgan polític que es dedica només als drets humans– consta de 53 països escollits per tres anys i que es reuneixen una vegada a l'any a Ginebra. Ara mateix, estem a la meitat d'una sessió; ens queden tres setmanes, ja n'han transcorregut tres.

L'any passat, exactament ara fa un any, l'Alta Comissionada quan va presentar el seu informe a la Comissió va parlar de les amenaces de què els he parlat fa un moment i va suggerir a la Comissió que nomenés un relator especial o un expert independent per fer el monitoreig d'aquests problemes i diverses ONG es van unir en aquesta demanda i, finalment, Mèxic va presentar un projecte de resolució sobre els

drets humans i la lluita contra el terrorista. La versió final d'aquella resolució no demanava un mandat separat, no obstant això, donava a l'Alta Comissionada diversos poders que bàsicament cobrien el territori. Perquè tingueu una idea de com estaven les coses, una diplomàtica representant dels Estats Units va entrar en una reunió privada del grup occidental, format per la Unió Europea, Austràlia i alguns països més, i va anomenar aquest projecte en aquesta resolució “un xai farcit d'explosius”, que em sembla una metàfora força il·lustrativa de la seva manera de pensar. Finalment, la Unió Europea, probablement, les pressions de les Nacions Unides i d'altres van fer que Mèxic decidís retirar el seu projecte, perquè no volia arriscar la seva derrota; s'estimaven més buscar un moment més adient per tornar sobre el tema. I, efectivament, així ho van fer. La delegació de Mèxic va proposar una resolució a l'Assemblea General –la resolució es titulava: Protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals en la lluita contra el terrorisme–, i aquella resolució el que fa és reafirmar la necessitat de protegir els drets humans durant la lluita contra el terrorisme. I l'antic Alt Comissionat, perquè ara tenim l'Alt Comissionat que es diu Sergio Viera de Melo –és un brasiler–, és el que examina la qüestió de la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals en la lluita contra el terrorisme, el que formula recomanacions generals relatives a l'obligació dels estats de promoure i protegir els drets humans, el que adopta mesures per a combatre el terrorisme i facilita ajuda i assessorament als estats que ho sol·liciten i als òrgans pertinents de l'ONU.

El que és important d'aquesta resolució –que es va acceptar per consens, a més, el desembre– és que és la primera expressió formal per part de tota la comunitat internacional en el sentit que cal protegir els drets humans, lluitant contra el terrorisme, i que alguns drets no es puguin suspendre. No obstant això, el mandat atorgat a l'Alt Comissionat és molt limitat, sense la possibilitat de monitoreig ni de la iniciativa, perquè hi ha una frase “si ho sol·liciten”. Així, doncs, l'Alt Comissionat no pot anar a un govern i dir-li: “Vostès estan fent una barbaritat.” Cal esperar que el govern ho demani a l'Alt Comissionat, que doni la seva opinió.

Diversos òrgans de vigilància dels tractats, òrgans convencionals, sobretot el Comitè de Drets Humans que vigila el pacte internacional de drets civils i polítics i el Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació Racial han vist amb preocupació problemes relacionat amb els abusos de les mesures contra terroristes en diferents països del món. No obstant això, aquests òrgans només es poden enfocar en el comportament dels estats específics quan aquests estats han de presentar un informe, cosa que només passa cada quatre o cinc anys. A més a més, la vigilància es refereix només als països que havien ratificat la convenció, per tant, és molt limitat.

També existeix la possibilitat de la inclusió d'aquests temes en la consideració dels casos individuals sota diferents convencions, però l'enfocament també hi és molt constret, molt limitat i, a més, només correspon als ciutadans dels estats que han ratificat l'instrument per a casos individuals, cosa que normalment és una ratificació addicional que li correspon a una convenció. Diversos relators especials també han inclòs en els seus informes que estan presentant a la Comissió i també a l'Assemblea General comentaris sobre els problemes relacionats amb els abusos i mesures contra terroristes. Però aquí també hi ha una limitació, perquè cada mandatari només pot ocupar-se dels aspectes que corresponen al seu mandat.

Per aquesta raó, sembla que és necessari crear un mecanisme dedicat especial que tindria la possibilitat d'iniciativa pel que fa a on, com o quan investigar el problema, i podria investigar-ho d'una manera molt completa i profunda. I, d'aquesta manera, tornem a la idea de l'any passat, la idea que ha esmentat primer Mary Robinson, en el sentit de crear un mandat de la Comissió per a investigar l'impacte de les mesures contra els terroristes i els drets humans en el món.

La Comissió, en aquest moment, és l'únic actor important a l'escena de l'ONU que ha estat totalment mut sobre el tema. No hi va haver cap pronunciament per part de la Comissió. En la sessió en què ens trobem ara, Mèxic presentarà una resolució, un projecte de resolució sobre aquest tema. Però el text actual es força similar al de l'Assemblea General, és a dir, no tenen el mandat. No obstant això, diverses organitzacions internacionals de drets humans estan demanant que aquesta resolució demani al secretari general que nomeni un expert per a monitorar l'impacte de les mesures antiterroristes arreu del món.

En aquest moment és difícil, perquè estem just a la meitat de la Comissió, és difícil pronosticar si aquesta iniciativa tindrà o no tindrà èxit. Però, independentment de com vagi l'assumpte, de si tenim èxit o no en tenim en crear aquest mecanisme, val la pena, crec –i sobretot val la pena esmentar-ho aquí– parar atenció al CTC, el Comitè contra el Terrorisme del Consell de Seguretat.

Aquest Comitè és una entitat poc usual pel que fa a les entitats del Consell de Seguretat, perquè una part bastant significativa del seu treball és accessible al públic. Aquest Comitè té una pàgina a Internet –que si vostès volen, després els puc donar l'adreça exacta–, es pot trobar anant a la pàgina UN.org, que és la pàgina de benvinguda de l'ONU i senzillament en aquesta pàgina hi ha un botó “lluita contra el terrorisme” i aquí poden trobar aquest lloc. És una mica difícil navegar-hi, però es pot fer. Allà es poden trobar tots els informes que presenten els governs, s'hi troba la correspondència, s'hi troben documents de tota mena, però sobretot hi ha aquests informes governamentals. És tot un rècord dins de l'ONU en l'àmbit de la cooperació. Normalment, els governs sempre es retarden amb els informes que han de presentar, alguns governs no els presenten mai. Aquí, i això ho van anunciar ahir en una reunió pública del Consell de Seguretat, hi ha només tres que no van presentar cap informe, són São Tomé i Príncipe, Swasiland i Vanuatu. Tots els altres van presentar informes. Aquests informes difereixen molt entre ells, alguns tenen només unes pàgines, altres estan molt detallats, però em sembla que tots són una mina d'informació.

Persones amb coneixements de la realitat del país poden extreure'n molta informació i poden seguir aquesta informació, poden seguir-la enfront del govern o denunciar internacionalment. I això és una cosa que les ONG han d'adoptar i treballar amb tot això. Si el CTC no vol fer-ho, pot fer servir la informació i seguir-la i denunciar si es veuen violacions dels drets humans sota una capa de mesures antiterroristes. Hi ha una raó afegida per què això és tan important a Espanya: a partir d'ahir, el Regne Unit ja no és president del CDS, ho és Espanya. L'ambaixador d'Espanya davant de les Nacions Unides, Inocencio Arias, ahir va assumir la presidència. Hi va haver un debat del Consell de Seguretat, un debat públic en què parlaven tots els membres. És una mica preocupant que l'ambaixador Arias hagi sigut un dels ambaixadors que no ha esmentat els drets humans. Uns quants sí, que ho van mencionar, fins i tot (Seria / serà Síria ??), els va esmentar, segons em va dir un col·lega meu que va assistir al debat.

L'ambaixador Arias no ho va mencionar, però crec que amb l'ajuda dels nostres col·legues espanyols potser podríem aconseguir alguna cosa fent més pressió i amb més èxit perquè el Comitè del Consell de Seguretat inclogui els drets humans en el seu treball.

Moltes gràcies.

Aplaudiments

Moderadora

Moltes gràcies, Joanna. Aquesta representació de la presidència d'Espanya per part d'Inocencio Arias ens tranquil·litza a tots. (*Rialles.*)

Només voldria afegir a la seva presentació –que abans no ho he dit– és que es nota en la manera de com ha fet la seva presentació i ha programat el seu informe que és periodista, del qual me'n felicito molt, polonesa i, a més, és organitzadora de la reunió del Consell de Seguretat dedicada a operacions de manteniment de la pau i els drets humans, i, com ella mateixa ha dit, també és directora del Comitè Internacional d'ONG sobre els Drets Humans amb estatut consultiu del Consell.

Abans de passar a presentar Gabriela, una nota de l'organització. Diu que a la planta baixa tots els assistents ja poden recollir els diplomes d'assistència. També em diuen que al final d'aquest col·loqui hi haurà un aperitiu que també és molt gratificant.

I passo a presentar, de nou, Gabriela Rodríguez que és la relatora especial sobre els drets humans d'emigrants de l'Oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans a Ginebra. És natural de Costa Rica..., ah!, doncs, informació errònia, té la doble nacionalitat..., així està bé, això es... El seu treball professional s'ha centrat en el camp dels serveis psicosocials de la gent refugiada i immigrant. És expresidenta d'ARMIF, l'Associació Regional sobre Immigracions Forçades a Amèrica Central i Mèxic, i directora de Productor, una agència de desenvolupament de Costa Rica. Durant molts anys ha treballat a l'agència francesa FIMADE, d'atenció a la població refugiada xilena. I això és tot, però abans de passar a la teva ponència, només volia dir, senyora, com són de necessàries les Nacions Unides, perquè és l'únic marc en què els drets humans almenys es poden reclamar i es poden defensar. Gabriela, quan tu vulguis. Anem una mica curts de temps, però, bé, crec que tenim 20, 25 minuts abans de començar el col·loqui.

Gabriela Rodriguez

Relatora Especial sobre els drets humans dels migrants a l'Oficina de l'Alt Comissionat pels Drets Humans

Els drets dels immigrants en un món globalitzat

(traducció literal)

Estic contenta que siguem tres dones a la taula. Jo sóc xilena, vaig ser xilena refugiada a França i també tinc la nacionalitat costa-riquenya. Sóc psicòloga i els estats membres de la Comissió dels Drets Humans de les Nacions Unides m'han donat un

mandat pel qual rebem de l'Oficina de l'Alt Comissionat el servei tècnic. En aquesta oportunitat, doncs, vull agrair-los la invitació que m'han fet; particularment és la segona vegada que vinc de visita aquí a Barcelona i considero que és bastant important per al mandat que m'han encarregat, que és un mandat a escala mundial sobre els drets humans dels migrants. Volia dir-los també, arran del que deia la meua companya, que hi ha diferents mecanismes de les Nacions Unides.

Últimament, també hem estat treballant en el tema de l'antiterrorisme. Després de l'11 de setembre vam fer una declaració; jo, particularment, vaig fer una declaració sobre la confusió que existeix entre el terrorisme i la immigració. Jo crec que a mesura que vagi parlant sobre el tema que m'ocupa en aquest moment, podem després anar contestant les preguntes sobre aquesta relació que estableixen algunes autoritats. No oblidin que la migració és el meu tema i els drets humans hi estan dins, millor dit, del Ministeri d'Interior, de Justícia i del Ministeri de Relacions Exteriors. Per tant, és un tema nou a les Nacions Unides, però també és un tema que toca la seguretat: la seguretat de les fronteres, la seguretat de l'Estat. I em sembla que és un gran repte que tinc com a dona i com a llatinoamericana.

La migració és un fenomen inherent a la globalització. Actualment, hi ha un nombre molt important de persones, com mai n'hi ha hagut, que viuen fora del seu país des del seu naixement. Segons les recents estadístiques de l'any 2000, hi ha de 175 a 180 milions de persones que viuen fora del lloc on van néixer. D'aquesta xifra, prop de 158 milions són migrants. Aproximadament 16 milions són refugiats amb estatus i 900.000 són persones que són demandants d'asil. Això és important encara que ho fem servir en l'àmbit de la conceptualització, perquè hi ha una tendència en dir sempre refugiats als desplaçats o migrants. Jo crec que és millor, almenys en un cert nivell d'actualitat, que tinguem clar de què estem parlant.

La normalització està afectant el caràcter i l'impacte de la migració. Els fets i les imatges viatgen molt ràpidament i també aporten informació, no sempre exacta, sobre les oportunitats econòmiques que hi ha en altres parts del món. El cost reduït dels viatges, l'existència de la tecnologia de la informació o la comunicació que permeten mantenir el contacte amb la família i la cultura del país d'origen han permès que la migració transnacional fos més viable.

A causa de la integració i la liberalització financera, la transferència de remeses a l'estranger és més barata, en principi. La tendència a implementar una política d'immigració restrictiva accessible a l'immigrant als serveis socials és innegable. No obstant això, la immigració, incloent-hi la immigració irregular o indocumentada –o sense papers, com diuen aquí–, continua creixent a tot el món.

Els grans fluxos migratoris han anat acompanyats, en els països de destí, de prejudicis i a vegades violència contra els o les immigrants. Hi ha molts ciutadans que veuen els immigrants com a amenaces o competències en el mercat de treball, que posseeixen i transporten cultures alienes i, en general, com a estrangers que han de ser controlats. No s'oblidin que hi ha una convenció que protegeix els refugiats, però per als immigrants hi ha un control.

En aquest món globalitzat la informació es difon, com els deia, de manera gairebé immediata. Sens dubte, això és gràcies a les noves tecnologies, però les noves

tecnologies també poden ser emprades per protegir els drets dels immigrants, però també, malauradament, per a estigmatitzar-los i generar, diguem, tecnologia de la comunicació racista o xenòfoba. També els mitjans de comunicació, de vegades, han distorsionat els efectes de la migració. Algunes vegades es responsabilitza els immigrants dels col·lapses en els sistemes sanitaris, de l'ensenyament i de la seguretat social en els països d'acollida, quan en realitat moltes vegades aquests col·lapses són deguts a reduccions per part de l'Estat. Aquestes i altres visions ha fet que en moltes regions s'hagin produït reaccions violentes contra els immigrants. L'envelliment de la població del món industrialitzat pot provocar un augment substancial de la demanda de treball en aquests països. Alhora, en els països d'origen de la migració depenen més que mai de les remeses per mantenir les necessitats bàsiques, per fomentar directament o indirectament la inversió al desenvolupament. La migració és una qüestió clau per als països d'origen i de destí.

Aquesta situació ha de fomentar la cooperació internacional en aquest camp, i la protecció dels drets humans dels immigrants ha de ser part integrant del diàleg binacional, internacional i regional. L'honorabilitat és una de les principals característiques que descriu la situació. A causa de les circumstàncies especials que es donen en la migració, els migrants estan exposats a la *trata*, al tràfic. Em referiré a la *trata*. ¿Com en diu en espanyol *trata* o tràfic? Com saben en anglès la *trata* se'n diu *trafficking* i el tràfic o pas il·lícit de fronteres se'n diu *smugglers*. Parlarem, doncs, de *trata* i de tràfic, però crec que ja ens entendrem.

Aquests immigrants poden caure a les mans de grups criminals i xarxes de tràfic de persones que obliguen als immigrants a fer treballs sexuals denigrants i treballs domèstics esclavitzants, entre d'altres. És important assenyalar que en el cas dels treballs sexuals forçats s'hi involucren cada vegada més menors, nens i nenes o joves acompanyats.

En el cas de la migració irregular, la *trata* i el tràfic, hi ha hagut moltíssims migrants que han perdut la vida en intentar creuar les fronteres de forma irregular. En alguns casos, existeix un ús excessiu de la força per part dels funcionaris i la policia d'immigració. Hi ha persones que han mort ofegades o perquè els vaixells o les *pateres*, –com diuen aquí– s'han enfonsat, en què viatjaven immigrants que estaven en les mans dels agents del crim internacional organitzat. També han mort immigrants en zones desèrtiques i gelades a causa d'hipotèrmia o de deshidratació. He estat informada, també, de casos de mort d'immigrants per asfíxia en ser transportats per via terrestre en contenidors. També he rebut notícies de casos d'immigrants que moren a conseqüència de tortures practicades durant els interrogatoris en què se'ls vincula constantment amb el terrorisme, així com també la corrupció de funcionaris que els amenacen o els fan xantatge mitjançant cobraments indeguts als serveis d'immigració.

La *trata* d'immigrants amb tota la violació dels drets humans que això implica, ha estat una de les meves preocupacions més fonamentals des que vaig començar el treball com a relator especial. Des de la perspectiva dels drets humans cal assenyalar la importància d'abordar dos conceptes en el context del fenomen migratori internacional: la *trata* de persones i el tràfic il·lícit d'immigrants o pas clandestí de fronteres. Em sembla que és important tenir aquesta conceptualització clara en termes del que passa pels treballs d'*advocacy*, de *lobbying*, diguem, en drets humans.

Tal com es defineix en l'article 3 del protocol per a prevenir sancions i reprimir la *trata* de persones, especialment dones i nens, en la convenció de les Nacions Unides contra el crim internacional organitzat, s'entén per *trata* la captació, el transport i el trasllat, l'acolliment o la recepció de persones, recurrent a l'amenaça i a l'ús de la força o altra forma de coacció, al rapté, al frau, a l'engany, a l'abús de poder o d'una situació de vulnerabilitat o la concepció o de la recepció de pagaments en benefici per a obtenir el consentiment d'una persona en aquest sentit. Per una altra banda, l'article 3 del protocol parla del tràfic il·lícit d'emigrants per terra, mar i aire i que complementa la mateixa convenció i defineix el tràfic il·lícit com el pas il·lícit de fronteres on les persones paguen o lliuren els seus documents per ser transportades i moltes vegades són abandonades pel camí, però que han pagat, diguem, voluntàriament. Caldria veure si tan voluntàriament va ser, quines van ser les condicions en el seu país d'origen, però diguem que així ve definit a la llei, en el dret internacional.

Voldria emfatitzar que, malauradament, en molts casos ambdós conceptes s'interrelacionen. Això ho dic perquè, per exemple, els Estats Units de Nord-amèrica, en la lluita antiterrorista, per exemple en la persecució de les persones que han passat il·lícitament les fronteres..., vostès ja ho coneixen aquí també. Però el tema és que es vincula moltes vegades persones que són víctimes i se les tracta com a delinqüents. Aleshores, en aquest sentit, em sembla que les violacions dels drets humans de las poblacions emigrants en aquest moment, per a mi són una forma contemporània de violació dels drets humans, una forma contemporània en el marc d'aquest procés migratori.

Segons les dades de l'OIM, aproximadament quatre milions de persones són víctimes de la *trata* en el món. També he observat amb inquietud l'ús dels canals de la immigració irregular per molts menors, nens i nenes i joves adolescents no acompanyats. Les dones i els joves, així com els nens en països amb poc nivell de desenvolupament són particularment susceptibles de caure en aquestes xarxes de la *trata*.

En una visita que fa poc, no tant, vaig fer a Mèxic, a la frontera amb Guatemala, a la frontera amb els Estats Units, vaig poder veure la gran tragèdia que significava per a moltes persones d'Amèrica Llatina, però també per a persones asiàtiques, africanes i del món àrab, intentar passar cap als Estats Units. Aleshores, tot el que està passant en aquests llocs, fins i tot la militarització de la frontera, els centres a càrrec de l'exercit, per exemple, mexicà, l'acord binacional i justament en el marc de la seguretat nacional i la seguretat regional és interessant que ho fem servir com a informació quan estem tractant tots aquests temes, i no associéssim el tema com si es tractés de l'emigrant econòmic.

En la jornada d'ahir se us va parlar del neoliberalisme i la situació existent. Jo crec que és exactament una conseqüència a nivell de drets humans del que s'està vivint políticament en aquest moment. Passa el mateix en el cas dels refugiats. Si vostès se n'adonen, cada vegada tenim menys refugiats i cada vegada més els estats donen menys estatus de refugiat als demandants d'asil. Cada vegada més són tractats com a immigrants irregulars, per tant, terroristes en potència. És per això que és important que tinguem, que fem servir aquesta conceptualització i aquest marc conceptual per analitzar la nostra situació més enllà de la teoria.

Per exemple, a l'Equador vaig rebre informació sobre la suposada existència d'una xarxa de *trata* de menors equatorians, especialment indígenes, per a la indústria del sexe en el Japó via els transatlàntics, els viatges amb creuers: els japonesos s'apropen a les costes equatorianes i ofereixen..., intenten buscar nenes menors o adolescents per emportar-se-les al Japó. He rebut també informació sobre l'existència de xarxes de *trata* de dones aquí a Europa, des dels països d'Europa de l'est cap als països d'occident; de dones filipines cap al Japó i Malàisia i també cap a Europa i als Estats Units d'Amèrica on existeix un gran consum d'aquest tipus de barbàrie.

Els familiars dels emigrants m'han assenyalat la desaparició, m'han informat de la desaparició dels seus familiars en països de trànsit. Aquest també és un país de trànsit, no? El tema és que molts d'aquests emigrants van sense papers, i el tema és com es pot reclamar un parent si no saben amb quina identitat estan viatjant. Hi ha una sèrie de situacions que van molt més enllà del que nosaltres mateixos pensem quan col·laborem amb un presoner en una presó. Moltes vegades, en la intimitat, conversant amb mi en una visita em diuen: No sóc equatorià; no sóc colombiana; de veritat que sóc colombiana, però estic aquí com si fos guatemalenca perquè només vull que m'exportin cap a Guatemala. Hi ha tota una sèrie de situacions de no identitat, diguem-ne, ben delicades i summament vulnerables sobre aquest tema actual.

Passa el mateix amb els cadàvers. Molts cadàvers de persones que han mort en el camí no poden ser reconeguts. També m'ha tocat, perquè està en el mandat i en la resolució que correspon al meu mandat, el tràfic d'òrgans, que n'hi ha molt, de tràfic, per exemple, molts cadàvers d'immigrants indocumentats, joves que estan arribant sense òrgans als seus països d'origen. Em refereixo particularment a casos en què hem rebut denuncia directa a Sri Lanka.

També voldria subratllar las condicions de famílies d'emigrants que utilitzen les vies clandestines en els països d'origen. He pogut veure nombrosos casos de familiars, dones i nens, que han abusat d'ells en les seves comunitats d'origen pels usurers. Els amenacen de quedar-se els pocs béns que els queden i els fan firmar unes actes en blanc, perquè quan la persona arriba, si ho aconsegueix, a Europa, tingui un deute tan gran que els d'aquí se'ls pot obligar al que sigui; el que importa és que paguin el deute en el seu país d'origen. Hi ha molts nens menors que es queden al càrrec dels seus familiars i aquests abusen dels nens, fins i tot alguns parents arriben a l'incest; també abusen econòmicament perquè les remeses no van forçosament a aquesta família. La falta de desenvolupament a nivell local, l'exclusió social, que inclou la falta de mitjans formals per a l'obtenció de crèdits en molts països d'origen de l'emigració, fomenten el desenvolupament de xarxes informals de prestadors que fan préstecs en aquestes condicions.

Voldria parar-me un moment i invitar que reflexionéssim sobre el tema de la globalització: malauradament, el crim internacional organitzat funciona amb gran mobilitat a escala internacional i s'està transformant en una de les apostes que faciliten les formes contemporànies de violació dels drets humans. Les legislacions nacionals i internacionals han de tenir en compte els nivells d'impunitat de què gaudeixen aquestes xarxes. En el cas específic de la *trata* és molt difícil com a relator especial dels drets humans dels immigrants trobar-me davant de les víctimes i que se les estigui tractant com a criminals. En les presons o en els llocs on jo faig visites, en què em toca fer visites oficials, em trobo moltes vegades amb dones víctimes que finalment les estan

tractant com a criminals en aquest país i són deportades al seu país també com a criminals

En el marc de la immigració laboral –em sembla que és també un altre tema que hi ha aquí, a Barcelona, a Espanya en general– existeix l'explotació per part dels empresaris, amos i contractistes que paguen sous inferiors i que tenen unes jornades d'esclaus. Crec que treballs esclavitzants són una realitat; existeix també en el marc de la immigració, de la immigració laboral i, concretament, també a Espanya.

Aquí estic deixant algunes inquietuds que cal que veiem. A molts d'aquests treballadors clandestins moltes vegades l'amo els reté... o a les nenes, a les empleades de la llar els reté els seus papers migratoris per exercir un poder més gran sobre elles. En el cas de les dones immigrants la violència que hi ha contra elles és molt forta. El que passa en l'àmbit de les empleades de la llar –i és un tema que gairebé ningú en parla, no és un tema atractiu– tot transcorre en l'àmbit privat. Una dona aïllada, diguem, en l'àmbit privat, que s'abusa d'ella, moltes vegades és violada o colpejada, aquesta persona no té ningú amb qui pugui parlar, perquè l'única persona..., o sigui ella està dintre d'un marc totalment reservat. És per aquesta raó que és tan important que existeixin organitzacions de suport a l'immigrant, a les equatorianes, a les colombianes, a les persones d'Europa de l'est, on es puguin expressar i dir tot el que els passa.

En el cas de les dones que emigren voluntàriament, és cert que també moltes vegades se'ls canvia els termes del contracte. Em preocupa molt els visats que existeixen sobre “*entertainers*” en els països d'Àsia perquè realment la majoria de les dones formalitzen aquest contracte en el seu país d'origen, però quan arriben al país de destinació, aquest contracte que és legal és per a la prostitució forçada. No són persones que han sortit del seu país per a prostituir-se, sinó que les obliguen a fer-ho.

Durant els quatre anys que he exercit el meu mandat, m'he preocupat molt especialment de les dones empleades de la llar i de les dones amb aquests visats de “*entertainers*” que són milers de dones que surten en aquestes condicions. També m'he preocupat de l'estigmatització que estan patint les dones, particularment algunes llatinoamericanes, les dominicanes, les colombianes, aquí a Espanya i també a Amèrica Central, com a persones solament treballadores del sexe. Aleshores senten com una amenaça envers el país d'acollida que les vincula gairebé sempre amb la prostitució. I em sembla que hem d'anar molt en compte amb aquest tipus de discriminació i xenofòbia pel que està passant.

Per exemple, em preocupa Colòmbia. Colòmbia té més de dos milions de persones que viuen fora. I sempre estem parlant de desplaçats interns de Colòmbia; d'acord, hem de parlar d'això, del gran risc que corre la gent dintre de Colòmbia, però estic veient molts colombians a tot el món, de qualsevol condició, força estigmatitzats i patint també discriminació.

En el cas dels menors no acompanyats em preocupa moltíssim les deportacions i expulsions que es fan de nens a mitjanit, expulsions de menors que no sé de quina nacionalitat són i que suposadament són del país veí. Vostès saben que hi ha emigracions que es tornen la persona i això no és una deportació, és una expulsió i és aquestes expulsions que es fan a la frontera. Vostè ve cap aquí i jo el torno cap allà.

Aleshores, hi ha una gran quantitat de persones que queden a la frontera sense cap protecció.

Tenim el tema dels drets de l'infant i veig com països que han firmat la convenció no l'estan respectant. Hi ha molts països en què neixen nens, fills d'immigrants indocumentats o fills d'immigrants documentats, com el Canadà per exemple, que no reconeixen la nacionalitat del pare o de la mare. Aleshores exporten la mare i poden deixar el nen al Canadà. Tot aquest tema de la reagrupació familiar en el cas dels immigrants no existeix.

Pel que fa a la detenció administrativa, i amb això vull acabar –tot i que per a mi és molt plaent estar aquí compartint amb vostès tot el que està passant també aquí. Perquè els centres de detenció administrativa per a immigrants –ho dic així, perquè no són necessàriament les presons–, o sigui que amb el temps he vist més justícia amb la gent que ha delinquit i que sí, que ha estat detinguda judicialment, que no pas amb les detencions administratives dels immigrants..., que els tenen en veritables presons i que són objecte de quantitat de violacions dels seus drets i també de maltractaments, tant psicològics com físics.

Aquest any jo presentaré la pròxima setmana a la Comissió de Drets Humans tot el tema de la detenció administrativa i el que significa. És una mica com el que passa amb la llei antiterrorista, és aquest camp on els drets humans aparentment no tenen res a veure, doncs això és el que hem aconseguit: que facin exactament el que vulguin amb un tipus de persona que realment no surten per a delinquir, sinó fonamentalment per trobar una vida més digna per als seus fills.

Voldria agrair-los, dir-los que va ser una invitació oficial del govern central d'Espanya i que en el mes de juny estaré aquí en el país, recurrent-lo, visitaré centres, presons, la frontera –seran tres setmanes– i em sembla que aprofito aquesta oportunitat, abans d'acabar, per felicitar-los per aquest tipus de reunió que hem tingut i de diàleg; em sembla que realment tot això ha estat cooperar. Vull citar-ho com una bona pràctica que realment tant la gent de la universitat com el govern municipal i també de la universitat i les ONG puguin discutir obertament temes que són tan importants i, a més, amb l'impacte que tenim en aquest moment amb tot el que està passant amb la guerra. No oblidem que la majoria de la gent que pot fer que els mitjans de comunicació els anomenin refugiats, els tractaran com a immigrants il·legals.

Moltes gràcies.

Marina Bru don pas al debat.

Moltíssimes gràcies, Gabriela per aquest esforç de concreció i d'extractar un treball tan interessant i important com el que portes i que està reflectit i que jo aconsellaria la seva difusió –tens les còpies– i que realment, és interessantíssim.

Bé, una vegada més els termes canvien: Immigració, delinqüència, terrorisme. Jo crec que ens hem de remuntar a la nostra Carta de Fundació de les Nacions Unides que diu: Nosaltres, els pobles del món, estem tots en un lloc o un altre.

Queden alguns, molts pocs minuts, queden uns vint minuts per fer un col·loqui. Vint minuts. Molt bé, mitja hora, tenim mitja hora que espero que puguem aprofitar. Si m'ho haguessin dit abans no t'hagués tallat. (*Rialles.*) Aleshores, obrim un torn de preguntes. Crec que seria interessant que diguin el nom a la persona a la qual es volen dirigir i com que tenim més temps del que jo em pensava, fem un torn de dues preguntes i així contesten i després fem un altre torn.

Vicenç Fisas

Sí, Gabriela, com a coorganitzador, Gabriela, el que et faltava ho pots explicar ara amb tranquil·litat en uns minuts més, si vols. I un prec: aquest matí i ahir hem estat presumint que Barcelona té un rècord mundial de mobilització per la pau i n'estem molt satisfets. Però tenim un altre rècord mundial que és el tracte denigrant que la Delegació del Govern té envers els immigrants quan han de fer cues d'hores i a vegades de dies davant les seves portes per tramitar els papers, així com l'Oficina d'Internament de la ciutat de Barcelona. Crec que en el proper viatge que has de fer a Espanya no has d'oblidar una visita a Barcelona per denunciar aquest aspecte que no té res a veure amb la pau i sí, amb la vulneració dels drets humans.

Em sembla, Gabriela, que pots contestar, perquè realment hi ha una mica més de temps, llavors, crec que pots contestar una pregunta i una resposta.

Gabriela Rodriguez

Aquest mecanisme de les Nacions Unides funciona així: és important per a nosaltres rebre denúncies. Jo, d'Espanya tinc moltes denúncies. El govern central m'ha contestat les denúncies que jo he tramitat, diguem que tramita la meva oficina amb el suport que m'ha donat l'Alt Comissionat per als Drets Humans. Quan jo vaig dir-los que venia a Barcelona en visita oficial, perquè és així –Espanya té oberta una invitació, però no perquè m'hagin invitat, sinó perquè vaig ser jo que els vaig dir, a través de la meva oficina, que hi estava interessada. Llavors em van preguntar per què m'interessava tant, si jo ja havia vingut moltes vegades. I jo els vaig dir: justament....

I també hi ha una certa precaució, certament, pel fet que vinc ara el juny. La meva visita a Mèxic i a Estats Units va ser força dura; l'informe Mèxic crec que ha estat un gran esforç que hem fet; és un informe que les ONG també han quedat molt contentes; que no va ser gens fàcil, o sigui... M'imagino que aquí veuré coses semblants, encara que, per descomptat, res és igual.

A Filipines tampoc mai vaig imaginar el que em trobaria, on havia guerrilla musulmana a prop de Malàisia i en situacions increïbles, on tot està barrejat amb la immigració.

En el cas de Barcelona, doncs, vindré a Barcelona. La fórmula es que jo visito el govern, i l'Oficina a Ginebra fa l'Agenda, però me la presenten per veure si el relator considera que està bé o si jo vull veure algunes coses més concretament. En la visita, visitaré el que el govern em demani que visiti i el que jo dic que vull visitar, les presons o els centres de detenció –no sé com n'hi diuen aquí. Tinc dret a estar sola dins amb els immigrants, o sigui que no hi ha ningú que m'hagi d'acompanyar, encara que insisteixin en fer-ho. Però pot ser que m'acompanyin fins a l'entrada. No reviso solament –que sí

que és important que vegi si mengen bé–, però a mi el que m’interessa també és quina qualitat de vida tenen, de quina cosa se’ls acusa i també parlar profundament amb les autoritats d’immigració en el sentit del que significa la violació administrativa d’una llei, perquè la persona que està sense papers no és un criminal. Ha violat la Llei d’immigració, però no és una persona que ha delinquit. En aquest sentit, em sembla que la visita a Espanya serà molt important, i particularment a Barcelona on tinc una agenda molt llarga. Crec que en total seran gairebé tres setmanes en tot el país, no aquí, però sí, he tingut més o menys pressions pel que fa a l’agenda.

També visitaré el Marroc. M’interessa visitar el Marroc com a porta d’entrada cap aquí; el tema del canal i després aquí també l’entrada cap a Europa.

Pregunta

Bé, jo voldria preguntar per què s’ha fet un diagnòstic que reflecteix la situació de l’immigrant en els països del centre..., en els països del primer món, però a més del diagnòstic quines són les polítiques que realment existeixen per entrar a protegir els immigrants en el primer món? Perquè els immigrants arriben –arribem– en aquests països per raons ja siguin econòmiques, polítiques i busquen un lloc on viure d’una manera més amable. I el que ens trobem és una societat antipàtica, una societat que no es convoca com es convoca al voltant d’un tema com la pau, sinó els immigrants són tot el contrari. Són un risc o ho veuen com això, ja sigui a nivell laboral o a nivell de la seguretat, perquè s’associen amb aquestes dues coses: restar possibilitats o generar violència. I trobem una normativa que cada vegada és més restrictiva amb l’immigrant que cada vegada el margina més. Són polítiques d’àmbit europeu, perquè la política és a escala d’Europa. Aquí, a Espanya, cada vegada la legislació és molt més restrictiva, resta possibilitat i només es veu l’immigrant com un element instrumentalitzat per posar-lo a treballar en aquells treballs que els espanyols no volen o no tenen la possibilitat de poder-los rendibilitzar millor a l’empresa o en el camp d’un producte.

Gabriela Rodríguez

Bé, mira. Jo crec que en el tema de la immigració a les Nacions Unides... la meva història..., jo no sóc funcionaria de la burocràcia de les Nacions Unides. Respecto molt l’organització, però la meva història és una altra. Vaig ser nomenada pels estats; no és el mateix tenir un mandat que ser de l’“staff”. Jo crec que les polítiques les fem nosaltres. Nosaltres som part de l’estat. La societat civil, les universitats, els empleats, els treballadors som part d’un estat, aleshores, considero que aquest tema –perquè sóc xilena, vaig estar refugiada a França durant molts anys, ara visc a Amèrica Central, per això tinc dues nacionalitats– nosaltres ens hem dedicat molt en certa part del món a tenir molta simpatia i acollida envers els refugiats polítics. T’ho dic amb coneixement de causa. Ara, però, quan es diu colombià o equatorià hi ha una llei antiterrorista que es colombo-equatoriana que es diu Ludeco o una cosa així. Que està funcionant, ja que els grups insurrectes amb armes a Colòmbia han estat assignats terroristes, per tant, els equatorians se suposa que també.

Jo penso que..., t’ho dic per experiència, he observat com un endormiscament de la solidaritat; sí, la idea de la pau, naturalment, això sí que ens fa reaccionar vivament. En aquest tema, però, que és un tema tan dramàtic, com he intentat dir-vos-ho

més o menys ràpidament, les violacions dels drets humans que jo estic observant, l'exclusió social de la gent, la marginació, l'estigmatització, la utilització de les persones és quelcom increïble. No hi ha hagut una solidaritat, diguem-ne, adequada davant d'aquest tema. Fins i tot, algunes ONG internacionals no han simpatitzat molt en el tema de la migració, fonamentalment més –perquè es coneixia més– el tema de refugi, dels desplaçats, però els emigrants, com dient: són emigrants econòmics, quan sabem que molta de la gent que apareix com a emigrant econòmic... Et posaré un exemple: la gent de Birmània, que està a Tailàndia, els que estan com a refugiats són poquíssims, la majoria està com a immigrant indocumentat; o aquí mateix, molta gent colombiana està com a immigrant regular, estudiant o el que sigui i sabem que són persones que van ser amenaçades o abusades.

Aleshores, en aquest canvi de la situació real dels drets humans en el món, no només en certa regió del món, hem de tenir també un despertar en l'àmbit de les universitats, de les associacions civils. Bé, aquí a Barcelona ja saben per què tenen el problema, te n'adones?, però si no l'haguessin tingut, potser estaríem analitzant situacions de perspectives, que ens recorden una mica abans de la caiguda del mur de Berlín. Jo, això, ho he observat i malauradament ho he palpat en molts països. Jo sento que els migrants que es troben detinguts o esperant ser expulsats, he vist com els tracten i es moren abans de ser deportats, perquè els han tingut amarrats de la manera... Gent de l'Argentina, gent de diferents països que surten de tal manera amarrats que s'ha asfixiat, per deportar-los, millor dit, per expulsar-los, perquè la deportació és un procés jurídic, és un procés legal, diguem-ne. Però, en general, no hi ha una sensibilitat al voltant d'això, no hi ha la suficient sensibilitat.

Jo espero, i sí, ho crec, perquè si a Espanya existeix el Human Rights Watch, Amnistia Internacional, que han fet diversos documents, els ha enviat, també, a l'Oficina de l'Alt Comissionat i, de fet, la societat espanyola s'hi ha involucrat. Crec que és important que així com estem contra la guerra i com han tractat a la gent, insisteixo: a Iran, per exemple, dels dos milions que hi ha, són aproximadament uns cent mil que consideren refugiats de l'Afganistan. Els altres, els mateixos iranians, les autoritats iranianes em diuen que són immigrants econòmics. Com tractaran ara els refugiats de l'Iraq? Crec que nosaltres també hem de ser àgils per fer una lectura del que està passant amb aquests horrors i on hem de posar el dit a la nafra.

Ara et toca a tu.

La pregunta no és senzilla, en un món en què cada vegada més els conflictes interns pel que fa als conflictes armats internacionals i on s'ha desenvolupat tota una infraestructura jurídica per atendre conflictes internacionals i no tant interns, per exemple el cas dels refugiats referent als desplaçats interns. La pregunta és si estem treballant des de les Nacions Unides, des de les ONG de drets humans a escala internacional per desenvolupar eines efectives de protecció dels drets humans de les víctimes d'aquests conflictes interns i per recolzar el dret que col·lectius d'aquests països en conflicte tenen per exercir la resistència a la guerra, per mantenir-se al marge del conflicte o almenys per ser respectat pels bàndols enfrontats.

Fins a quin punt, a escala internacional –i després de l'onze de setembre on és molt més difícil convocar la solidaritat dels estats pel que fa a processos locals de resistència civil a l'interior de diferents països– s'està treballant per desenvolupar aquest tipus d'eines

que puguin, d'alguna manera, garantir que la població civil, en un context de conflicte armat, pugui mantenir-se una mica al marge del conflicte?

Joanna Weschler

El diagnòstic que acabes de fer és molt encertat, perquè, efectivament, ara ens trobem en una situació que la majoria dels conflictes són conflictes interns i la infraestructura internacional, per exemple, el mateix Consell de Seguretat va ser creat quan els conflictes van ser internacionals i ara, a part de la situació molt actual, n'hi ha molt pocs, d'internacionals.

És una mica curiós, pel que fa als drets humans i als conflictes és un concepte relativament nou, el treball dels drets humans dins d'uns conflictes. Human Rights Watch em sembla que va ser una de les primeres organitzacions internacionals importants de drets humans que va adoptar, des del començament del nostre mandat, les situacions de conflicte, tant dels conflictes internacionals com sobretot dels interns. Després, altres organitzacions també seguien adoptant el seus mandats per ocupar-se d'aquests temes.

Una de les coses que des de fa anys estem fent, és fer que el Consell de Seguretat accepti que té alguna cosa a veure amb els drets humans; que els drets humans estan íntimament relacionats amb les qüestions de seguretat. I hi ha hagut algun canvi. Fa uns cinc o sis anys no es podia parlar amb el Consell de Seguretat de les seves resolucions dels drets humans. Els diplomàtics amb els quals jo he parlat em deien que quan es pronunciaven aquestes dues paraules, alguns dels ambaixadors es despertaven. Es veien llums vermelles pertot arreu.

Després, de mica en mica, van començar a entrar els temes de drets humans quan va esclatar la situació de Timor Oriental. Era la primera vegada que l'Alta Comissionada finalment va poder parlar amb el Consell de Seguretat. Van haver-hi les primeres resolucions del Consell de Seguretat que tenien un enfocament purament de drets humans. Per exemple, la resolució del mes de setembre del 99 sobre la protecció dels civils en el conflicte armat. Després varen seguir diverses resolucions sobre els infants en el conflicte armat i sobre les dones com a grups particularment vulnerables. I després va arribar l'onze de setembre que, d'alguna manera, va frenar aquest procés. No el va frenar del tot, perquè se segueix discutint, el tema. Ja no és com un tabú per als polítics, almenys, consideren els drets humans una part del panorama i un factor molt important, per exemple, en acabar els conflictes, perquè és una cosa que només s'ha acceptat recentment, que si tu tens unes negociacions de pau i deixes els drets humans a la responsabilitat de..., els abusos més greus sense tocar, la teva pau no durarà. La gent firma els tractats perquè els convé i, per exemple, si s'aconsegueix rearmar el conflicte comença d'una altra manera. Angola va ser l'exemple probablement més dolorós d'aquesta guerra que tenia diversos "tractats", i després tornava a començar.

Pel que fa a la participació de la societat civil dels països en conflicte. Aquest és un tema molt complicat, perquè alguns conflictes la societat civil està tan ferida que li costa molt organitzar-se. Segons la nostra experiència, però, l'experiència dels meus col·legues que treballen recollint informació, fent investigacions en diverses situacions de postconflicte, tractant els drets humans, parlant dels abusos que hi ha hagut, tractant als pitjors abusadors d'una manera adequada, és a dir, a través del sistema de justícia, és

una cosa importantíssima i que té també un efecte terapèutic i ajuda la gent a tornar a la normalitat. Si això no es fa, a vegades la normalitat no arriba mai.

Gabriela Rodríguez:

Jo també entenc la teva inquietud. Em sembla que el tema dels drets humans actualment –i per això és important aquest col·loqui– en el cas de l'emigració, terrorisme, drets humans a mi, particularment, he de dialogar amb les autoritats de seguretat, d'intel·ligència, de policia, de l'exèrcit. M'entens? O sigui, que això és nou en les Nacions Unides.

També tenim la possibilitat de presentar a..., hi ha una fórmula que es diu..., que presentem els relators al Consell de Seguretat quan ens ho demanen. Aquesta auditoria es presenta, per exemple, també a l'Assemblea General. El tema dels drets humans ja no s'hi oposen, però jo noto a vegades una pugna entre les cancelleries de Relacions Exteriors i el Ministeri de l'Interior. En el cas de l'emigració et parlaran sempre de la sobirania de l'Estat per controlar la seva frontera.

Però a mi em sembla que és molt interessant que nosaltres anem desenvolupant també una cultura de diàleg amb aquest tipus d'autoritats, perquè ho hem deixat durant anys, que aquestes autoritats s'ocupin només de la repressió i que la política exterior sigui aquesta política més *light*, què sé jo, de drets humans. Sí, em sembla que s'ha començat a aconseguir parlar de coses més profundes ara en l'àmbit d'un país en conflicte, la participació de la societat civil –i particularment a Colòmbia– és molt important.

S'està aconseguint negociar, també aconseguim ser més participatius, amb tot el que això significa per als actors de la violència, i amb tot el que significa per als grups que s'han alçat amb les armes i per als paramilitars, especialment. Però, sí, s'aconsegueix que hi hagi gent que estigui treballant en processos per a la pau. Et donaré un exemple: programes per a salvar les vides de les persones amenaçades a Colòmbia –jo vaig participar en un d'aquestes–, on hi havia les ONG, hi havia l'exercit, la policia i els sindicats. Aleshores, cal treure ràpidament gent del país? Es treu. Però hem de tenir una capacitat en el moment actual, no dic de negociació, sinó que arribem a parlar per a salvar vides. És d'això, que es tracta, perquè si no, si arribem en aquesta confrontació dels pols extrems, els bons i els dolents, així poden seguir... Jo crec que hem de desenvolupar una capacitat de diàleg, en aquesta dita resolució –no era una resolució pacífica de conflictes, li van donar un altre nom a la gent que concerta certes situacions en un diàleg–, hem d'aprendre a dialogar cada vegada més.

A mi em costa, de vegades, treballar amb el Departament de Justícia i dir-los: i vostè no se sent malament pel fet de ser els torturadors, vostès? Perquè els migrants, i amb això vull acabar, estan sols. No hi ha ONG que els vagi a veure, almenys a les presons. Tant de bo!, que quan visiti Espanya em diguin que sí, que hi ha gent que els va a visitar. A la majoria dels països que he visitat ningú els va a veure. En aquest cas tens l'autoritat repressiva i el migrant. I després les lleis exteriors que et diuen altres coses, però que no es compleixen.

Abans de continuar tinc dues preguntes, tres. Voldria saber si n'hi ha alguna més per si..., tres preguntes més per poder distribuir el temps.

Gràcies, m'han agradat moltíssim aquestes ponències. Joanna, m'ha interessat molt el fet que després de cent definicions finalment es pugui dir què és el terrorisme. Potser la dificultat bàsica ve del fet que no hi ha regles fixes o regles universals per a definir el terrorisme. Sinó, l'eix del terrorista de referència és justament l'onze de setembre i que es podria qualificar aquesta guerra actual de l'Iraq com un acte terrorista, també. Es podria dir així, perquè a fi de comptes això és el que està passant, no? És un terrorisme.

I després, si hi hagués una agressió contra Estats Units per a castigar-los per aquest acte de terrorisme que Estats Units han fet contra l'Iraq no es podrien també qualificar aquests actes de terrorisme o no? O sigui, les dificultats de definir el terrorisme ve del fet que té una dimensió política i no té un contingut universal que sigui vàlid per a tothom.

Per exemple, per tant, si es produís un acord entre països rics i països en desenvolupament, com es podria fer per a evitar que aquests països rics tinguin tant de poder sobre els pobres? Per a evitar, lògicament, el tema del terrorisme.

I a la Gabriela voldria comentar-li el tema del principi de llibertat de circulació. Es pot pensar, es pot considerar que un dels drets de l'home és la llibertat de circulació? No pensa vostè que la instauració dels visats en realitat està bloquejant els fluxos de població que sempre han existit a totes les èpoques? Hi ha hagut fluxos per tot el món, de la població; i el fet que es fa aquesta barrera artificial que és un visat, en el fons, crea una nova forma de crim, una infracció que abans no existia i que impedeix a la gent a desplaçar-se. Tant per la immigració com pel terrorisme: no creu vostè que tota aquesta problemàtica són coses que estan passades a un ordre mundial absolutament antiquat i que a més crea ciutadans de primera categoria i ciutadans de segona categoria. No ho veu així vostè?

Joanna Weschler:

Moltes gràcies pels teus comentaris. Sí, jo estic molt d'acord amb el que dius, que el terrorisme, una de les raons per la qual és tan difícil posar-se d'acord en la definició del terrorisme és que té un valor polític, té un contingut polític molt fort, el terrorisme. Pel que fa a les cent o més de cent, perquè la relatora de la Subcomissió de Drets Humans em sembla que ja ha arribat als 130 i escaig, de definicions, em sembla que un factor comú d'aquestes definicions és que tenen totes un element d'actuació no estatal. Així, doncs, les agressions entre els estats probablement no cabrien en aquesta definició. No obstant això, es pot també observar que l'onze de setembre ha estat un moment importantíssim i a partir d'aquell moment cap endavant ho determina tot pel que fa al tractament internacional del terrorisme.

Per exemple, just després de l'onze de setembre es va tornar a emprendre, d'una manera molt enèrgica, el treball d'un comitè ad hoc de l'ONU per elaborar una convenció sobre el terrorisme. Van transcórrer moltes hores de discussions, la qual cosa va frenar el procés, perquè no hi va haver acord,. Perquè precisament diversos països ho veuen políticament d'una manera diferent i no hi ha forma d'arribar a un acord. Hi va haver un altre període de sessions el gener de l'any passat i es va arribar a zero; i ara em sembla que aquest dilluns va començar una altra sessió i veurem si arriben a qualsevol acord.

Jo diria que la guerra de l'Iraq té a veure amb la lluita contra el terrorisme, perquè hem sentit parlar que la guerra forma part de la guerra contra el terrorisme i, de moment, no hi ha cap prova que això tingués alguna cosa a veure amb la guerra contra el terrorisme; no s'han portat proves fidedignes, pràcticament gairebé cap que el govern de Saddam Hussein tingués res a veure amb Al Qaeda. Se'l pot acusar d'un munt de coses; per exemple, Human Rights Watch fa més de deus anys que està documentant els abusos absolutament espantosos de Saddam, però molts d'aquests els va fer potser no amb el suport, però amb el ple coneixement de diversos països occidentals sense que aquests països diguessin ni una sola paraula quan matava els kurds, quan matava els presos, quan executava els opositors, quan desapareixien els membres de la intel·ligència iraquiana; és a dir, que hi ha un munt de coses dolentes a Iraq Però no sé...el fet del terrorisme senzillament no sembla que funcioni, no qualla.

Una pregunta per a tu.

Gabriela Rodríguez:

Intentaré respondre ben ràpid. en principi, la llibertat de circulació jo crec que la Unió Europea en general, per al 2005, ja ha dissenyat des de fa almenys unes setmanes una política única de fronteres. És una realitat. Aquests són els acords i davant d'aquests acords em sembla que és important reaccionar d'una manera intel·ligent. Què passa amb els visats? És veritat, no només ho podem dir d'una manera poètica o sigui que són tanques reals; de fet, els Estats Units proposen murs altíssims, però que no hi hagi murs forma part del desert i, llavors, la gent hi passa. Però el tema és que sí, o sigui, que hi ha el tema de la seguretat de l'estat i la sobirania dels estats; per a algunes coses els estats tenen sobirania i per a altres coses, no. Dintre d'aquest marc, la imposició d'un visat – per exemple per als argentins ara, que abans no necessitaven– és, diguem-ne una possibilitat que ells tenen. El fan anar així. Llavors, com reacciona la societat davant d'aquest tipus d'imposicions que van tallant la llibertat de circulació? Jo et dono un exemple: a Mèxic, a Mèxic, hi ha “*retenes*”, en diuen així quan la policia para la gent, para els mateixos mexicans. Aleshores ja estem en un estat en què, definitivament, et paren, et demanen els papers i no hi ha ni herba ni res per l'estil. Encara més si són immigrants. Aleshores, la imposició de visat té que veure també amb el fet que la circulació s'està començant a restringir fins i tot per als mateixos nacionals, i encara més quan són pobres.

Em sembla que encara quedava una pregunta allà. Sí.

Bé, Gabriela, penso que quan vinguis a Espanya et trobaràs amb moltes coses. No et sorprenguis si veus que la política d'immigració que té el govern espanyol sigui molt semblant a la que va tenir a la guerra de l'Iraq, va donar suport al bombardeig i després va donar ajuda humanitària, fa el mateix. Tenim una Llei d'estrangeria completament coercitiva i dóna quantitat d'ajuda per als immigrants. En l'àmbit institucional passa el mateix. Per una banda et dono un cop i després t'ajudo, no? I jo penso que..., entenc que el mandat que tens és, primerament, per treballar en casos molt puntuals.

El que tu has parlat, enumerat, la *trata* de blanques, de tràfic, tot aquest tipus de coses que són més fàcils de detectar. Fàcils, i difícils dintre del complicat que pot ser. Em preocupen aquest tipus de problemes que, de sobte, són invisibles, que de sobte són difícils de detectar, perquè són el cas d'una persona específica i no és de tot un

col·lectiu. És la quantitat d'irregulars que estem aquí; bé, jo no sóc irregular, però em solidaritzo perquè ho he estat i ens trobem, de sobte, en situacions en què ets invisible, perquè la Llei d'estrangeria ni tan sols et reconeix com una persona que està aquí. Llavors, perds completament tots els drets que pots tenir.

Em preocupa el cas dels nens, específicament, que, per exemple recull la premsa. La natalitat a Espanya ha augmentat, almenys a Catalunya, ha augmentat un tant per cent i els immigrants han aportat un tant per cent. Doncs, molt bé, però són nens que neixen amb la condició d'il·legals. I són il·legals dins del mateix estat. I no tenen la possibilitat de tornar als seus països, perquè si tornen als seus països perden la possibilitat de tornar. No tenen la possibilitat de reagrupament familiar de veure als seus pares..., el pare ha quedat enrere, en un altre lloc, em preocupa, doncs, el tema dels nens.

I per acabar, penso que el tema de la immigració també l'hem de pensar no només dintre dels problemes que veiem ara, sinó tractant de projectar cap a on ens pot portar tota aquesta política que específicament tenim a Espanya. Perquè, per exemple, jo veig les normes que posen per als contingents per portar persones, diguem, de Colòmbia, per treballar en el camp, que és una manera que tenen per tractar de normalitzar el procés de la immigració, però que és el més semblant que he vist a l'esclavatge.

Jo sóc historiadora i quan vaig estudiar història veia les lleis sobre l'esclavatge: estan escollint joves entre tal i tal edat, tant de bo dones en edat de reproducció! El mateix Aznar l'any passat va dir que no volia que aquest país s'omplís de vells. Què volia dir amb això? No al reagrupament familiar; és important, llavors, que es destrueixin les famílies. Miro cap al futur i em dic: això va empitjorant. I és una violència completament estructural que cal començar a agafar-la i analitzar-la i també denunciar-la. Entenc que els casos específics són importants, però també és important intentar veure allò que no és visible.

Aplaudiments

Gabriela Rodríguez

Sí, em baso en el que tu suposes. Jo només descriu casos. Sempre tenim el temps limitat; et recomano que llegeixis els informes. Efectivament, els informes..., el primer informe es va emmarcar dintre del marc general de la invisibilitat i el subregistre dels indocumentats. Em sembla que és un primer dret, que es viola un dret fonamental, això de no ésser. És l'exemple que he donat una mica tràgic dels cadàvers, però són milers de cadàvers dels que parlo; i encara més, quan no el poden reconèixer, fins i tot està afectant psicològicament algun personal dels consolats dels països fronterers, perquè els pertoca de veure molts cadàvers.

Estem parlant dels nens, estam parlant de la vida, de l'esperança, efectivament, quan no tenim papers, no som. I, a més, estem en mans..., i allà, et dic, veig el vincle amb la *trata*, perquè els europeus, la Unió Europea té pànic amb la *trata*. I no s'adonen que ells, no casos particulars, sinó que són milers... el tema és que quan les persones estan indocumentades, són tractades així, com tu acabes de dir, són invisibilitzats totalment, te n'adones? Per tant, es fa qualsevol cosa, o sigui els treballs, diguem-ne, tipus esclavitzant, que t'escullen, tant de bo de l'Europa de l'Est, que siguis tècnic en no sé

què, si són asiàtiques, que siguin filipines. Hi ha una sèrie de coses que un, que no és beneit, se n'adona perfectament, per què volen una certa classe de gent.

Crec que això sí, ho hem de fer cada vegada més visible. Sí, els hi recomano, perquè aquesta tarda no podem veure-ho tot, perquè el tema és molt ampli, llegeixin els informes. El primer, el segon informe parla bastant d'això. Si t'adones, jo parlo de casos particulars, però el meu mandat és temàtic, o sigui, molt ampli i abraça drets civils i polítics i també econòmics, socials i culturals. Aleshores, sí, és important, anar d'allò que és general al que és particular i viceversa. Em sembla molt important també el que tu dius, perquè crec que cal rescatar-lo per a l'informe. S'ha de dir que, a part dels casos de denúncia que tinc, que m'arriben –i que els he de passar al govern–, i, en general, allò que passa amb la població sense papers i amb aquests nens que neixen en la clandestinitat, i, moltes vegades, se senten fins i tot avergonyits del seu origen.

Bé, sembla que ja no hi ha cap més pregunta.

Abans d'acabar aquesta sessió i de passar a la cloenda d'aquestes jornades per part del regidor de la Participació Ciutadana, voldria donar les gràcies..., perdona, perdona, perdona. Ai! Sí!, és veritat, perdona. Escolta, m'havia tret les ulleres i no t'he vist. Perdona.

Hola, és una pregunta per a la Joanna Weschler, i és sobre el coneixement i la posició de la vostra organització. Pel que fa a la situació dels drets humans a Euskadi, en el País Basc, en concret si pots comentar sobre la Llei antiterrorista i les denúncies de tortura; crec que Amnistia Internacional ha denunciat algun cas, la Llei de partits i la il·legalització de Batasuna, la llibertat d'expressió i el tancament de l'últim diari que era íntegrament en euskera.

Joanna Weschler

Sí. Pel que fa a aquests últims esdeveniments, encara no hem fet cap pronunciament. Estem recollint algunes dades. Normalment, nosaltres ens pronunciem sobre les coses que hem investigat nosaltres. És una regla que té Human Rights Watch. Tot el que diem es basa en la investigació pròpia, no notícia. Aquesta investigació encara no l'hem feta, i a Espanya hem investigat només alguns dels temes. Hi ha molts problemes de drets humans a tot el món que no els investiguem, perquè no tenim capacitat per a fer-ho. Hem investigat la situació a les presons, hem investigat la situació dels immigrants, hem investigat la situació dels nens immigrants que és molt greu, i també hem fet alguns estudis de les lleis i que encara no han sortit públicament, però, per exemple, en aquest document que he esmentat al començament, tenim un capítol molt petit, perquè és un document força breu, és a dir que no són capítols, sinó unes seccions en què hi expressem la preocupació pel rigor que sembla que va créixer força després de l'onze de setembre, com el govern fa servir les lleis antiterroristes i com les aplica. Es menciona en alguns llocs aquest problema. Si llegeixes l'anglès, et dono una còpia.

Bé, ara em sembla que sí, que s'acaba... Encara! Bé, perfecte, perfecte, està sent un col·loqui d'allò més suculent.

De totes maneres, abans de començar, voldria saber si hi haurà alguna pregunta més, per tenir-ho en compte. Aquí, una, dos, dos preguntes. I amb aquestes preguntes ja donarem per acabada la sessió.

Pregunta

Hola, bona tarda. La meva pregunta és per a la senyora Weschler també. Vostè comentava abans que han rebut diverses denúncies contra Espanya. M'agradaria saber si, en particular, n'han rebut alguna sobre la nova Llei d'estrangeria que, com sabrà, vulnera alguns dels drets fonamentals. I, si és així, creu que seria viable algun tipus de pressió des de les organitzacions governamentals?

Gràcies.

Joanna Weschler

Bé, això de rebre denúncies ho ha dit la Gabriela. Nosaltres no treballem en casos individuals. No obstant això, hem fet força coses sobre la Llei d'estrangeria, i si vas a la nostra pàgina web pots buscar en els informes sobre Espanya. Hem fet molta pressió, molt *lobbying* amb el govern, sobretot mentre Espanya tenia la presidència de la Unió Europea, perquè això era molt visible i també li produïa força incomoditat i vergonya al govern. Sempre és un bon moment per a fer pressions quan el govern vol que se'ls vegi d'una manera molt positiva. No sé, si la Gabriela vol afegir alguna cosa.

Gabriela Rodríguez

Si hi ha denúncies contra la Llei d'estrangeria? Sí, n'hi ha. Ara no em queda gaire temps, hauria d'explicar com funciona el mecanisme: hi ha denúncies no només individuals, denúncies de grup i hi ha al·legacions. Les al·legacions són, per exemple, també contra la Llei d'estrangeria. I tot ho ha de contestar el govern.

Definitivament..., encara!, bé, és magnífic!

Pregunta

També per a la Gabriela. Quan es parla dels drets dels immigrants sempre cal relacionar el tema de la ciutadania, sobretot perquè... ara?... perquè la ciutadania continua vinculada amb la nacionalitat, en tots els estats. Llavors, hi ha bastants debats sobre la possibilitat que més endavant es pugui... (ininteligible)... i, per tant, la definició de drets i deures de qualsevol individu en la seva comunitat política a la nacionalitat. Però la meva pregunta és si hi ha debat en aquest nivell a les Nacions Unides, són els entorns..., bé, la Unió Europea també, que amb la possibilitat de definir la ciutadania europea es va tornar a definir en funció de la nacionalitat dels Estats membres. Llavors, tampoc es va avançar per aquí. No sé si hi ha debat.

Gabriela Rodríguez

Si hi ha debat? El tema és una mica el que deia la companya del Marroc, o sigui, hi ha clarament ciutadans de primera, i ara veiem ciutadans de segona. Hi ha també una relatoria especial a la Subcomissió de Drets Humans sobre els drets dels no-ciutadans. Però pel que fa a la ciutadania, queda clar que els països..., el bloc dels Estats Units, Canadà, la Unió Europea tenen, diguem, que han tancat files i han anat disminuint les possibilitats, exceptuant si volen fer ciutadà a la gent que realment necessita. Espanya

ho ha dit, ens ho ha dit, jo no sé en quin moment ho va dir, però va dir que s'estimava més naturalitzacions de llatinoamericans que d'africans. Sí, és cert, hem de desenvolupar molt més el debat amb relació a la ciutadania i què és el que s'està portant i què no és el que s'està portant. Però, sí, hi ha un debat, no molt desenvolupat, però crec que cal desenvolupar-lo, aportant més en aquest debat.

Bé, gràcies.

Jo comptaria fins a tres abans de dir que hem acabat (Rialles.) Em sembla que aquesta vegada sí.

Abans que pugin el regidor de Participació Ciutadana i el director de la Càtedra UNESCO, voldria agrair, jo, personalment, a la Gabriela i a la Joanna així com als intèrprets, perquè ara no han tingut tanta feina, però sí que l'han tinguda al llarg d'aquestes jornades; també vull donar les gràcies, naturalment, a la Regiduria i a la Càtedra UNESCO. I també fer vots perquè en la pròxima, en la tercera Trobada, quarta Trobada, en lloc que dominin les dones –que ens hem passat de quota–, preveig que serà més.

Moltes gràcies.

(Aplaudiments.)

Vicenç Fisas

Titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona

Gràcies. Unes quantes observacions. Primer, sobres les quotes. Perquè ahir, quan varem començar, amb justícia, unes persones la Nouzha Skalli, p. ex., ostres, aquí, els que entren són dos homes y després començaran tres homes i li vaig posar una nota: no et posis intranquil·la, perquè això sempre hem tingut molt present, però el que passa és que a vegades és dóna la coincidència que la gent que està a la taula rodona, igual som tots homes o dones. Sempre, al Encontre Ciutadà, hem buscat el 50 % i si hem de fer alguna correcció, excepte aquest any, però per motius aliens a nosaltres, sempre hem procurat que hagi més dones que homes. I no d'una manera gratuïta, sinó perquè com he dit altres vegades, en presentar aquest acte, el discurs de la pau és un discurs que està molt més elaborat des de les dones. I tantes vegades ho expliquem a la Universitat, la teoria de la pau no deixa de ser una barreja de molts elements; alguns venen de l'ecologia, altres de la filosofia discursiva, però un eix molt gran prové del discurs feminista. Llavors quan parlem de l'empatia, de la cura – del cuidado – i aquestes coses, com a elements centrals del treball per la pau, la transformació social i política, és herència que hem recollit del moviment feminista. El que passa és que de vegades tu pots començar buscant 10 dones i 5 homes, però una altra cosa és després la disponibilitat que té la gent per poder venir o no els dies que els convides, però bueno, el resultat és ... finalment és una veritat.

Una altra cosa: recordeu que a baix teniu els diplomes; cada any passa que la gent ho vol tenir i se'n oblidava de recollir-lo. A baix, doncs, ho tindreu.

Una altra cosa: Gabriela ara deia que no tenia temps d'explicar-ho, però si alguna vegada ve per aquí..., si entreu a la pàgina web de l'Alt Comissionat de Drets Humans i cliqueu a relators/relatores especials allà trobareu una explicació com es poden fer les denúncies per tant de fer-les arribar a la Gabriela.

Voldria fer una breu, molt senzilla síntesi. Una de les idees clau que han sortit en aquest parell de dies i voldria fer també, aprofitant una pregunta que moltes persones m'han fet aquests dies, o que fins i tot ho han preguntat – això se'm va oblidar ahir de dir-ho – que les persones joves que heu vist a baix, aquí amb els micros, allà darrera fent (inintel·ligible) són els estudiants de l'Escola de Cultura de la Pau. Que estan fent la diplomatura de la pau. Cada any ho fem d'aquesta manera; preferim no només no tenir hostesses formals d'empreses, sinó ser nosaltres mateixos que assumim no només la logística, sinó aplicant el que deia abans, la cura i l'atenció i l'empatia i el cuidado directe de cadascuna de les persones que les anem a buscar a l'aeroport, els anem a passejar, els tornem i els mimem. Forma part una miqueta de la coherència, de les coses que diem i ho hem de practicar.

Doncs molts de vosaltres heu preguntat: això de l'escola de la cultura de la pau, aquest logo que tenim, allà damunt, hi ha signes ortogràfics i una mica extranyes. Hi ha una petita història que us explico en un minut. Fa poc hem hagut de canviar el nostre logo i em sembla que ara em ve de gust de dir per què. Per mi és el Pere. Durant molts anys hem funcionat com a Càtedra UNESCO sobre pau i drets humans però, paulatinament, ho estem deixant de fer i ja no ens identifiquem [tall d'enregistrament]

...o quan fem aquest informe tan fantàstic, ho recomano, que està allà fora d' "Alerta"; és una radiografia del món, país per país, amb 37 indicadors i després truquen els ambaixadors protestant, perquè tenen masses boletes, en drets humans o el que sigui. Ara vaig a fer una broma, però me la estalvio, ai que us la imagineu ? Hi haurà mes boletes. Bé. Total, que el pensar canviar de logo vam anar als dissenyadors, i ens van presentar aquesta proposta que ens ha encantat. I els dissenyadors, abans de fer-nos la proposta van estar llegint totes les nostres publicacions, veient les nostres activitats, el nostre currículum, amb les assignatures i la diplomatura, etc.; és a dir, entenien perfectament què fèiem i per què ho fèiem. I és molt interessant, perquè aquests signes ortogràfics és exactament el que estàvem parlant ahir i avui. No?

A la E d'escola tenim un sostre, en certa manera. L'idea del sostre vol dir que sobre tot als moments difícils necessitem aixopluc i és això que deia ahir, creem infraestructura. Parlar de la pau, construir la pau no podem fer només amb bona voluntat, amb bones idees, que calen, evidentment, però necessitem construir infraestructures, tenir un suport. No? I això ens porta a un tema que jo crec que tothom d'una manera o altra ha parlat amb una certa intensitat: com és que al món concedim tanta prioritat a les coses no només supèrflues, sinó també a les coses destructives? No? I em sembla que aquest matí algú ha posat exemples quan comparàvem els 400 mil milions de dòlars de pressupost militar dels Estats Units que és superior a tots els pressupostos de totes les universitats públiques del món. Això no sembla gaire normal. O destinem 879 mil milions de dòlars a l'any, entre tots els països, de despesa militar i en canvi no tenim aquests 3 mil milions de dòlars, és a dir una cosa absolutament ridícula, que les Nacions Unides calcula que es necessita per a garantir l'educació primària obligatòria universal per a tothom. No trobem aquests diners, ni trobem els 9 mil milions que ens farien falta per al sanejament de l'aigua, que tothom tingués aigua potable al món, etc..

És a dir, aquesta disbauxa en l'orde d'assignació de recursos és el que fa que tinguem tots els recursos necessaris per a preparar i fer les guerres, per a contaminar el planeta, etc., i no tenim absolutament res per aquesta infraestructura que necessitem de pau, per a treballar els drets humans, per a treballar el desenvolupament, per a treballar la prevenció de conflictes, el desarmament, etc.. Em sembla que era l'any passat, aquí mateix, que vaig dir: acabem de fer una enquesta als països de la Unió Europea, hem preguntat a tots els governs quants funcionaris tenen en aquests temes: prevenció de conflictes i desarmament. Doncs, a tota Europa n'hi havien 150. I, en canvi, podem pagar 6 milions de soldats. Clar, mentre això estigui d'aquesta manera, el món no l'arreglarem, no.

Per tant, hem de veure com busquem aquestes aliances per a canviar, però sobretot per a tindre l'opinió pública per la prioritat que donem a les coses. Aquí, a Espanya, per exemple, ho dic pels convidats que potser no ho saben i ho coordina en certa manera el Jordi Armadans que hem tingut aquest matí, Espanya és un país mitjà que gasta cada any 250 mil milions de pessetes en investigacions en armes. És 1400 milions de dòlars o d'euros, no? I, en canvi, aquesta xifra és superior a l'import de totes les beques que l'estat pot donar als estudiants. I això no és normal. O no ens hauria de semblar normal. I podria posar molts exemples i sense necessitat d'anar a Estats Units, sinó mirant a casa nostra, no? Per tant, intentem canviar els recursos que es destinen a promoure la pau, i la pau vindrà. Si no, és impossible.

Una altra idea clau que ha sortit en el tema del sostre és que cada vegada tenim més clar el que significa el treball comunitari. I hem parlat també de moltes maneres. L'idea de treballar en xarxes, no. I, per tant, aquesta pregunta que s'ha plantejat avui aquí de com ens organitzen per a treballar per la pau, amb quins suports, és una pregunta que l'hem de contestar. Perquè l'estem plantejant cada any; i crec, a més, que anem avançant, perquè cada vegada més hi ha més pràctica de treballar d'aquesta manera, però hem d'acabar d'articular-ho. I hem d'aprofitar, i per a això fem, us heu fixat, llevat d'una excepció, en aquestencontre ciutadà, en aquest i els altres, sempre els convidats són estrangers, no? Per què? Perquè la gent una mica d'aquí, de Catalunya, ja tenim altres fòrums i possibilitats de trobar-nos i de parlar entre nosaltres. I d'aquesta manera anem portant quantitat de gent que representa organitzacions internacionals molt significatives, i és una oportunitat, perquè tota la ciutadania de Catalunya i de Barcelona es pugui anar vinculant amb aquestes persones i amb aquestes organitzacions. Tant de bo, doncs, que ho aprofiteu. Nosaltres ja ho intentem, però vosaltres, també. O sigui, anem creant aquesta xarxa.

A la C de cultura hi ha un accent. Tot això són idees dels dissenyadors; fantàstic, la qual cosa demostra això que dèiem sempre: que la importància de la creativitat dins l'àrea de la cultura de la pau és veritat. I el dissenyador diu: l'accent el posem a la cultura. No? Per què? Doncs, perquè és amb la cultura, és amb l'educació, és amb incentivar o educar determinats valors com construïm la pau. I segur, avui ahir hem parlat molt com crear una ciutadania conscient, una societat civil global, etc. .Tot això, fixeu-vos que estem parlant de treball a llarg termini, perquè els valors no es canvien d'una setmana a l'altra. Implica aquest accent, igualment, amb la construcció d'alternatives viables. I avui ha sortit un tema molt interessant, i aquest tema no hem de deixar aparcat, i és el de l'Agenda. Quan algú ha dit. Potser que féssim alguna cosa similar a la ruta que es va fer amb el moviment ecològic que ha hagut una evolució; però fixeu-vos que ha tingut una capacitat d'organitzar-se, de permear tota l'activitat

política, i encara que no hagin – almenys aquí – partits verds al govern, en canvi l'idea mediambiental costa molt anar en contra. Una altra cosa és que no vagin al ritme que voldríem.

Per tant, com traduïm al camp de la política els temes de l'Agenda, és una de les coses que hem de fer a partir d'ara. Aquí, als encontres de ciutadans internacionals surten idees. Però després, al dia a dia, des de el nostre treball quotidià a les nostres organitzacions, etc., hem de veure com això fem realitat. Potser sí que hauríem de fer un debat, jo proposo que allò que s'ha comentat que hi 50 punts a l'Agenda de L'Haia, que des d'aquí s'ha contestat que potser no era lo més viable; bueno, discutim un dia això. Quina és l'agenda que podríem configurar i, fins i tot, quina és l'agenda que fa Barcelona. Quina és la proposta de Barcelona al món en temes de pau. Una agenda creïble que nosaltres podem impulsar. D'alguna manera els temes d'aquesta tarda són molt representatius, perquè és clar, l'idea de pau com només absència de guerra; ja està bé, és un primer pas, però no és això. Estem parlant de les altres guerres; aquí hi ha el **pòster de Goethe** (?????) que hauríem de reciclar ara.

No a les altres guerres. I, per tant, la guerra de la fam, algú ho ha dit, i és molt just, hi ha altres armes de destrucció massiva. L'exemple que posem a les classes és: dibuix a la pissarra 3 centímetres són 3000 morts. Les torres bessones. És aixís. La mitjana de morts anuals als conflictes armats és de 40.000. 40 centímetres. Estem parlant d'aixís. Però sabeu on arriben els 9 milions de morts de fam? Molts metres. I si parlem de coses estructurals – com s'esmentava la violència estructural – gent que no té aigua potable; estem parlant de mil milions de persones, estem parlant de quilòmetres, de la universitat fins a Sant Cugat, etc..

És a dir, aquestes altres guerres que existeixen, més estructurals, combatre això, és la pau. Instruir la pau. No només determinats conflictes armats. La pregunta és: tindrem la capacitat d'entendre tots els reptes que tenim? Som capaços de veure com posem en marxa mecanismes per a introduir canvis de profunditat en la manera en que tractem els immigrants? En la manera que els entenem? Desfer-nos d'aquestes pors que hi ha, etc., no? Què hem de fer amb els organismes internacionals? Les Nacions Unides, no? La reformem? La abandonem? Donarem suport a la Joanna, a la feina que fa? Fem aliances amb les seves organitzacions, etc., no? I, per tant, temin aquí un camp molt impressionant a fer. I se'ns han donat idees molt concretes, p. ex., aquesta tarda mateix: pressionar el representant d'Espanya al Consell de Seguretat, l'ambaixador Arias, perquè quan es reunexi el comitè contra el terrorisme es parli dels drets humans. I a més que es compleixi, és una exigència, que es compleixi una resolució que es va signar en el Consell de Seguretat el mes de gener o febrer, que especifica que els detinguts de terrorisme no poden ser tractats al marge del sistema normatiu que existeix, de garanties de drets humans. Fem-ho complir això. Aquí hi ha camps molt concrets d'activitat.

Una altra cosa que s'ha proposat: ara venen eleccions. Municipals, generals, etc.. Bueno, si tots els partits menys un estan d'acord amb moltes de les idees que estem fent circular i que la ciutadania està cridant, pues que ho posin als programes electorals. Comencem a crear... el mateix que es va fer fa deu anys amb el tema mediambiental. Que surti ja un compromís, que això serà de mica en mica, de gairebé tots els partits polítics en fer una agenda de caràcter internacional amb aquesta mirada d'humanitat cap al conjunt de l'univers amb els temes aquests que hem identificat.

I, finalment, a la pau, fixeiu-vos, hi ha un signe molt bonic, és ondulat. I això vol dir moltes coses. Vol dir que l'idea de la pau no és lineal, no hi ha un únic concepte de pau, sinó hi ha cosmovisions. I, per això, Rigoberto Quemé ahir que ens explicava, no, dins el món maia s'entén d'una manera, però dins d'Orient s'entén d'una altra manera. Aleshores, la pau com a polifonia és interessant de veure d'aquesta manera, perquè ens ajudarà a ser una miqueta més tolerants sobre la manera que els demés ho entenen. Aquesta ondulació potser també ens indica l'idea de moviment. No? I el moviment, aquesta pendulació, és el que potser es pot traduir a través de les campanyes. Campanyes que les ONGs i els moviments socials estan impulsant cada vegada amb més d'èxit. Vol dir matisar, no polaritzar blanc o negre, sinó matisar la qüestió de la subtilesa, de com ens hem d'adaptar a les noves situacions. Potser vol dir també, ho ha dit d'una manera absolutament dura l'Andy Carl, que hem d'interlocutar amb tothom Fins i tot amb els capullos. I especialment amb els capullos, no. Això és la traducció que deriva del castellà; no sé en català com ho han traduït. Però vol dir el mateix. I, per a acabar, aquesta ondulació vol dir una cosa que jo crec que ens hem de ficar molt al cap. Treballar per la pau és un treball de molta persistència, de mig – llarg termini. És la idea maratoniana que ens explicaven algunes persones, no.

Per tant, fins i tot aquests que ja estem una mica cascats, fem-nos tots corredors i corredores de fons d'aquest treball per la pau que no només és lo més bonic del món, sinó és també el més necessari. Jo penso que a Barcelona ara és un moment on aquesta energia que està sortint la hem de vehicular, persistir i que continuem sent una referència, no només per a cridar, sinó per a pensar, per a analitzar, per a proposar i per a fer. Moltes gràcies.

Aplaudiments.

Pere Alcober i Solanas

Il·lm Regidor de Participació Ciutadana i Solidaritat, Ajuntament de Barcelona

Bé, seguint el fil del Vicenç, com si no haguéssim parat, toca una part que no per protocol·lària, diguem-ne, em sembla que ens té el sentiment.

Organitzar un acte d'aquests, doncs, vol dir molts esforços. I aquí, ho deia el Vicenç, doncs, hi ha gent que ha portat no només les hores, els dies que hem estat aquí, ahir i avui, sinó que porten molts dies treballant-hi. I em sembla que mereixen el reconeixement de tots plegats, no. La gent des de l'escola, la gent, que també, ens ha col·laborat des de Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, però ho dic, fonamentalment, doncs la gent que ha moderat les taules. Que ho han fet molt bé i em sembla han mostrat un nivell, no. Tots el que han volgut participar com a ponents. Ja ha dit el Vicenç, no han sigut tots els que haguéssim volgut, no. No, perquè ells no haguessin volgut participar, sinó, perquè les circumstàncies que es donen avui, desgraciadament, han fet que altres prioritats hagin privat que haguessin estat aquí.

I em remunto una mica a la primera ... al primer encontre que vam fer – com a nom també és bonic, deixeu-m'ho dir: encontre ciutadà. És simple i em sembla que és d'un gran pes, d'un gran missatge, no. Quan vam començar a parlar, ara fa més de tres anys, de tirar endavant això, era un repte. Un repte que posàvem, un treball que s'estava

fent molt seriós i que necessitava un punt de reflexió amb un nivell molt important d'aquesta reflexió, no. Sense buscar grans aparells de publicitat; i encara que vulguis tampoc no surts als diaris, no. Aquestes coses que hem fet aquests dies... abans ho dèiem dinant, no. Penso d'un gran calat i d'una gran aposta, doncs, de ser propositius, també. Desgraciadament, tampoc són notícia a la premsa. Això també un dia ens ho hauríem de fer mirar.

Però quan es va plantejar aquesta qüestió des de la gent del Vicenç, l'Ajuntament vam entendre que era un marc important, un repte per a tots. Era un repte per a ells, però era un repte també per a la ciutat, per l'Ajuntament i per al seu govern, no. I aquí vam començar a treballar i avui em sembla, després del tercer i, evidentment, compromesos a fer el quart, podem dir que hem consolidat un espai. Un espai de qualitat, un espai de llibertat, perquè ningú se sent en absolut condicionat en dir res del que pensa, ni del que pensa, ni dels temes que cregui siguin inconvenients de tractar. I per a nosaltres, i ara parlo pel govern de la ciutat, és una satisfacció, una gran satisfacció. Un gran compromís, un gran repte, no. Perquè no participes, no coparticipes en un fet d'aquests amb les dificultats que comporta i que a ningú no s'escapen, si darrera d'això no hi ha una voluntat de seguir avançant en aquesta línia. Seria absolutament, doncs, del gènere idiota fer això i no és el nostre sentit. Una altra cosa és que mai avancem lo suficient i mai no anem tant de pressa com dèiem. Però segur de que és una forma d'entendre i que ens hem treballat no només amb comoditat, sinó amb compromís entre l'Escola de la Cultura de la Pau i l'Ajuntament de Barcelona.

Dir, doncs, només aquestes paraules amb el compromís de que siguin capaços-no que ens veurem d'aquí un any, perquè amb alguns potser sí, amb alguns sí que ens veurem més, perquè això de les xarxes, que deia, també estem treballant, i els mateixos que veiem aquí, segurament ens veiem fora d'aquí, doncs parlant dels mateixos temes o d'altres, aprofundint amb aquesta línia. Però segur que ens hem posat feina, no. Amb tot el que hem estat parlant entre avui i ahir, ens hem posat feina. Esperem, doncs, quan fem el quartencontre, d'aquí un any, que també hauran passat moltes coses, siguin capaços també de dir: hem millorat una mica, hem avançat aquí i, en tot cas, no hem perdut el temps, sinó al revés, no.

Aquest fòrum no vol perdre el temps, vol reflexionar, vol ser propositiu, vol ser compromès i em sembla que és el que hem lograt. Gràcies, als que han participat, que sou, doncs, un gran nombre de gent. És important de que avui, deixem-m'ho dir així, no és comú. Que un dissabte a la tarda el nombre de gent que avui està present aquí vol dir que és un compromís molt serio; són gent capaços de donar-li contesta des d'un punt de vista de cadascú des de les seves obligacions. Moltes gràcies, bona tarda i com que també cal continuar xerrant, sembla que per aquí fora, o per aquí baix, em sembla – em diuen que és a baix, doncs podem prendre una copa. En tot cas brindant, perquè siguem capaços d'anar tirant endavant; segurament tenim poques coses a celebrar avui en dia amb la situació que hi ha al món. Gràcies.

Aplaudiments